

Dar Eu vă spun

John Reisinger

DAR EU VĂ SPUN

DAR EU VĂ SPUN

John G. Reisinger

Copyright © 2026 Editura IBET. Toate drepturile rezervate asupra ediției în limba română. Orice reproducere sau selecție de texte din această carte este permisă doar cu aprobarea Asociației IBET.

Publicat în 2006 original sub titlul *But I say unto you*.

Traducerea: Nicu Sotir

ISBN 978-630-95305-7-8 (pdf) 978-630-95305-8-5 (epub)

EDITURA IBET

Str. Lalelelor 14 Vidra IF

ibetromania@gmail.com

*Toate titlurile publicate de Editura IBET
se găsesc pe site-ul toatenoi.ro*

*Către membrii bisericii baptiste
reformate din Lewisburg, Pennsylvania*

CUPRINS

Introducere	9
Capitolul 1: Autoritatea deplină și finală a lui Isus Hristos	19
Capitolul 2: Diverse perspective asupra predicii de pe munte	37
Capitolul 3: Adulterul și pofta trupească	51
Capitolul 4: Justiție și pedeapsă versus milă și îndurare	65
Capitolul 5: Mânie sfântă pentru gloria lui Dumnezeu	93
Capitolul 6: Legi pentru păcătoși și legi pentru sfinți	107
Capitolul 7: Logica este un servitor bun, dar un stăpân aspru	143
Capitolul 8: Aplicații și implicații	161
Capitolul 9: Concluzii	173
Anexa A: Perspectiva noastră asupra celor zece porunci	175
Anexa B: Cuvântul de apărare al lui John Cotton în lupta puritanilor împotriva ereticilor (baptiști și quakeri) în New England	187
Anexa C: Perspectiva lui Martyn Lloyd-Jones asupra legii și sfințirii	195
Bibliografie	197

INTRODUCERE

Domnul nostru a folosit expresia „Dar Eu vă spun” de șase ori în Predica de pe Munte. Sensul acestei expresii, așa cum a fost folosită în Matei 5, este subiectul unui dezbateri între mulți creștini sinceri. Toată lumea este de acord că Hristos contrastează învățătura Sa cu învățătura altcuiva. Disputa apare în privința identității aceluia altcuiva. Cu învățătura cui Își contrastează Hristos învățătura? Teologii evanghelici adoptă, în general, una dintre cele două interpretări posibile: una, Hristos Își contrastează învățătura cu învățătura lui Moise; sau cea de-a doua, Hristos conferă lui Moise adevăratul sens și îl contrastează cu distorsiunile fariseilor. Care dintre aceste poziții este corectă? Răspunsul pe care îl acceptăm afectează în mod direct întregul nostru sistem teologic. Toți sunt de acord că afirmațiile „Dar Eu vă spun” sunt contraste deliberate, dar există un dezacord puternic cu privire la punctul de contrast. Doi scriitori din Convenția Bapțiștilor de Sud, unul trecut în istorie, iar celălalt contemporan, evidențiază cele două răspunsuri la întrebare:

Isus [în afirmațiile „Dar Eu vă spun”] adoptă un **ton de superioritate față de regulile mozaice**.¹

De-a lungul capitolului 5 din Matei, când Isus repetă de mai multe ori: „Dar Eu vă spun [...]” (vezi versetele 22, 28,

¹ A. T. Robertson, *Word Pictures in the New Testament* (New York: Harper, 1930), 1:44.

32, 34, 39, 44) încearcă să restabilească adevăratul sens al legii morale.^{2,3}

Din perspectiva primei interpretări Isus este văzut ca un nou legiuitor care îl înlocuiește pe Moise în același mod în care Hristos, ca nou mare preot, îl înlocuiește pe Aaron. A doua perspectivă îl vede pe Hristos doar ca pe Unul care corectează modificările fariseice aduse legii mozaice, restabilind astfel adevărata învățătură a lui Moise și afirmându-l pe Moise ca fiind adevăratul, ultimul și cel mai mare legiuitor. Este acesta doar un alt caz de dispută teologică internă fără ramificații practice? Ce este cu adevărat în joc în această dispută? Printre altele, este în joc validitatea uneia dintre presupunerile de bază ale Teologiei Legământului. Răspunsul final la această dezbateră va stabili sau va distruge fundamentele perspectivei din Teologia Legământului asupra legii și a harului.

Cele trei maxime elementare ale Teologiei Legământului sunt: (1) Există un singur Legământ al Harului neschimbat în toate epocile pentru toți oamenii; (2) există un singur popor al lui Dumnezeu răscumpărat sub un singur Legământ al Harului; și (3) există a singură normă neschimbată de conduită, și anume cele Zece Porunci, pentru acel singur popor al lui Dumnezeu răscumpărat. Dacă vreuna dintre aceste maxime se dovedește a fi greșită, atunci viziunea Teologiei Legământului asupra legii se

² Termenul teologic „lege morală” în înțelegerea Teologiei Legământului înseamnă *Cele Zece Porunci*. Vezi *Mărturisirea de credință de la Westminster*, capitolul 19, secțiunea 3.

³ Ernest Reisinger, *The Law and the Gospel* (Phillipsburg, NJ: P&R Publishing, 1977), 108.

prăbușește. În acel sistem, Israelul și biserica trebuie să se afle sub același legământ; este esențial ca Israelul să fie biserica răscumpărată; iar Cele Zece Porunci, așa cum sunt scrise pe Tablele Legământului de la Sinai (Ex. 34:27, 28; Deut. 9:9-11), trebuie să fie legea morală neschimbătoare a lui Dumnezeu. Ultimul principiu, legat de singura normă neschimbată de conduită morală, este amenințat în prima interpretare a afirmațiilor „Dar eu vă spun”. A schimba în vreun fel sau a adăuga ceva la legea lui Dumnezeu dată lui Moise înseamnă a avea două norme diferite de conduită, una pentru Israel și una pentru biserică. Teologia Legământului trebuie să considere și să-i acuze pe toți cei care susțin o astfel de opinie ca fiind vinovați de păcatul antinomianismului. Vom dezvolta această idee mai detaliat într-un capitol ulterior.

Aici nu este vorba de o dezbatere de tipul turnul de fildeș între academicieni, departe de viața bisericii și a creștinilor individuali. Punctul său crucial se referă la identitatea și conținutul autorității finale asupra conștiinței creștinului în chestiuni de moralitate.

Este Moise cel mai mare legiuitor care a trăit vreodată? Este Hristos într-adevăr doar interpretul adevărat și final al lui Moise? Sau este Hristos un nou legiuitor cu dreptul inerent de a da legi superioare? Îl înlocuiește El pe Moise ca legiuitor în același mod în care îl înlocuiește pe Aaron ca mare preot?

Sunt cele Zece Porunci, așa cum sunt ele scrise pe tablele de piatră ale Legământului de la Sinai, cel mai înalt standard moral

dat vreodată? Sau ne oferă Domnul nostru standarde și mai înalte în Predica de pe Munte și în restul scrierilor din Noul Testament?

Aceste întrebări vitale vizează miezul problemei. Ele ne pun în față următoarea dilemă: (1) este legea lui Moise, care era sfântă, dreaptă și bună, cea mai înaltă expresie neschimbătoare a legii pe care Dumnezeu a dat-o vreodată, sau (2) sunt legile împărăției stabilite de Hristos, bazate pe har și la fel de sfinte, drepte și bune, niște legi mult mai înalte?

Cele două puncte de vedere diferite nu au nimic de-a face cu faptul că creștinul se supune unor principii morale absolute, clare, concrete și obiective, ca regulă de viață. Afirmția că noi, cei care credem că Isus este noul legiuitor, punem legea în opoziție cu iubirea, nu este deloc adevărată. Creștinii se supun legilor Noului Legământ, iar aceste legi sunt specifice, clare și obiective. În Vechiul Legământ, Dumnezeu i-a dat lui Moise legi concrete și nenegociabile pentru poporul Israel, iar în Noul Legământ, Hristos a făcut același lucru pentru biserică. El ne-a dat legi la fel de nenegociabile, clare și obiective ca cele date lui Moise.

Argumentul se concentrează pe un punct principal: *unde găsește creștinul autoritatea supremă în materie de moralitate?* În timp ce o perspectivă susține că moralitatea creștină începe și se termină cu crucea și Scripturile Noului Legământ, cealaltă susține că moralitatea biblică începe și se termină cu Moise și

Tablele Legământului⁴. Prima perspectivă îl consideră pe Hristos ca fiind noul legiuitor care (1) ridică unele dintre legile lui Moise la un nivel superior, (2) adaugă câteva legi noi la cele date de Moise și (3) le modifică pe altele. Cealaltă perspectivă consideră Decalogul, sau Tablele Legământului, ca fiind legea morală neschimbătoare a lui Dumnezeu. Richard Barcellos a exprimat succint această din urmă opinie.

Perspectiva reformată asupra Predicii de pe Munte îl vede pe Isus introducând un contrast între înțelegerea adevărată a Legii și cea falsă a cărturarilor și fariseilor. Hristos nu modifică Legea și nici nu o înlocuiește cu alta.⁵

Walter Chantry, un alt teolog contemporan, a scris extensiv pentru *Banner of Truth* pe această temă.

Domnul nostru Isus Hristos Însuși nu a dat un cod moral condensat și definitiv. În marea Sa predică despre dreptatea împărăției (Matei 5), cel mai mare Profet nu a creat un standard nou. El a dat doar o expunere clară a vechilor legi. Acestea au fost selectate, nu pentru a face o

⁴ Cititorul va observa că folosesc adesea expresia „Tablele Legământului” în loc de „Tablele de piatră”. Mulți scriitori nu menționează sau nu iau în considerare faptul că ambele expresii, plus câteva altele, sunt sinonime pentru Cele Zece Porunci. A se vedea, *Tablele de piatră* (Frederick, MD: New Covenant Media, 2004); cartea este tradusă și se poate lectura în format digital pe toatenoi.ro.

⁵ Richard Barcellos, “Death of the Decalogue,” în revista *Tabletalk* (Sept. 2002): 16.

listă completă a îndatoririlor, ci pentru a corecta interpretările greșite predominante ale vremii.⁶

Toți sunt de acord că orice schimbare în legea dată lui Moise demonstrează că există într-adevăr două norme de conduită: unul pentru Israel și altul pentru biserică. Acest lucru elimină din sistemul Teologiei Legământului al treilea element constitutiv, și anume necesitatea existenței unei singure norme de conduită pentru Israel și biserică, și amenință coerența sa ca teologie sistematică viabilă.

Disputa privind natura Sabatului provine din această necesitate a unei singure norme de conduită neschimbătoare. De ce există o controversă atât de aprinsă cu privire la Sabat? A nega că Sabatul este o lege morală eternă și neschimbătoare înseamnă a nega Teologia Legământului. Problema este teologică și nu are nimic de-a face cu un comportament specific. Este imperativ să credem că porunca Sabatului face parte din legea morală neschimbătoare a lui Dumnezeu, pur și simplu *pentru că această credință este esențială pentru a treia axiomă a Teologiei Legământului*. A patra poruncă trebuie să facă parte din legea morală neschimbătoare a lui Dumnezeu, altfel avem două norme de conduită diferite.⁷

⁶ Walter Chantry, *God's Righteous Kingdom* (Carlisle, PA: Banner of Truth, 1980), 81.

⁷ Vezi broșura noastră: *The Believer's Sabbath* (Frederick, MD: NewCovenant Media, 2006), (n.tr) care este tradusă și în limba română

Conform Teologiei Legământului, singura modalitate prin care o persoană poate păcătui împotriva poruncii Sabatului este să o nege ca absolut moral și să o considere în schimb ca semn ceremonial al Vechiului Legământ (Ex. 31:14-18). Activitățile de duminică, cum ar fi mâncatul la restaurant, vizionarea meciurilor de fotbal, înotul în piscina din curtea casei sau alte acțiuni specifice, nu figurează pe „lista lucrurilor interzise în ziua de Sabat” pur și simplu pentru că nu există o astfel de listă. Comportamentul specific ține în întregime de conștiința fiecărui credincios în parte. Este treaba lui sau a ei să decidă dacă mănâncă în oraș duminica sau dacă se uită la fotbal. Tot ce este esențial este să mărturisim că Sabatul este o poruncă morală. Modul în care fiecare individ respectă Sabatul este dictat de libertatea sa creștină. Eu numesc această viziune „antinomianismul sabatarian”. Teologia Legământului predică Sabatul ca un absolut moral, dar, în practică, îl tratează ca pe un principiu flexibil, lăsat la latitudinea conștiinței fiecărui individ.

Teza acestei cărți este una dintre pietrele de temelie ale unei poziții teologice numite Teologia Noului Legământ. Noi credem că Domnul nostru este mai mult decât un scrib sau un rabin care doar interpretează legea lui Moise; El este un adevărat Profet. El este „Acel Profet”, promis ca noul legiuitor care îl va înlocui pe Moise (Deuteronom 18:15-19). În Predica de pe

și poate fi citită pe site-ul toatenoi.ro; se intitulează: *Sabatul credinciosului*.

Munte, noul legiuitor Își contrastează⁸ învățătura, bazată pe legământul de har pe care l-a stabilit, cu învățătura lui Moise, bazată pe un legământ al legii. Dumnezeu este inițiatorul și autorul ambelor legăminte și le-a conceput pe amândouă pentru a servi același scop final. El a folosit ambele legăminte pentru a-și revela caracterul: legile date lui Moise erau doar o revelație parțială, în timp ce Hristos a venit ca revelație deplină a lui Dumnezeu – reprezentarea exactă a ființei Sale (Evrei 1:3). Scopul pentru care Dumnezeu a dat primul legământ a fost convingerea de păcat și pregătirea pentru har. Scopul celui de-al doilea legământ a fost iertarea păcatelor și, prin asigurarea acestei iertări, harul pentru o viață sfântă. Legământul legii dat lui Moise a fost o slujbă a morții, iar legământul harului dat prin Hristos a fost una a vieții (2 Cor. 3).

Vom stabili că Hristos este mai mult decât un simplu interpret adevărat și autoritar al lui Moise; El este legiuitorul final și deplin al lui Dumnezeu. El îl înlocuiește pe Moise exact în același mod în care îl înlocuiește pe Aaron. Predica de pe munte nu este doar „Talmudul lui Isus”, ceea ce ar fi tot ce ar putea fi dacă Hristos ar da doar interpretarea adevărată a lui Moise. În Scripturile Noului Legământ, Domnul nostru este noul legiuitor care (1) dă într-adevăr o înțelegere și o aplicare adevărată atât lui Moise cât și întregului Vechi Testament; (2) modifică unele dintre vechile legi; și (3) adaugă legi noi și

⁸ Un contrast nu este neapărat o contradicție. Dacă Hristos îl contrazice vreodată pe Moise, distrugem unitatea Scripturii.

Dar Eu vă spun

superioare. Deoarece aceste adevăruri sunt incompatibile cu viziunea teologiei legământului asupra legii, mulți dintre cei care aderă la Teologia Legământului ne pot denigra ca fiind antinomieni. Cum poate credința noastră într-o lege superioară care înlocuiește o lege inferioară în orice sens să fie anti-lege? Noi susținem că harul poate cere și chiar cere mai mult de la un credincios al Noului Legământ decât cerea legea mozaică de la un credincios al Vechiului Legământ. Cum poate fi asta antinomianism?⁹

Ca și credincioși care trăim sub Noul Legământ, trebuie să privim la Isus Hristos ca la Unul care reprezintă revelația finală a caracterului și a voinței lui Dumnezeu și să-I permitem doar Lui să stabilească standardele care marchează viața poporului lui Dumnezeu. Trebuie să luăm în serios mesajul Tatălui: „Acesta este Fiul meu, pe care-L iubesc. De El să ascultați!” (Marcu 9:7).

⁹ Vezi Anexa A - „Punctul nostru de vedere asupra celor Zece Porunci”.

CAPITOL UNU

AUTORITATEA ULTIMĂ ȘI FINALĂ A LUI ISUS HRISTOS

„Ați auzit că s-a zis: «Să nu comiți adulter!». Dar Eu vă spun că oricine se uită la o femeie, ca s-o poftască, a comis deja adulter cu ea în inima lui.” (Matei 5:27-28)

„S-a mai zis: «Oricine divorțează de soția lui să-i dea o scrisoare de despărțire». Dar Eu vă spun că oricine divorțează de soția lui, dintr-un alt motiv decât cel al preacurviei, o împinge să comită adulter, iar cel ce se căsătorește cu o femeie divorțată comite adulter.” (Matei 5:31-32)

„Ați auzit că s-a zis: «Să-l iubești pe semenul tău, și să-l urăști pe dușmanul tău». Dar Eu vă spun: iubiți-vă dușmanii, binecuvântați-i pe cei ce vă blestemă, faceți-le bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă asupresc și vă persecută.” (Matei 5:43-44)

„Ați auzit că s-a zis: «Ochi pentru ochi și dinte pentru dinte». Dar Eu vă spun să nu vă împotriviți celui ce vă face rău. Ci aceluia care te lovește peste obrazul drept întoarce-i-l și pe celălalt.” (Matei 5:38-39)

Cum trebuie să înțelegem învățătura lui Hristos din Predica de pe Munte, având în vedere că aceasta afectează relația noastră actuală cu legea lui Moise? Contrastează Hristos în vreun fel învățătura Sa din versetele de mai sus cu legea lui Moise sau doar expune interpretările distorsionate ale fariseilor cu privire la legea lui Moise?

Trebuie noi, creștinii, să îndemnăm guvernul nostru să introducă în legea țării de astăzi sistemul de justiție „ochi pentru ochi și dinte pentru dinte” pe care Dumnezeu l-a dat Israelului? Unii ar răspunde afirmativ, deoarece cred că aceasta face parte din legea morală neschimbătoare a lui Dumnezeu. Cum putem atunci împăca un astfel de sistem cu ce spune Hristos în Predica de pe Munte, atunci când ne îndeamnă să întoarcem și celălalt obraz? A stabilit Hristos într-adevăr un *nou* sistem de norme de comportament personal, sau este aceasta o concluzie falsă la care s-a ajuns printr-o înțelegere incorectă a ceea ce a vrut El să spună de fapt prin contrastele din „Dar Eu vă spun...”?

Răspunsurile la aceste întrebări depind de identificarea clară a persoanei sau persoanelor cu care Hristos se compară atunci când spune: „Dar Eu vă spun”. Cum putem înțelege diferențele radicale prezentate în aceste contraste? Este evident că Hristos face o comparație clară între învățătura Sa și o învățătură anterioară. Face legea lui Moise parte din acea învățătură anterioară sau Hristos doar compară învățătura Sa cu interpretarea greșită a legii promovată de liderii rabini? Intenționează Hristos ca prin Predica de pe Munte să ne ofere semnificația adevărată și spirituală a lui Moise, sau mai degrabă pune în contrast învățătura și autoritatea Sa cu cea a lui Moise? Aducă Hristos ceva la legea lui Moise și afirmă că El este un nou legiuitor?

Întrebarea centrală este următoarea: Oferă Hristos bisericii o nouă normă de conduită morală sau doar reafirmă legea lui

Moise? Stabilește Hristos o nouă împărăție bazată pe har și oferă el astfel o normă de conduită morală, nouă și mai înaltă, sau sunt atât fundamentul, cât și norma actuală de conduită morală din împărăția lui Hristos aceleași cu cele ale Israelului teocratic? Cerea legea lui Moise, care a stabilit și guvernat teocrația, același tip și același grad de viață sfântă pe care le cere Hristos?¹⁰

Această întrebare va implica în cele din urmă relația dintre natura legii și natura harului. Oare Hristos, în Predica de pe Munte, spune același lucru pe care Pavel l-a învățat în Romani 6:14: „... *voi nu sunteți sub lege, ci sub har*”? Oare contrastează Hristos într-adevăr cerințele pe care harul le poate și le impune celor care se află sub stăpânirea Lui cu cerințele pe care legea, chiar și sfânta lege a lui Dumnezeu, nu le poate impune? Sau, dimpotrivă, nu există deloc o opoziție între lege și har în Predica de pe Munte? Sunt Israelul și Biserica pur și simplu sub *administrații* diferite ale aceluiași *legământ* și, prin urmare, sub aceeași normă morală de conduită, sau a stabilit Hristos un legământ nou și total diferit, care cere poporului Său o conduită mult mai înaltă și mai spirituală decât cea cerută israeliților de legea lui Moise?

Mulți teologi neagă faptul că harul are o putere de învățătură în sine. De aceea sunt convinși că fără lege nu poate exista sfințenie. Ei insistă că fără o lege clară care să ne învețe, nici

¹⁰ Vezi Anexa B pentru un articol scris de John Cotton, puritanul din New England, despre „Libertatea de conștiință”.

harul, nici iubirea nu ne pot învăța cum să trăim¹¹. Acest lucru pare să contrazică Titus 2:11-15 și 1 Ioan 3:1-3. Aceste texte ne învață că harul lui Dumnezeu din inima credinciosului are putere de învățătură, la fel cum speranța de a-L vedea pe Hristos are putere de învățătură și constrângere care schimbă viața omului. Este doar pe jumătate corect să spunem că iubirea fără lege este oarbă. Când Luther a spus: „Iubește-L pe Dumnezeu din toată inima ta și fă ce vrei”, el avea, de asemenea, pe jumătate dreptate. Dacă am putea să-L iubim pe Dumnezeu din toată inima noastră, nu am avea nevoie de nicio lege. Problema este că suntem încă păcătoși și nu-L putem iubi pe Dumnezeu din toată inima noastră. Noi, păcătoșii, avem nevoie de legi obiective care să ne împiedice să denaturăm și să folosim în mod greșit harul lui Dumnezeu. Cu toate acestea, nu trebuie să dăm vina nici pe iubire, nici pe har pentru această problemă. Când, în gloriificarea noastră, Hristos va îndepărta tot păcatul nostru rămas, vom putea să-L iubim pe Dumnezeu din toată inima noastră și nu vom mai avea nevoie de instrucțiuni externe. În 1 Corinteni 13, Pavel scrie cu claritate despre puterea iubirii. De ce iubirea adevărată gândește, simte și acționează în modul

¹¹ Martyn Lloyd Jones a exprimat foarte bine acest lucru. „Ei credeau că Legea era marea garanție a unei vieți sfinte și a sfințirii... Sfințirea prin Lege este la fel de imposibilă precum era și îndreptățirea prin Lege... El merge chiar mai departe, afirmând nu numai că omul nu poate fi sfințit prin Lege, ci că, de fapt, este adevărat că Legea este un obstacol în calea sfințirii și că agravează problema sfințirii.” Pentru contextul complet al acestui citat, vezi Anexa C.

descriș de Pavel? Este aceasta din cauză că legea lui Dumnezeu cere acest tip de comportament din partea iubirii? Sau pentru că este însăși natura iubirii să gândească, să simtă și să acționeze în modul descriș? Iubirea este bună, dar nu pentru că legea amenință cu pedeapsa dacă nu este bună. Iubirea este automat bună pur și simplu pentru că este în natura iubirii să fie bună. Iubirea învață, fără ajutorul legii, stilul de viață descriș în 1 Corinteni 13.

Cititorii atenți trebuie să ia în considerare toate întrebările de mai sus în încercarea lor de a înțelege corect Predica de pe Munte. De obicei, răspunsurile la aceste întrebări sunt dictate de sistemul teologic adoptat de fiecare. Cititorul filtrează conținutul pasajului printr-o grilă preexistentă, răspunzând la aceste întrebări în conformitate cu informațiile teologice importate în text și ajungând la o concluzie în concordanță cu sistemul său teologic. Noi nu am urmat această procedură; scopul nostru în această carte este de a prezenta modul în care am gășit răspunsurile la întrebările ridicate și modul în care am ajuns la următoarele trei concluzii:

Prima: Predica de pe munte este o parte integrantă a regulii de viață a creștinilor de astăzi; nu este un set de reguli pentru un viitor regat evreiesc. Prin urmare, nu suntem de acord cu punctul de vedere dispensaționalist exprimat în prima ediție a Bibliei cu referințe *Scofield*.

A doua: Hristos nu îl contrazice niciodată pe Moise în sensul că Moise ar fi greșit în vreun fel. Noi credem în unitatea

Scripturilor. Hristos dă bisericii standarde sau reguli de conduită noi și mai înalte decât a dat Moise sau ar fi putut da, sub lege; cu toate acestea, acest lucru nu înseamnă și nu implică în niciun fel că Moise ar fi greșit. Înseamnă doar că Hristos este un legiuitor nou și superior, deoarece El administrează un legământ nou și „*mai bun, bazat pe promisiuni mai bune [...]*” (Evrei 8:6). Înseamnă că harul poate și chiar impune cerințe mai înalte decât legea, pur și simplu datorită naturii și puterii harului și slăbiciunii legii. Harul nu numai că poate apela la un motiv mai înalt și poate impune cerințe mai înalte, ci *poate și da putere pentru îndeplinirea acelor cerințe*. Harul poate și chiar realizează ceea ce legea lui Moise nu a putut niciodată. Aceasta este slava Noului Legământ. Trebuie să ne amintim că Vechiul Legământ avea o notă de subsol care spunea: „Bateriile nu sunt incluse”. Noul Legământ remediază această deficiență prin darul Duhului Sfânt.

A treia: În cadrul unui legământ bazat pe lege, administratorii nu pot legifera și pedepsi gândurile inimii. Dumnezeu are atât dreptul, cât și puterea de a condamna o persoană pentru visarea cu ochii deschiși la lucruri imorale în propriul cort, dar nici Moise, nici legământul legal pe care îl administra nu puteau lăpida pe cineva până la moarte pentru că avea gânduri rele. Este clar că Dumnezeu a pedepsit Israelul pentru păcatul lăcomiei (Isaia 57:17; Ieremia 6:13-15); totuși, acesta a fost un act suveran direct al lui Dumnezeu, care vede în inimă, și nu o pedeapsă aplicată de magistratul care administra

legea. Sub Noul Legământ, Duhul Sfânt funcționează atât ca *pedagog* personal, cât și ca *mângâietor* al fiecărui credincios, informând conștiința și împluternicind viața, și El poate trata inima într-un mod în care magistratul, sub Vechiul Legământ dat prin Moise, nu putea.

Pare evident că Hristos spune mult mai mult în Predica de pe Munte decât simplul „Acesta este în **realitate** ceea ce a vrut să spună Moise”. Hristos spune: „Nu distrug și nu critic în niciun fel pe Moise. Eu interpretez și aplic poruncile lui într-un domeniu și într-un mod în care nici el, nici legământul său nu ar fi putut să o facă vreodată. De asemenea, le ofer ucenicilor Mei legi noi și superioare, care impun cerințe morale și spirituale bazate în întregime pe har, în loc de Vechiul Legământ al legii”.

Stabilind aceste puncte, vom evita cele două extreme care duc la erori grave și opuse. (1) Pe de o parte, vom proteja adevărata unitate a Scripturilor și nu vom permite ca Hristos să-l contrazică pe Moise. A contrasta două lucruri și a arăta de ce unul este superior celuilalt nu este deloc același lucru cu a contrazice ceva și a spune că era greșit. Autorul epistolei către Evrei nu spune că Noul Legământ contrazice Vechiul Legământ pur și simplu pentru că legământul nou și mai bun îl înlocuiește pe cel vechi. (2) Pe de altă parte, nu vom limita autoritatea lui Hristos ca nou legiuitor, făcându-L să fie o simplă copie a lui Moise. Îi vom permite lui Hristos să ofere un adevăr nou, care este mai înalt decât cel oferit vreodată de Moise.

Vom vedea că Hristos contrastează în mod clar legea lui Moise (care era sfântă, dreaptă și bună) cu propria Sa lege plină de har (care este mai înaltă și mai bună), astfel încât să stabilească că Hristos este într-adevăr „**Acel Profet**” care a fost promis (Deuteronom 18:15; Ioan 1:21; Faptele Apostolilor 3:22-26). El nu este doar cel mai mare scrib sau rabin de la Moise încoace. Dumnezeu a promis să trimită un profet care să-l înlocuiască și să-l depășească pe Moise ca nou și ultim legiuitor al poporului Său; în mod clar, Hristos este împlinirea acestei promisiuni. Noul Legământ stabilit de Hristos este un *legământ* nou și mai bun, cu legi noi și superioare, și nu doar o nouă *administrare* a unui legământ mai vechi și a acelorași legi.

Unii predicatori și scriitori pun întrebări capcană care le permit să vă eticheteze, să vă catalogheze și să vă respingă caeretici dacă nu sunteți de acord cu ei. Una dintre aceste întrebări este: „Credeți că cele Zece Porunci sunt regula de viață pentru creștinii de astăzi?” Orice răspuns, în afară de un „da” fără rezerve, vă aduce eticheta urâtă de antinomian. Uneori, în glumă (chiar dacă este un răspuns corect), spunem: „Oh, nu, aceste porunci sunt un standard mult prea scăzut pentru un copil al lui Dumnezeu răscumpărat, locuit de Duhul Sfânt și care trăiește sub un legământ plin de har”. Totuși, un răspuns mai definitiv ar fi: „Noi credem că cele Zece Porunci, *așa cum sunt interpretate și aplicate de Domnul nostru în învățăturile Sale și în Scripturile Noului Legământ inspirate de Duhul Sfânt*, sunt o parte foarte importantă a regulii noastre de viață.

Dar Eu vă spun

Întreaga Biblie, toate cele șaiszeci și șase de cărți, așa cum este interpretată prin prisma Scripturilor Noului Legământ, este regula noastră de viață”. Aceasta este esența hermeneuticii Teologiei Noului Legământ cu privire la lege.

Mulți scriitori care se opun poziției noastre vor spune aproape același lucru pe care tocmai l-am afirmat. Mie mi se pare că se contrazic. Pe de o parte, ei vor insista că cele Zece Porunci, *așa cum sunt scrise pe Tablele Legământului* (Ex. 34:27-29), sunt, în sine, „legea morală neschimbătoare a lui Dumnezeu”. Cu toate acestea, ei vor continua să clarifice acest lucru și vor spune exact ceea ce am spus noi. Comparați declarația noastră, repetată mai jos, cu exemple de la doi oameni care scriu împotriva teologiei Noului Legământ:

Noi credem că cele Zece Porunci, așa cum sunt interpretate și aplicate de Domnul nostru în învățăturile Sale și în Scripturile Noului Legământ inspirate de Duhul Sfânt, sunt o parte foarte importantă a regulilor noastre de viață. Întreaga Biblie, toate cele șaiszeci și șase de cărți, interpretate prin prisma Scripturilor Noului Legământ, constituie regulile noastre de viață.

Ernest Reisinger se opune poziției noastre, dar scrie următoarele:

Decalogul trebuie înțeles așa cum trebuie înțeleasă întreaga Scriptură: conform explicației și aplicării pe care profeții, Hristos și apostolii i-au dat-o.¹²

¹² Ernest Reisinger, *Law and Gospel*, 71.

Aceasta este ceea ce credem și predicăm. Întrebarea pe care o punem este următoarea: Oferă vreodată Hristos (sau apostolii Săi care au scris) o explicație și o aplicare a legii lui Moise care ridică în vreun fel aceste legi la un nivel superior? Dă Hristos (sau apostolii Săi care au scris în epistole) vreodată legi care impun o datorie spirituală nouă sau superioară pentru creștinii Noului Legământ? Aceasta este problema centrală; citatul lui Ernest Reisinger răspunde la ea în același mod ca și noi. Decalogul nu este peste legământ, iar înțelegerea și aplicarea lui nu sunt separate de restul Scripturii.

Richard Barcellos este un alt scriitor care își exprimă opoziția față de teologia Noului Legământ și care, uneori, face afirmații care exprimă exact ceea ce spunem noi:

Legea Vechiului Legământ este pur și simplu preluată în legea Noului Legământ și aplicată ca atare de Noul Testament. Trebuie să recunoaștem că schimbarea istorică mântuitoare adusă de moartea lui Hristos și inaugurarea Noului Legământ fac ca aplicarea legii să difere [...].¹³

Afirmația lui Barcellos este foarte apropiată de teza acestei cărți. În afară de distincția imaginară pe care o face între „Lege” și „Legea Vechiului Legământ”¹⁴, suntem în totalitate de acord

¹³ Richard Barcellos, *In Defense of the Decalogue* (Enumclaw, WA: WinePress Publishing, 2001), 69.

¹⁴ Dacă folosim cuvântul „lege” pentru a ne referi la Decalog, atunci acesta este un document al legământului și o parte vitală a Vechiului

cu afirmația de mai sus. Noi spunem: „Cele Zece Porunci, așa cum *au fost interpretate și aplicate* de Hristos și apostoli”. Barcellos spune: „Inaugurarea Noului Legământ face ca aplicarea legii să fie diferită”. Ernest Reisinger spune: „Decalogul trebuie înțeles ... conform *explicației și aplicării* pe care profeții, Hristos și apostolii i-au dat-o”. Nu găsesc nicio diferență esențială între cele trei afirmații. Noi credem că cele Zece Porunci, așa cum au fost interpretate și aplicate de Hristos și apostoli, au fost preluate în Noul Legământ și au devenit parte din regula de viață pentru un credincios de astăzi. Care este diferența reală, dacă există, între ce spunem noi și ce afirmă Barcellos? Problema apare în a doua jumătate a ultimei propoziții din citatul lui Barcellos, pe care nu l-am menționat. Barcellos dorește să facă din Cele Zece Porunci legea morală neschimbătoare a lui Dumnezeu și apoi, într-un fel, să facă aceleași porunci transcendente. El nu vede nicio diferență între Cele Zece Porunci ca așa-numită lege morală și aceleași Cele Zece Porunci ca Tablele Legământului care conțin

Legământ și este abrogat odată cu restul legământului. Dacă cuvântul „lege” se referă la întregul corp legislativ cunoscut sub numele de Legea lui Moise, atunci termenul este sinonim cu Vechiul Legământ în ansamblul său. În orice caz, Tablele Legământului sau Cele Zece Porunci erau o parte vitală a Vechiului Legământ care a fost abrogat. Terminologia unică și înșelătoare a lui Barcellos creează o distincție falsă care îi permite să insiste că „Vechiul Legământ este complet încheiat”, dar „Legea Vechiului Legământ” sau Decalogul este încă în vigoare. El nu poate avea ambele variante.

termenii legământului făcut cu Israelul la Muntele Sinai (Ex. 34:27, 28). Iată continuarea citatului de mai sus:

... dar asta nu înseamnă că legea este anulată în toate privințele. Legea este aceeași; aplicarea ei este modificată pentru a se potrivi condițiilor create de moartea lui Hristos și inaugurarea Noului Legământ.¹⁵

Dacă Richard Barcellos, Ernest Reisinger și alții care împărtășesc aceeași convingere ar analiza implicațiile clare ale afirmațiilor lor, ar realiza că spun același lucru ca și noi. Legea sfântă, dreaptă și bună a lui Dumnezeu nu se schimbă niciodată în esența ei. Suntem de acord cu Barcellos că „legea este aceeași”. Dacă ar explica ce înseamnă „aplicarea legii este modificată” și ar defini ce înseamnă „condițiile aduse de moartea lui Hristos și inaugurarea Noului Legământ”, ar vedea clar că suntem pe aceeași lungime de undă!

Legea are rolul de a revela caracterul lui Dumnezeu, iar deoarece caracterul lui Dumnezeu nu se schimbă, nici legea, în esența ei, nu se schimbă. Cu toate acestea, revelația parțială a caracterului lui Dumnezeu, pe care Scriptura o numește legea lui Moise, este anulată complet ca legământ. Ambii autori citați mai sus recunosc deschis că „aplicarea” legii „este modificată” datorită lucrării răscumpărătoare a lui Hristos, dar apoi susțin că această „modificare” nu constituie o schimbare. Cuvântul „a

¹⁵ Barcellos, Defense, 69.

modifica” înseamnă „a schimba”, așadar cum poate o modificare să nu fie o schimbare? Cum poți modifica ceva fără a-l schimba?

Această carte va dezvolta și va dovedi teza că Isus Hristos, ca revelație deplină a caracterului lui Dumnezeu, schimbă într-adevăr, sau, dacă preferați, modifică, o parte din ceea ce a învățat Moise. Secțiunile „*Dar eu vă spun*” din Predica de pe munte contrastează învățătura lui Isus cu cea a lui Moise, și nu doar cu distorsiunile fariseice ale lui Moise. Cu toate acestea, după ce am spus acest lucru, adăugăm imediat că contrastul dintre învățătura lui Hristos și cea a lui Moise nu este deloc același lucru cu a-l contrazice pe Moise. Hristos contrastează într-adevăr învățătura sa cu cea a lui Moise și o ridică la un nivel superior, dar nu spune niciodată că Moise a greșit. Dacă Hristos îl contrazice pe Moise, am pierdut unitatea Scripturii.

În acest studiu al câtorva dintre contrastele „Dar Eu vă spun” din Matei 5-7, vom dezvolta următoarele puncte:

În primul rând, Hristos nu spune și nici nu sugerează că vreuna dintre legile date de Moise era greșită în sine. Ceea ce era bun și esențial pentru o națiune alcătuită în mare parte din păcătoși rebeli nu se aplică neapărat unei biserici alcătuite din credincioși regenerați. Natura contrastantă a Israelului și a bisericii face parte din condițiile schimbate de lucrarea răscumpărătoare a lui Hristos. Biserica este alcătuită numai din credincioși regenerați; națiunea Israel era alcătuită în mare parte, dar nu în totalitate, din rebeli neregenerați și îngâmfați. Legile menite să guverneze păcătoșii pierduți nu pot fi, prin

natura lor, identice cu legile menite să guverneze credincioșii în care locuiește Duhul Sfânt.

Amintiți-vă că Dumnezeu lui Moise, care a rostit legea la Sinai, este același Dumnezeu care și-a arătat harul la Golgota, în Domnul nostru Isus Hristos. Ioan scrie: „Legea a fost dată prin Moise; harul și adevărul au venit prin Isus Hristos” (Ioan 1:17); dar în ambele cazuri a fost același Dumnezeu, care a vorbit și a lucrat în același scop, chiar dacă legea lui Moise și legea lui Hristos conțin norme de conduită diferite pentru diferite tipuri de oameni în perioade diferite de timp.

În al doilea rând, în zelul nostru de a ne asigura că Hristos nu îl contrazice pe Moise, să avem grijă să nu-L vedem pe Isus doar ca pe Unul care îl confirmă pe acesta devenind egal sau chiar inferior lui ca învățător. Orice sistem teologic care îl lasă pe Moise ca stăpânitor final în conștiința unui credincios de astăzi nu a auzit și nu a înțeles corect pe Tatăl când a spus: „Acesta este Fiul meu preaiubit, de El să ascultați” (Matei 17:5). Contrastul dintre „Dar eu vă spun” din Predica de pe munte poate avea un adevăr nou pe care Moise nu l-a spus niciodată, fără a-l umili în vreun fel pe acesta. În dorința lor de a-și proteja punctul de vedere asupra unității legămintelor și a perpetuității așa-numitei legi morale, unii oameni bine intenționați au pierdut autoritatea unică și finală a lui Hristos ca Domn și legiuitor al bisericii.

Trebuie să vedem că Moise și-a încheiat rolul de legiuitor, la fel cum Aaron și-a încheiat rolul de preot. Aaron a fost

înlocuit cu un nou mare preot, care este mai mare și mai bun (Evrei 6:20-8:6). Moise a fost înlocuit cu un nou legiutor, care este mai mare și mai bun. Legământul legii pe care Dumnezeu l-a dat prin Moise a fost înlocuit cu un nou legământ care este mai mare și mai bun, pur și simplu pentru că cel vechi era depășit (Evrei 8:6-13). Moise și-a făcut treaba și a făcut-o cu cea mai mare credincioșie. Atât el, cât și legământul pe care l-a administrat au fost buni și glorioși (Romani 7:12; 2 Corinteni 3:7-11). Moise a fost credincios în casa lui Dumnezeu (Evrei 3:2, 5) ca pedagog (Galateni 3:24), dar slujirea sau serviciul său în casă s-a încheiat. Copiii au ajuns la maturitate și sunt acum fii cu drepturi depline (Galateni 3 și 4); pedagogul credincios a fost concediat pentru că rolul său s-a încheiat. Unul mai mare decât Moise este aici și a construit casa nouă și adevărată a lui Dumnezeu promisă lui David (1 Cron. 17:10b-12). Domnul nostru, *Fiul în* care Dumnezeu a rostit adevărul **deplin** și **definitiv** (Evrei 1:1-3), l-a înlocuit pe Moise, *slujitorul prin care* Dumnezeu a rostit adevărul **parțial** și **pregătitor**.

Hristos este superior lui Moise și îl înlocuiește devenind Legiutorul adevărat și final, în același fel în care îl înlocuiește pe Aaron ca adevărat și ultim Mare Preot. Nu am mai trimite un creștin înapoi la Moise ca autoritate finală asupra conștiinței sale, așa cum nu am mai trimite un creștin înapoi la Aaron pentru a-l pune să jertfească un miel. Aforismul teologiei legământului care spune: „Moise te va conduce la Hristos pentru a fi îndreptățit, iar Hristos te va conduce înapoi la Moise

pentru a fi sfințit” este mai mult decât un sfat prost; este o negare a stăpânirii lui Hristos asupra conștiinței creștinului.

Hristos nu îi contrazice nici pe Moise și nici pe Aaron, cu toate acestea, El i-a înlocuit pe amândoi și a preluat slujirea lor. Atât Aaron, cât și Moise erau oameni credincioși și evlavioși, dar niciuna dintre slujbele lor nu putea curăța conștiința (Evrei 9:14, 15; 10:1-4) și realiza scopul răscumpărării. Slujbele lor reflectau slăbiciunile implicate în aranjamentul Vechiului Legământ (Evrei 8:6-13). Atât Aaron, cât și Moise, împreună cu slujbele lor, cât și legământul pe care se bazau aceste slujbe, au trebuit să fie înlocuite de Domnul nostru Isus Hristos și de Noul Legământ pe care El l-a stabilit. *Moise nu putea oferi o normă de conduită morală completă și desăvârșită înainte de venirea Duhului Sfânt în Ziua Cincizecimii, după cum nici Aaron nu putea oferi o jertfă finală și completă pentru păcat înainte de moartea lui Hristos în Ziua Ispășirii.*

Hristos l-a înlocuit pe Moise în același mod în care Pavel și ceilalți apostoli l-au înlocuit pe Ioan Botezătorul și pe ceilalți profeți ai Vechiului Testament. De fapt, Pavel, prin inspirația Duhului Sfânt pe care Hristos promisese să-L trimită (Ioan 14:12-15), completează lucrarea pământească a lui Hristos Însuși (1 Cor. 7:10-12ff.) prin adăugarea unor legi suplimentare. Unul dintre scopurile exprese pentru care Domnul nostru a trimis Duhul Sfânt a fost acela de a revela lucruri pe care Hristos nu le-a putut spune ucenicilor Săi cât timp a fost cu ei pe pământ, deoarece ei nu erau în stare să le

înțeală la acel moment. Ar trebui să înțelegem cuvintele lui Hristos din Ioan 16:12-13 în sens literal? Sau „vă va călăuzi în tot adevărul” înseamnă doar că Duhul Sfânt „va interpreta corect ceea ce a vrut să spună Moise”?

Pavel nu îl contrazice pe Hristos când adaugă un alt motiv pentru divorț, în afară de adulter, la învățătura din Matei 19:1-9. El acoperă o situație care nu putea exista înainte de înființarea bisericii Noului Legământ. Autoritatea lui Pavel de a scrie și de a stabili noi legi nu provenea în niciun fel din deducții logice din legea lui Moise sau din cuvintele lui Hristos din Evanghelii. Era o *revelație nouă*. Pavel a dat bisericii o regulă distinct nouă privind divorțul, care se adăuga la ceea ce învățase Hristos. Făcând acest lucru, Pavel afirma tacit că tot ceea ce avea nevoie pentru a adăuga la legea lui Dumnezeu și a schimba regulile divorțului era autoritatea apostolică. Moise dăduse reguli pentru divorț (Deut. 24:1-4); Hristos a schimbat aceste reguli (Mat. 19:1-9); acum Pavel aduce modificări suplimentare față de schimbările lui Hristos (1 Cor. 7:10-12). Trebuie oare să strangulăm revelația progresivă pentru a ne agăța de o viziune greșită asupra așa-numitei legi morale neschimbătoare a lui Dumnezeu?

Voi continua să insist că este esențial să vedem că Hristos nu îl contrazice niciodată pe Moise. Un contrast nu este deloc același lucru cu o contradicție. De asemenea, este esențial să vedem că Hristos l-a înlocuit într-adevăr pe Moise. Hristos ia uneori aceleași legi pe care Dumnezeu le-a dat lui Moise ca bază

pentru un legământ și le ridică la un nivel mai înalt decât ar fi putut vreodată Moise. Aceleași legi capătă un caracter nou și unic atunci când mâinile care le aduc au găuri în loc de sabie. Sub Noul Legământ, Hristos dă și noi legi de comportament bazate pe har, pe care Moise nu le-ar fi putut oferi în contextul legământului sub care a slujit. Când spunem că Hristos dă legi noi, acceptăm principiul că cuvintele inspirate ale apostolilor scriitori sunt în egală măsură cuvintele lui Hristos înviat și încoronat. Isus Hristos, prin cuvintele Sale directe, dar și prin scrierile inspirate ale apostolilor Săi, Se prezintă ca noul legiuitor al noii ere: revelația completă și finală a caracterului lui Dumnezeu și a legilor Sale pentru poporul Său răscumpărat.

DIFERITE PERSPECTIVE ASUPRA PREDICII DE PE MUNTE

Înainte de a examina contrastele din lista cu afirmațiile: „Dar eu vă spun”, ar fi util să enumerăm principalele abordări pentru înțelegerea Predicii de pe Munte. Conștientizarea faptului că există și alte opțiuni în afară de Teologia Dispensaționalistă și Teologia Legământului ar putea ajuta persoanele care au probleme cu sistemul lor teologic actual.

1. Perspectiva **EVANGHELIEI SOCIALE**: Isus ne învață cum să trăim pentru a câștiga mila și harul lui Dumnezeu și a deveni creștini. El prezintă Fericirile ca pe o cale prin care se poate obține mântuire. Aceasta este mântuirea prin fapte și contrazice evanghelia mântuirii prin har. Această perspectivă neagă faptul că crucea răspunde nevoii unei jertfe de sânge pentru a curăța păcătoșii vinovați. Noi respingem această perspectivă ca fiind o negare a Evangheliei.

2. Perspectiva **LIBERALĂ**: Isus contrastează perspectiva creștină adevărată a unui Dumnezeu iubitor cu conceptul tribal din Vechiul Testament al unui Dumnezeu răzbunător. Legea de tipul „ochi pentru ochi” este subumană și nu merită să fie acceptată de nicio persoană iluminată. Este păgânism. Această perspectivă respinge autoritatea și inspirația atât a Vechiului, cât

și a Noului Testament. Orice punct de vedere care așază Vechiul Testament împotriva Noului Testament sugerând că nu este același Dumnezeu care lucrează pentru a împlini același scop nu înțelege niciunul dintre testamente. Acest punct de vedere face mai mult decât să nege Evanghelia; atacă și distruge atât Evanghelia, cât și autoritatea biblică.

3. Punctul de vedere **DISPENSATIONALIST ISTORIC**¹⁶: Isus dă instrucțiuni, nu bisericii, ci Israelului. Legile din Predica de pe Munte sunt regulile legale pentru viitoarea epocă a împărăției, sau mileniul. Evreii au respins această împărăție pământească când Hristos le-a oferit-o, așa că El a amânat începutul ei până după a doua Sa venire. Atunci, El va aplica toate aceste legi. Până atunci, nu trebuie să aplicăm regulile împărăției bisericii. Creștinii pot trage concluzii utile din Predica de pe Munte, deoarece toată Scriptura este scrisă

¹⁶ Folosesc cuvântul „istoric” în mod deliberat. În această carte, folosesc cuvântul „dispensationalist” pentru a mă referi la sistemul prezentat în prima ediție a Bibliei cu referințe Scofield și predat la seminarul teologic Dallas. Sunt conștient că mulți oameni care se numesc astăzi dispensationaliști vor respinge unele dintre lucrurile predate de una sau ambele surse. Folosesc aceste două surse doar ca puncte de referință clare pentru a evita caricaturizarea sau neînțelegerile. Fiecare persoană care aderă la Teologia Dispensaționalistă trebuie să decidă unde se încadrează astăzi. Cred că toată lumea va recunoaște că cele două surse de mai sus oferă o viziune precisă și clară asupra dispensaționalismului, așa cum a fost înțeles și crezut de-a lungul istoriei. Unii adepți și-au modificat recent opiniile într-o asemenea măsură încât este discutabil dacă au dreptul să aplice termenul „dispensaționalist” în ceea ce îi privește.

Dar Eu vă spun

pentru noi, chiar dacă noi nu suntem destinatarii ei. Epistolele lui Pavel, care fac cunoscută pentru prima dată doctrina bisericii, sunt regula de viață a credinciosului în timpul veacului bisericii. Următorul citat din Biblia cu referință *Scofield* este tipic acestei perspective:

După ce a anunțat că Împărăția cerurilor este „aproape”, Împăratul, în Matei 5-7, declară *principiile* Împărăției. Predica de pe munte are o dublă aplicare: (1) Literalmente, la împărăție. În acest sens, ea oferă constituția divină pentru guvernarea dreaptă a pământului. Ori de câte ori împărăția cerurilor va fi stabilită pe pământ, aceasta va fi în conformitate cu acea constituție... Predica de pe munte, în aplicarea sa primară, **nu oferă nici privilegiul, nici datoria Bisericii. Acestea se găsesc în Epistole**¹⁷... (2) Dar există o frumoasă aplicare morală pentru creștin... Aceste principii reapar în mod fundamental în învățătura Epistolelor.¹⁸

După cum s-a afirmat în capitolul unu, respingem această abordare a Predicii de pe Munte. Această viziune creează o tensiune între Israel și Biserică în scopurile veșnice ale lui Dumnezeu, ceea ce face imposibilă vederea Bisericii ca

¹⁷ Cuvintele scrise cu caractere aldine sau majuscule în interiorul unei citate din alt autor indică faptul că subliniez ceva ce autorul original nu a subliniat.

¹⁸ *Scofield Reference Bible*, prima ediție, 1000.

adevăratul Israel al lui Dumnezeu, căruia Dumnezeu i-a făcut promisiuni prin legământul cu Avraam.

4. Punctul de vedere **CLASIC AL TEOLOGIEI LEGĂMÂNTULUI**¹⁹: Isus dă regulile pentru împărăție, dar împărăția este acum, nu în viitor. Hristos nu se opune în niciun fel lui Moise, nici învățaturii și nici autorității sale. Isus doar contrazice interpretările greșite și adăugirile făcute de farisei legii lui Moise. Hristos dă adevăratul sens spiritual al legii mozaice, în contrast cu distorsiunile rabinice care s-au dezvoltat de-a lungul timpului.

Suntem de acord că această opinie este parțial veridică, dar nu este nici pe departe adevărul complet. Pur și simplu nu merge suficient de departe. Nu atinge niciodată esența problemei. Asemenea Dispensaționalismului, această opinie interpretează Noul Testament în lumina Vechiului și nu permite o înțelegere literală a multor afirmații din Scripturile

¹⁹ În această carte, folosesc termenul „teologia legământului” pentru a mă referi la sistemul teologic prezentat în Confesiunea de credință de la Westminster și predat la Seminarul Teologic Westminster. Folosesc aceste două surse doar ca puncte de referință. Sunt sigur că toată lumea va fi de acord că aceste două surse reprezintă teologia legământului, așa cum este înțeleasă din punct de vedere istoric. La fel ca în cazul dispensaționalismului, unii adepți de astăzi își modifică opiniile într-o măsură care neagă fundamentul sistemului. Cu toate acestea, nu a existat nicio încercare de a schimba Mărturisirea de credință de la Westminster ca standard acceptat, iar cei care o susțin nu îi pun la îndoială autoritatea.

Noului Testament, în special a pasajelor care contrastează legea și harul. Această perspectivă confundă unitatea legămintelor imagine cu adevărata unitate a Scripturilor. Martyn Lloyd-Jones, în citatul următor, a exprimat o critică precisă, deși uneori pare să accepte el însuși această perspectivă:

O altă perspectivă, care este poate puțin mai serioasă pentru noi, este cea care consideră Predica de pe Munte ca fiind nimic altceva decât **o elaborare sau o expunere a Legii mozaice**. Se susține că Domnul nostru a realizat că fariseii, cărturarii și alți învățători ai poporului **interpretaseră greșit** legea dată de Dumnezeu poporului prin Moise; prin urmare, ceea ce face El în Predica de pe Munte este să elaboreze și să **expună** Legea mozaică, conferindu-i un conținut spiritual superior. Aceasta este, evident, o viziune mai serioasă; și consider că este **total inadecvată**, dacă nu pentru alt motiv, atunci pentru că nu ține cont de Fericiri. Fericirile ne transportă imediat **într-un tărâm care depășește complet Legea lui Moise**. Predica de pe Munte expune și explică legea în anumite puncte, dar **merge dincolo de ea**.²⁰

Un principiu fundamental al Predicii de pe Munte, pe care Teologia Legământului îl susține cu fermitate, este că Hristos nu se va opune în niciun fel lui Moise. Hristos poate că îl *interpretează* pe Moise, dar *nu poate adăuga nimic nou*. Din perspectiva Teologiei Legământului Hristos nu poate fi văzut în

²⁰ D. Martyn Lloyd-Jones, *Studies in the Sermon on the Mount* (Grand Rapids: Eerdmans, 1959), 14.

niciun fel ca fiind un nou legiuitor. Cel mult, El poate da adevărata învățătură spirituală legii lui Moise, dar nu poate nici să adauge ceva la ea, nici să o ridice la un nivel superior cu noi cerințe. Susținem din toată inima critica lui Lloyd-Jones. În unele puncte, Hristos ar fi putut arăta spiritualitatea legii mozaice, în opoziție cu materializarea ei de către farisei, dar, așa cum a spus Lloyd-Jones, Hristos depășește legea lui Moise și adaugă legi noi și superioare.

Perspectiva Dispensaționalistă insistă că Predica de pe Munte este în întregime iudaică și nu este pentru epoca actuală. Teologia Legământului învață că nimic din Predica de pe Munte (sau din restul Scripturilor Noului Testament) *nu este nou în domeniul eticii și al moralei*. Conform Teologiei Legământului, Isus nu a dat reguli spirituale noi sau superioare pentru conduită, pur și simplu pentru că cele mai înalte reguli spirituale posibile fuseseră deja date la Muntele Sinai pe tablele de piatră. Legea lui Moise, înțeleasă corect, este la fel de spirituală ca orice altă învățătură a lui Hristos. Nicio altă învățătură din Noul Testament nu va fi mai spirituală sau mai importantă pentru înțelegerea noastră a sfințeniei și a datoriei morale decât o interpretare corectă a celor Zece Cuvinte scrise pe Tablele Legământului (Deut. 9:9-11).

A.W. Pink este reprezentativ pentru această opinie:

Hristos **nu** se opune aici [Mat. 5:28-42] legii mozaice și nici nu insinuează o **spiritualitate superioară**. În schimb, El continuă aceeași direcție pe care o urmărea în

context, și anume să definească dreptatea cerută de la urmașii Săi, care era mai excelentă decât cea învățată și practică de cărturari și farisei; și El face acest lucru expunând eroarea lor și explicând **spiritualitatea legii morale**.

... Intenția Domnului nostru în aceste versete a fost înțeleasă greșit, ideea predominantă, dar eronată, fiind că ele **stabilesc standardul moral cu mult superior al noului legământ** față de cel obținut în iudaism...²¹

Punctul de vedere al lui Pink asupra legii mozaice îl obligă să considere ca eronată ideea unei moralități superioare transmise în orice standard al noului legământ. Sub pretextul protejării lui Moise și a conceptului de lege morală regăsit în viziunea Teologiei Legământului, această opinie, în realitate, îl înjosește pe Hristos și ignoră legea superioară a lui Hristos. Teologia legământului insistă că, atunci când Hristos și apostolii Săi predică despre un nou legământ (1 Cor. 11:25; Evr. 8:6-13), ei nu se referă de fapt la un legământ nou cu legi noi și diferite; ei doar afirmă că este o *administrație nouă a aceluiași legământ* și că are aceleași legi pe care le avea Israel. De aceea, Teologia Legământului poate afirma că vechiul legământ scris pe tablele de piatră este mai înalt și mai important *chiar decât Predica de pe Munte*. Iată un exemplu, din R. L. Dabney:

²¹ A. W. Pink, *An Exposition of the Sermon on the Mount* (Swengel: Bible Truth Depot, 1962), 110, 127, 129.

Întregul Decalog se găsește scris în întregime în două locuri din Biblie ... Este **doctrina Catehismului**²² care spune că aceste „Zece Cuvinte” erau menite să fie un rezumat al întregii îndatoriri a omului. Am putea întreba, de ce se acordă atât de **multă importanță acestora?** De ce să nu luăm în considerare **în mod egal** câteva versete din Proverbe **sau din Predica de pe Munte?**²³

Dabney recunoaște sincer că legea lui Moise este mai importantă pentru el decât Predica de pe Munte a lui Hristos.

²² Într-o biserică confesională, citarea Catehismului sau a Mărturisirii de credință este, din toate punctele de vedere practice, echivalentă cu citarea unui text din Scriptură. Aceasta este una dintre diferențele majore între baptiști și prezbiterieni. Un baptist își poate expune convingerile într-o mărturisire de credință, dar nu va trata niciodată declarațiile sale în același mod în care le tratează un prezbiterian. Orice biserică baptistă individuală poate scrie propria mărturisire de credință, dar nu și o biserică prezbiteriană. Aceasta este semnificația unei biserici confesionale. Biserica prezbiteriană (la singular) este un grup de biserici confesionale în care fiecare biserică locală individuală este obligată legal să respecte *Mărturisirea de credință de la Westminster*. Bisericile baptiste (plural) nu constituie o biserică confesională (denominație) în sensul de mai sus. O biserică baptistă locală poate pune la îndoială și respinge anumite lucruri dintr-un crez istoric, cum ar fi *Mărturisirea de credință de la Philadelphia*, și totuși să facă parte dintr-o asociație de biserici baptiste. Unii baptiști din zilele noastre par să uite acest fapt și folosesc crezurile baptiste istorice pentru a „dovedi” puncte de doctrină discutabile. Când un baptist refuză să discute un subiect de teologie pe baza Bibliei și spune: „În crezuri se spune...”, acesta încetează să mai fie baptist.

²³ R. L. Dabney, *Lectures in Systematic Theology* (Grand Rapids: Zondervan Publishers, 1972), 354.

Poate că Dabney nu a intenționat ca exaltarea lui Moise să minimizeze autoritatea lui Hristos și a epistolelor Noului Testament. Cu toate acestea, exact asta face afirmația sa. Odată ce acceptăm ideea că cele Zece Porunci sunt cea mai înaltă lege morală dată vreodată, atitudinea noastră față de autoritatea Scripturilor Noului Testament în domeniul eticii și moralei este afectată în mod corespunzător.

Punctul de vedere al lui Dabney, exprimat clar în declarația citată mai sus, produce o etică pe două niveluri, cu Decalogul pe nivelul superior. Tablele de piatră sunt legea neschimbătoare a lui Dumnezeu, iar restul Scripturii, inclusiv *Predica de pe Munte*, se supune acestei stânci de granit. Legile lui Dumnezeu au mai multă greutate în conștiința unui credincios decât simplele sfaturi scripturale din epistolele lui Pavel. Avertismentele lui Pavel către soți și soții din Efeseni sunt sfaturi scripturale bune pe care suntem îndemnați să le urmăm pentru a avea o căsnicie fericită. Cu toate acestea, **LEGEA** lui Dumnezeu este cu totul altă chestiune. În niciun caz nu îndrăznim să încălcăm vreuna dintre legile morale neschimbătoare ale lui Dumnezeu. Este imposibil să tratăm poruncile imperative ale lui Pavel ca având aceeași autoritate ca și legea lui Moise, atâta timp cât sistemul Teologiei

Legământului, cu o etică pe două niveluri, ne controlează mințile și conștiințele.²⁴

Repetăm: Dabney și alții care împărtășesc aceeași opinie poate că nu au intenționat să diminueze forța și eficacitatea epistolelor din Noul Testament în conștiința creștinilor, dar acesta este rezultatul inevitabil ori de câte ori cineva ridică cele Zece Porunci deasupra restului Bibliei. Decalogul este considerat legea neschimbătoare a lui Dumnezeu, iar epistola către Efeseni este privită ca fiind îndrumările inspirate ale lui Pavel. A considera Cele Zece Porunci ca fiind *cel mai înalt standard moral* din Biblie face ca toate celelalte, inclusiv Predica de pe Munte, să fie subordonate. În viziunea lui Dabney, nici Hristos, nici vreunul dintre apostolii Săi nu pot schimba sau adăuga în vreun fel la etica și moralitatea celui mai înalt standard deja scris pe tablele de piatră.

Viziunea teologică a lui Dabney produce, atât în predicare, cât și în practică, o moralitate pe două niveluri. Aveți sfânta „Lege a lui Dumnezeu”, cele Zece Porunci, și aveți îndemnul sau sfaturile spirituale bune ale lui Pavel. Desigur, sfânta Lege a lui Dumnezeu este mai înaltă și are mai multă greutate decât sfaturile lui Pavel. Sinai este cel mai înalt munte moral din întreaga Scriptură. O astfel de viziune nu poate scăpa de

²⁴ Pentru o expunere detaliată a acestui punct, consultați *Cristos, Domn și Dătător de lege* de John G. Reisinger, publicată în limba română de Editura IBET. Cartea se poate citi pe site-ul toatenoi.ro.

mentalitatea păcatelor mortale (încălcarea legii lui Dumnezeu) și a păcatelor minore (neîndeplinirea unuia dintre principiile date de apostolul Pavel), deși terminologia utilizată nu este niciodată atât de directă.

5. Perspectiva **TEOLOGIEI NOULUI LEGĂMÂNT**:
Isus își afirmă autoritatea unică și definitivă ca nou legiuitor, oferind bisericii o normă de conduită nouă și mai înaltă. Această perspectivă pornește de la Scripturile Noului Testament și le permite să însemne exact ceea ce spun. Uneori, Hristos poate corecta distorsiunile fariseilor. Cu toate acestea, trebuie să stabilim această idee exegetic, din Predica de pe Munte pentru a o folosi ca filtru interpretativ valid. Unde se afirmă clar sau se sugerează în Predica de pe Munte că Hristos corectează în mod definitiv și deliberat distorsiunile fariseice în acest discurs particular? Când studiem toate afirmațiile Sale care încep cu: „*s-a zis*”, descoperim că fiecare își are originea în legea lui Moise și nu este o denaturare fariseică. Hristos răspunde la doctrinele pe care le-a învățat Moise. Hristos nu îl contrazice în niciun fel pe Moise, ci spune că legea dată lui Moise era bună și necesară pentru acea vreme; cu toate acestea, cetățenii noii împărății au nevoie de legi superioare.

Fariseii au denaturat într-adevăr învățăturile lui Moise în multe puncte. Isus i-a mustrat deschis pentru că învățau doctrinele oamenilor ca și cum ar fi fost poruncile lui Dumnezeu (Matei 15:1-9), dar de unde știm că acesta era scopul Său în Predica de pe Munte? Ce anume din text ne conduce la

această concluzie și ce denaturări specifice corectează Hristos? Nu găsim niciun sprijin textual pentru punctul de vedere al denaturării fariseice. Domnul nostru nu este interesat în primul rând să aducă o perspectivă corectă a legii lui Moise în noul legământ pentru a menține unitatea unui singur legământ al harului. Mai degrabă, El caută să arate cât de mult depășesc legile noii Său împărății, pe cele vechi. El oferă un adevăr nou și superior lucrurilor pe care le-a spus Moise. Hristos aplică uneori același adevăr pe care l-a învățat Moise, dar o face într-un mod în care Moise nu ar fi putut să o facă. Alteori, Hristos impune cerințe noi și mai spirituale ucenicilor săi, deoarece aceștia se află acum sub un legământ caracterizat de harul plin de putere. Nici Moise, nici legământul legii nu ar fi putut impune aceste cerințe sau legi.

Această a cincea perspectivă identifică atât adevăr, cât și eroare, deopotrivă în Teologia Dispensaționalistă, și în Teologia Legământului. Teologia Noului Legământ se bazează pe o înțelegere biblică a naturii și relației dintre cele două legăminte majore din Scriptură (Vechiul Legământ cu Israelul la Sinai și Noul Legământ care îl înlocuiește: Ier. 31:31-33; Evr. 8:6-13; Gal. 4:21-31). Această perspectivă Îl vede pe Hristos stabilind un legământ nou distinct în sângele Său și inaugurând o nouă eră odată cu dăruirea Duhului Sfânt la Rusalii. De asemenea, ea vede această nouă eră prezentă, în care trăim, ca inaugurarea împărăției promise în Scripturile Vechiului Testament. Acum trăim în vremurile lui Mesia prevăzute de profeții Vechiului

Testament. Totul este complet nou sub Noul Legământ, dar, în același timp, toate lucrurile noi sunt chiar lucrurile profetite și promise în Vechiul Testament. Suntem de acord cu Teologia Legământului care afirmă că: „Noul este ascuns în Vechiul, iar Vechiul este revelat în Noul”. Cu toate acestea, nu înțelegem acest lucru în același mod în care îl înțeleg de obicei susținătorii Teologiei Legământului.

Ni se pare că Dispensaționalismul nu-l poate include pe Moise în Noul Testament în niciun fel, iar Teologia Legământului nu-l poate exclude pe Moise din Noul Testament în niciun sens. Un sistem îl prezintă pe Hristos în contradicție cu Moise, iar celălalt sistem îl prezintă pe Hristos ca pe un simplu susținător al lui Moise. Poate că ambele sisteme sunt pe jumătate corecte și pe jumătate greșite. Poate că ambele conțin o parte de adevăr, iar noi, adoptând o abordare de tipul „ori una, ori alta”, impunem o falsă disjuncție care exclude complementaritatea și, astfel, pierdem o parte din adevărul lui Dumnezeu.

Când am luat în considerare pentru prima dată teza acestei cărți ca posibilitate, am hotărât să evit cele două erori majore asociate de obicei cu studiul relației dintre Vechiul Testament și Noul Testament. Am pus un țărnuș imaginar în partea stângă și am spus: „Dacă Hristos îl contrazice vreodată pe Moise în sensul că Moise *a greșit*, atunci am trecut de acest țărnuș și neg unitatea fundamentală a Scripturilor”.²⁵ Am pus un alt țărnuș imaginar în

²⁵ Este esențial să nu confundăm „unitatea Scripturilor” cu ceea ce Teologia Legământului numește „unitatea legămintelor”. Noi credem cu tărie în unitatea Scripturilor. Cu toate acestea, credem că unitatea nu se

partea dreaptă și am spus: „Dacă îl fac pe Hristos *doar egal cu Moise* ca învățător al adevărului lui Dumnezeu, sau mai rău, dacă îl subordonez pe Hristos lui Moise, așa cum face Dabney, atunci am trecut de acest țăruiș și neg supremația Domnului Isus Hristos și a Scripturilor Noului Testament”. Eram sigur că Hristos nu l-a contrazis niciodată pe Moise, dar știam și că Domnul nostru era mai mult decât unul dintre egalii lui Moise în ceea ce privește legiferarea de legi. Rezultatele studiului meu sunt concluziile care m-au condus la poziția expusă în această carte.

Vom examina Scripturile și vom vedea dacă ele confirmă afirmațiile noastre. Vom analiza cu atenție cele patru texte din Predica de pe Munte citate la începutul capitolului unu și vom vedea exact ce a vrut să spună Hristos când a spus: „Dar eu vă spun”. Vom lua în considerare metodele folosite pentru a explica fiecare dintre cele patru texte și vom vedea că, în toate cele patru cazuri, explicațiile obișnuite vor fi doar parțial satisfăcătoare. Ele nu vor trata toate dovezile textuale și, de obicei, nu vor aborda esența problemei. În unele cazuri, explicațiile sunt esențiale pentru a menține un sistem teologic specific, chiar dacă argumentele contrazic alte pasaje din Scriptură.

bazează pe dispensații sau legăminte, ci pe promisiunea și împlinirea Evangheliei în persoana și lucrarea Domnului nostru Isus Hristos pentru poporul Său ales.

CAPITOLUL TREI

ADULTERUL ȘI POFTA

„Ați auzit că s-a zis: «Să nu comiți adulter!». Dar Eu vă spun că oricine se uită la o femeie, ca s-o poftască, a comis deja adulter cu ea în inima lui.” (Matei 5:27-28)

Reamintim tuturor cele două puncte de vedere diferite care fac obiectul discuției noastre. Unul dintre ele susține că, în afirmațiile „Dar eu vă spun”, Hristos Își contrastează învățătura cu cea a lui Moise. El îi oferă bisericii Sale un standard mai înalt decât cel oferit de Moise poporului Israel.

Cealaltă opinie insistă că Hristos nu se contrastează în niciun fel cu Moise, ci doar dă adevăratul sens al legii lui Moise și, astfel, respinge distorsiunile la legea lui Moise de către farisei. Cea de-a doua opinie, care este opinia clasică a Teologiei Legământului, are câteva probleme serioase. Voi enumera câteva dintre ele.

Prima problemă este eșecul de a analiza exact ceea ce a spus Isus. Cuvintele propriu-zise, „Să nu comiți adulter”, pe care Hristos le compară cu învățătura lui Moise, nu sunt nici o adăugire la legea lui, nici o denaturare a cuvintelor acestuia din poruncă; ele constituie cuvintele exacte pe care Dumnezeu Însuși „le-a spus celor din vechime”. Domnul nostru citează cuvintele exacte ale celei de-a șaptea porunci exact așa cum le-a fost scrisă de Dumnezeu pe piatră în Exodul 20:14 și apoi El

afirmă: „Dar eu vă spun”. El face o comparație deliberată între ceea ce a spus Dumnezeu în porunca a șaptea și propria Sa învățătură cu privire la adulter. Cum trebuie să înțelegem acest verset și comparația pe care Hristos o face între învățătura Sa și cuvintele „Să nu comiți adulter”?

Majoritatea comentatorilor dedicați Teologiei Legământului ignoră faptul că cuvintele pe care Hristos le folosește în acest text pentru a face comparația sunt exact cuvintele scrise pe tablele de piatră. Aceștia ignoră în continuare faptul că nu există niciun cuvânt în aceste versete sau în textele înconjurătoare despre vreo denaturare făcută de farisei. Trebuie să adăugăm noi această idee în pasaj. Teologia Legământului ignoră formatul pe care Hristos îl folosește mai târziu în Predica de pe Munte, când *contrastează* comportamentul urmașilor Săi cu comportamentul ipocriților și al păgânilor (6:1-18). În acel pasaj, găsim distorsiuni abordate direct: „trebuie să acționați în *acest fel*, nu *în felul* în care o fac ipocriții sau păgânii”. În capitolul șase, Hristos explică practicile acceptabile, numește distorsiunile și îi identifică pe cei care le practică. Totul este foarte clar și nu trebuie să interpretăm nimic din text. Cu toate acestea, aceasta este o abordare diferită de cea din secțiunile „Dar Eu vă spun” din capitolul cinci al Predicii de pe Munte. Susținătorii Teologiei Legământului trebuie să ignore ceea ce a spus Hristos de fapt și să interpreteze ceva din text care nu există. Ei își construiesc poziția pe o presupunere nejustificată, fără dovezi textuale. Ei tratează chiar cuvintele pe care Dumnezeu

le-a scris pe tablele de piatră ca fiind denaturări rabinice ale cuvintelor lui Moise. Nicăieri în textul din Matei 5:27, 28 Isus nu-i menționează nici pe farisei, nici învățăturile lor. El nu menționează și nici nu sugerează modul în care aceștia ar fi denaturat cuvintele lui Moise din Exodul 20:14. Ideea că Isus contrastează învățătura Sa cu denaturările cuvintelor lui Moise de către farisei este străină de datele biblice.

Teologia Legământului adaugă la problemele ei, construindu-și poziția pe o ambiguitate din limba originală a textului. William Hendriksen, el însuși un eminent teolog al legământului, expune clar această problemă în comentariile sale la Matei 5:21.

Formula „Ați auzit că s-a spus” prezintă o dificultate, deoarece fraza următoare, luată separat, poate fi tradusă fie „CĂTRE oamenii din vechime” (RSV: „CĂTRE oamenii din vechime”), fie „DE către oamenii din vechime”. **Mulți** traducători și comentatori preferă „CĂTRE”, deși sunt unii care preferă „DE”. Conform primei opinii, Isus a vrut să spună că Moise a spus ceva **CĂTRE** părinți în Lege, iar Isus „adoptă acum un ton de **superioritate față de regulile mozaice**” (A.T. Robertson, *Word Pictures*, vol. 1, p. 44). J. Jeremias ... exprimă aceeași opinie într-un limbaj și mai puternic când afirmă că „Isus stabilește o nouă lege divină când pune în opoziție afirmațiile: „Dar eu vă spun” cu Cuvântul Scripturii”.²⁶

²⁶ William Hendriksen, *Exposition of the Gospel According to Matthew—NT Series Commentary* (Grand Rapids: Baker Book House, 1982), 295.

Hendriksen continuă apoi să prezinte motivele pentru care respinge opinia majorității comentatorilor, inclusiv a respectatului specialist baptist pe limba greacă - A.T. Robertson. Se pare că teologia legământului lui Hendriksen influențează semnificația textului. Poate că are dreptate, iar oameni precum A.T. Robertson, unul dintre cei mai buni pe textul grecesc, să greșească. Poate că este adevărat că tot ceea ce face Hristos în Predica de pe Munte este să respingă înțelegerea greșită a fariseilor. În acest caz, textul ar trebui să spună „de către oamenii din vechime” și ar însemna „Ați auzit distorsionările celei de-a șaptea porunci date de părinții rabini”. Cu toate acestea, nu există niciun indiciu al acestei idei în text. Se ajunge la o astfel de opinie numai prin implicații teologice și nu prin exegeza textelor biblice. Trebuie să presupunem că Hristos *nu citează* porunca a șaptea în Matei 5:27, chiar dacă folosește cuvintele exacte ale Decalogului. Trebuie, de asemenea, să ne imaginăm că Hristos, într-un mod indirect, se referă de fapt la aplicarea greșită a celei de-a șaptea porunci de către farisei.

Toți sunt de acord că Hristos se contrastează cu ceva învățat fie „**de**” cei din vechime, fie „**celor**” din vechime. Asta trebuie să însemne că Hristos își contrastează învățătura cu „acea [învățătură] din vechime”. Această „învățătură din vechime” s-ar putea referi fie la învățătura fariseilor, fie la ceea ce au învățat Moise și ceilalți scriitori biblici. Dacă Hristos se referă la „**oamenii din vechime**”, atunci este posibil, dar deloc sigur, ca

Hristos să se refere la învățătura foștilor farisei și rabini. Cu toate acestea, dacă Hristos se referă la „oamenii din vremea lui Moise”, care este punctul de vedere al lui A. T. Robertson și al majorității comentatorilor, atunci Domnul nostru trebuie să se fi referit la porunca a șaptea pe care Dumnezeu, prin Moise, a rostit-o „oamenilor” din vremea lui Moise. El trebuie să se compare cu Moise și nu cu fariseii. Dacă acest punct de vedere majoritar este corect, atunci poziția noastră este justificată.

A treia problemă a punctului de vedere discutat este insurmontabilă. Dacă tragem concluziile din cuvintele textului în sine, este imposibil ca Hristos să se compare cu altcineva decât cu Moise. Dacă Hristos compară într-adevăr învățăturile Sale cu porunca mozaică „Să nu comiți adulter”, atunci textul are sens. Pentru a insista că Hristos își contrastează învățătura cu distorsiunile fariseilor, trebuie să furnizăm dovezi că fariseii învățau de fapt că era acceptabil să privești și să poftești, atâta timp cât evitai actul fizic al adulterului. Nu există astfel de dovezi nici în sursele biblice, nici în cele seculare. Astfel de presupuneri nu pot fi deduse și nici susținute din textul Scripturii. Ele decurg mai degrabă din *eisegesis*²⁷; ele pun cuvinte în gura lui Hristos și a fariseilor pe care Scriptura nu le menționează nicăieri. Dacă, pe de altă parte, textul înseamnă că

²⁷ N.tr. este un joc de cuvinte al autorului. În loc de *exegesis*, care înseamnă să extragi din original, cu intenția de a vedea semnificația textului, folosește *eisegesis*, care impune înțelesul personal asupra textului.

Moise a vorbit israeliților, dându-le această poruncă cu privire la adulter, atunci Hristos își contrastează într-adevăr învățătura cu legea lui Moise. Dacă acesta este cazul, A.T. Robertson are dreptate când spune: „Isus adoptă acum un ton de **superioritate față de regulile mozaice**”. J. Jeremias are, de asemenea, dreptate când spune: „Isus stabilește **o nouă lege divină** când pune în contrast cu Cuvântul Scripturii, cuvintele: „Dar eu vă spun”. Hristos ridică în mod clar legea la un nivel superior.

Nu sunt lingvist, dar dacă mulți traducători, lingviști și comentatori, inclusiv un savant de calibrul lui A.T. Robertson, au dreptate în a prefera „către” în loc de „de”, atunci ei au stabilit deja poziția noastră. Poziția teologiei legământului este posibilă din punct de vedere textual numai dacă cineva care l-a succedat imediat pe Moise („spus **de** cei din **vechime**”) i-a învățat pe alții o interpretare distorsionată a adevăratei învățături a lui Moise. În acest caz, distorsiunile sunt anterioare rabinilor și fariseilor, iar Isus corectează o concepție greșită de lungă durată. Dacă ar fi așa, am avea nevoie de dovezi textuale din Scripturile Vechiului Testament care să demonstreze că, de la vremea lui Moise până la vremea lui Hristos, tot Israelul a trăit sub o concepție greșită despre legea lui Moise privind adulterul.

Unii cititori ar putea spune: „John, nu ți-a spus nimeni că logica cere ca ceea ce este *mai mare să includă întotdeauna ceea ce este mai mic*? Nu ai citit niciodată regulile de interpretare ale lui Thomas Watson? Dacă adulterul este un păcat, atunci tot

Dar Eu vă spun

ceea ce duce la adulter sau îl provoacă în vreun fel este, de asemenea, un păcat. A privi o femeie și a o dori nu este altceva decât adulter mental”.

Am citit lista regulilor de interpretare ale lui Watson și sunt de acord că toate sunt logice. Cu toate acestea, trebuie să adaug că nu cred că Biblia a fost scrisă în așa fel încât numai avocații și logicienii să o poată înțelege. Regulile lui Watson se pot aplica toate atunci când caut să înțeleg relația mea personală și umblarea mea cu Dumnezeu, dar ele nu pot fi folosite pentru a face legi care sunt destinate să fie folosite de un judecător civil în guvernarea societății.

Cei care nu sunt de acord cu poziția mea vor spune: „Este adevărat că Moise nu a spus de fapt în porunca sa care interzice adulterul că aceasta înseamnă mai mult decât simplul act de adulter. Cu toate acestea, putem fi siguri că porunca era menită să includă „privirea unei femei și pofta mentală după ea” ca păcat de adulter la nivelul inimii. Acest fapt este automat și logic de dedus prin aplicarea regulii „cel mai mare îl include pe cel mai mic”.

Suntem de acord că se poate deduce, folosind regulile logicii, că „a privi și a pofti” este într-adevăr un păcat. Conform acestei reguli logice, păcatul mai mare al adulterului include păcatul mai mic al privirii și al poftei. Aparent, nimeni nu l-a învățat pe Moise această regulă, deoarece el adaugă cea de-a zecea poruncă, care interzice pofta, pe care o explică ca incluzând pofta după soția aproapelui (Ex. 20:17). Cu siguranță, dacă cel

mai mare îl include pe cel mai mic, porunca ce interzice poftirea soției altuia este redundantă. Moise a sugerat deja acest lucru în porunca a șaptea. De fapt, putem deduce întreaga poruncă a zecea din porunca a șaptea. Dacă adulterul include privitul și poftirea (lăcomia), păcatul mai mare de a dori soția altuia include păcatele mai mici de a dori orice aparține altuia. Putem deduce și porunca a opta din cea de-a șaptea. Adulterul înseamnă a fura ceva ce aparține altcuiva. Dacă furtul relației sexuale dintr-o căsătorie este greșit (păcatul mai mare), atunci toate celelalte forme de furt trebuie să fie, de asemenea, greșite (păcatele mai mici).

De dragul argumentului, să presupunem, în ciuda dovezilor contrare, că „cel mai mare îl include pe cel mai mic” se aplică în acest caz. Cum ar afecta asta discuția noastră? Asta ar însemna că Hristos, în Matei 5:27, nu revendică nicio autoritate unică sau personală prin contrastele Sale. Nici nu corectează o distorsiune. El doar le dă fariseilor o lecție de logică bună. Orice filosof ar fi putut sublinia că învățăturile fariseilor nu corespundeau cu adevărata intenție a lui Moise, la fel de ușor cum a făcut-o Hristos. Conform Teologiei Legământului, Hristos apelează la logică ca fundament al afirmației Sale și nu apelează la autoritatea personală. El îi acuză pe farisei doar de ignoranță în ceea ce privește logica bună, pentru că nu au aplicat raționamentul corect la adevărul enunțat în poruncă. Astfel, Hristos este doar cel mai recent și cel mai mare rabin care ne oferă, prin logica bună, *adevărata* interpretare a lui Moise. În

niciun sens nu a vorbit cu autoritatea unui nou legiuitor. Dacă această opinie este corectă, atunci Hristos este doar un rabin care folosește logica bună pentru a extinde învățătura altor rabini. El este doar *interpretul* adevărului pentru noi, dar în niciun caz nu este un *dătător de adevăr nou*. Dacă este așa, atunci Hristos ne îndreaptă într-adevăr către Moise ca autoritate morală finală, și nu către El Însuși, ca autoritate finală a bisericii în materie de moralitate, iar referirea Sa la Sine („dar Eu spun”) este lipsită de sens.

Toate cele de mai sus presupun unele lucruri fără dovezi. În primul rând, se presupune că fariseii învățau de fapt că nu era păcat să privești și să poftești, ci doar să comiți actul exterior al adulterului. În acest caz, este perfect logic ca Hristos să respingă învățătura lor falsă. Dar pentru a crede acest lucru, trebuie să dovedim că fariseii învățau de fapt că era acceptabil să „privești și să poftești”. Nu putem face acest lucru. Nici literatura biblică, nici cea seculară nu dezvăluie acest lucru.

Dacă tot facem ipoteze, să presupunem că fariseii aveau o logică bună și știau că „ceea ce este mai mare include ceea ce este mai mic”. Există unele dovezi în acest sens. Cu toate acestea, dacă ar fi fost așa, fariseii ar fi putut spune: „Știm deja că este păcat să privești și să poftești. Doar am studiat și noi logica. Spune-ne ceva ce nu știm.” Dacă ar fi fost așa, ar fi întocmit o listă lungă cu diverse condiții care constituiau adulter și o listă la fel de lungă cu lucruri care nu constituiau încă adulter, cum ar fi câte secunde puteai privi înainte de a trece linia. Este

esențial să înțelegem că, dacă fariseii știau că „cel mai mare îl include pe cel mai mic”, ar fi învățat într-adevăr că este păcat să „privești și să poftești”, iar cuvintele lui Hristos nu au niciun sens. Nu există niciun contrast în afirmația Sa; ei ar fi fost deja de acord cu ea.

Avem tot dreptul să insistăm ca susținătorii Teologiei Legământului să ne arate din Matei 5:27, 28 exact cum fariseii corupeau porunca clară: „Să nu comiți adulter”. Dacă afirmația lui Hristos „Dar eu vă spun” din Matei 5:28 contrastează învățătura Sa despre adulter cu distorsiunile fariseilor, unde mai exact sunt înregistrate aceste distorsiuni? Dacă nu pot fi găsite astfel de dovezi, și chiar nu putem găsi, atunci unul dintre punctele esențiale necesare pentru a dovedi teza principală a Teologiei Legământului cu privire la afirmațiile „Dar eu vă spun” se bazează pe o presupunere teologică nedovedită.

Cred că este corect să spunem că pur și simplu nu putem concilia doctrina Decalogului ca fiind cuvântul complet și definitiv al lui Dumnezeu cu privire la etică și moralitate cu contrastele „Dar eu vă spun” rostite de Domnul nostru din Matei 5. Tablele Legământului conțineau într-adevăr cea mai înaltă expresie atât a legii lui Dumnezeu, cât și a caracterului Său sfânt și suveran, dată până în acel moment al istoriei. Cu toate acestea, ele nu CONSTITUIE legea morală veșnică și neschimbată a lui Dumnezeu. Ele nu sunt ultimul cuvânt în materie de moralitate și viață sfântă. Odată ce o persoană acceptă această viziune eronată, rezultă că nimeni, nici chiar

Hristos Însuși, nu poate în niciun fel să schimbe sau să adauge ceva la legea lui Moise inscripționată pe Tablele Legământului, așa cum este consemnată în Exodul 20. Aceasta este teologia clasică a legământului. Pentru susținătorii Teologiei Noului Legământ, sau pentru oricine altcineva, a sugera că Hristos este un adevărat legiuitor nou care îl înlocuiește pe Moise în același mod în care este un adevărat preot nou care îl înlocuiește pe Aaron înseamnă a câștiga eticheta odioasă de antinomian. Teologia Legământului, pentru a fi consecventă, trebuie să considere orice schimbare de orice fel adusă oricărui lucru scris în Decalog ca fiind antinomianism.

Teologia personală a cuiua afectează modul în care abordează un anumit pasaj din Scriptură. Acest lucru este deosebit de evident într-un pasaj precum *Predica de pe munte*. Viziunea Teologiei Legământului asupra lui Hristos ca adevărat interpret al lui Moise contrastează puternic cu reacția mulțimii la sfârșitul predicii. Matei scrie că mulțimile erau uimite de învățătura lui Isus, pentru că El învăța ca unul care avea autoritate și nu ca învățătorii lor ai legii (Matei 7:28-29). Dacă Hristos ar fi arătat doar implicațiile logice ale celor spuse de Moise, El nu s-ar fi diferențiat de grupul obișnuit de rabini; la urma urmei, sarcina unui rabin era să explice ce însemna cu adevărat Legea. Hristos ar fi fost doar un alt rabin dintr-o lungă serie de învățători ai Legii: unul dintre mulți, dar cu siguranță nu unul care se deosebea ca fiind cu totul diferit.

Indiferent de punctul de vedere pe care îl adoptăm, trebuie să recunoaștem anumite fapte. Dacă, în Matei 5:27, Hristos arată doar adevărata intenție a legii lui Moise în ceea ce privește adulterul, atunci El nu revendică nici autoritatea scripturală, nici vreo autoritate personală unică pentru propria Sa afirmație. El doar le arată ucenicilor Săi greșeala de logică a fariseilor. Hristos nu citează niciun alt verset din Vechiul Testament pentru a-și susține contrastul (autoritatea scripturală) și nici nu afirmă că respinge o interpretare greșită a lui Moise (autoritatea personală). Dacă Hristos respinge doar o denaturare a cuvintelor lui Moise, arătând ceea ce Moise a învățat de fapt, atunci de ce nu citează dintr-o altă parte a legii care dovedește ceea ce Moise a vrut să spună cu adevărat?

Asta a făcut Hristos în Matei 4 cu Diavolul. Când Satan a aplicat greșit un text din Vechiul Testament, Domnul nostru a răspuns citând un alt text din Vechiul Testament care clarifica ceea ce Dumnezeu a vrut să spună cu adevărat. Nu ar fi făcut același lucru și aici dacă ar fi existat vreun text din Scriptură care să prezinte legea lui Moise ca învățând același lucru pe care Îl învăța El? El ar fi putut folosi porunca a zecea. Acest lucru ar fi fost de două ori potrivit dacă scopul principal al lui Hristos în *Predica de pe Munte* era să interpreteze corect legea lui Moise. Fie Hristos trebuie să-l citeze pe Moise pentru a dovedi validitatea corectării sale, fie afirmația Sa trebuie să se bazeze pe propria Sa autoritate ca nou legiutor. Dacă prima afirmație este adevărată, atunci Hristos este doar cel mai mare scrib și interpret

Dar Eu vă spun

al lui Moise. Dacă a doua afirmație este adevărată, atunci Hristos este exact ceea ce am spus că este; El este noul legiuitor.

Trebuie să înțelegem și să acceptăm că Hristos contrastează regulile Sale pentru împărăția Sa spirituală cu regulile lui Moise pentru o împărăție teocratică și că ambele tipuri de reguli sunt „sfinte, drepte și bune”. Dumnezeu le-a rânduit pe amândouă, la timpul lor. Acest pasaj (Matei 5:27, 28), *exegetat* corect în contextul său mai larg (Matei 5:1-7:29), arată că Hristos nu numai că face apel direct la propria Sa autoritate ca Fiu al lui Dumnezeu pentru a interpreta și aplica Scriptura Vechiului Testament într-un mod nou și superior, ci și că dă noi Scripturi care conțin o nouă lege. Hristos își declară propria autoritate ca nou legiuitor. El nu face apel la Scripturile Vechiului Testament pentru autoritatea sau mesajul Său, nici nu face apel doar la logica bună pentru a-și dovedi punctul de vedere. Hristos dă Scripturi noi și suplimentare care revelează o lege nouă și superioară, care nu se găsește nicăieri în Moise. Spre deosebire de ceilalți rabini, Domnul nostru nu a apelat niciodată la un alt scriitor rabinic pentru a-și susține afirmațiile. El a apelat fie la un text din Vechiul Testament, fie la propria autoritate dată de Tatăl său. El a spus întotdeauna fie „Dumnezeu a spus”, fie „Eu spun”. Acesta este un punct cheie în această discuție; ceea ce este în joc nu este altceva decât autoritatea deplină și finală a lui Hristos ca nou și ultim legiuitor.

Modul corect de a aborda Matei 5:27 este să-l lăsăm să însemne exact ceea ce spune. Să-l lăsăm să contrasteze diferența

dintre domnia sub legea lui Moise și domnia sub legea lui Hristos, fără a sugera în vreun fel că Moise și legea lui erau greșite. Hristos poate fi cu adevărat mai mare decât Moise, fără a-l umili sau deprecia pe Moise sau legea lui. Să-l lăsăm pe Hristos să facă legi care sunt mai înalte și mai spirituale decât legea lui Moise. Să-l lăsăm pe Hristos să fie un adevărat Profet, care oferă legi noi, și nu doar un scrib sau rabin care doar ne interpretează legea dată deja prin Moise. Să Îl lăsăm pe Hristos să ne definească adulterul în termeni noi și mai înalți decât a făcut-o Moise. „Să nu comiți adulter” are un înțeles mai înalt și mai profund atunci când este aplicat de Hristos sub noul legământ decât ar fi putut avea vreodată pentru păcătoșii cu inima împietrită, când era doar scris pe piatră. Numai sub noul legământ aflăm că Dumnezeu a conceput căsătoria ca o imagine a relației dintre Hristos și mireasa Sa, biserica (Efeseni 5:22-33). Moise, sub vechiul legământ, nu putea face apel la cruce; apelul său era la răscumpărarea fizică din Egipt. Motivul și îndatoririle impuse bisericii în această epocă a Duhului sunt întruchipate în adevărul și puterea harului care ne vine prin noul legământ stabilit prin lucrarea răscumpărătoare a lui Hristos.

DREPTATE ȘI PEDEAPSĂ VERSUS MILĂ ȘI ÎNDURARE

„Ați auzit că s-a zis: «Ochi pentru ochi și dinte pentru dinte». Dar Eu vă spun să nu vă împotriviți celui ce vă face rău. Ci aceluia care te lovește peste obrazul drept întoarce-i-l și pe celălalt. Celui ce vrea să te dea în judecată și să-ți ia cămașa, lasă-i și haina, iar dacă cineva te obligă să mergi cu el o milă, mergi cu el două mile. Celui ce-ți cere dă-i, iar pe cel ce vrea să se împrumute de la tine să nu-l refuzi.» (Matei 5:38-42)

Să presupunem, de dragul argumentului, că în Matei 5 Domnul nostru ne oferă adevăratul sens al legii lui Moise: în mod specific în versetul 27, care se referă la adulter. Această abordare nu va explica contrastele din versetele citate mai sus. Cum poate adevărata semnificație a expresiei „ochi pentru ochi” să fie „întoarce și celălalt obraz”? În aceste versete, Hristos se contrastează pe El Însuși și învățătura Sa cu Moise și legea dată prin el; cu toate acestea, este vorba de un *contrast* și nu de o *contradicție*. În acest pasaj, Hristos nu corectează o interpretare greșită a lui Moise și nici nu explică ce a vrut să spună Moise de fapt. El arată din nou că noua Sa lege bazată pe har cere mai mult decât cerea legea dată lui Moise la Sinai. Acesta este noul legiutor care stabilește noile reguli pentru oamenii care trăiesc în împărăția Sa. Unele dintre aceste reguli nu numai că nu

puteau fi aplicate prin Lege, dar ar fi fost considerate fărădelege sub Vechiul Legământ.

Priviți cu atenție pasajul citat mai sus. Dacă acceptăm sensul normal al acestor cuvinte și aplicăm același tip de raționament pe care îl folosim atunci când interpretăm restul Scripturii, descoperim următoarele:

În primul rând, este imposibil să deducem din aceste versete că Hristos Își contrastează învățătura cu așa-numitele distorsiuni făcute de farisei. Isus a spus: „Ați auzit că s-a spus” și imediat citează exact ceea ce a spus Moise despre ochi pentru ochi. Ca și în Matei 5:27, 28, Domnul nostru nu îi menționează aici niciodată pe farisei și nici nu face referire la ceea ce credeau ei. Nu există nimic explicit sau implicit în cuvintele lui Hristos din acest text care să poată fi folosit pentru a dovedi că afirmația lui Hristos „dar Eu vă spun” contrastează în vreun fel învățătura Sa cu cea a fariseilor. Am întreba din nou, așa cum am făcut-o când am discutat versetele din Matei 5:27, 28: „Ce anume din text sau din context face aluzie la felul în care fariseii distorsionau ceea ce spunea Moise?” Textul contrastează în mod clar și emfatic învățătura lui Hristos, nu cu denaturările fariseilor a legii, ci cu învățătura lui Moise însuși.

În al doilea rând, nicăieri în întreaga legislație a vechiului legământ nu putem găsi ceva similar cu afirmația lui Hristos „dar Eu vă spun” din versetele 39-42. Dacă Hristos arăta ce voia să spună Moise cu adevărat și dacă Moise într-adevăr învăța același principiu ca și Hristos în acest contrast, de ce Hristos nu

a citat învățătura lui Moise? De ce Hristos nu a citat pur și simplu pasaje din vechiul legământ care porunceau israeliților să întoarcă și celălalt obraz? Asta a făcut El cu Satan în Matei 4. Când Diavolul a citat un text și l-a folosit incorect, Domnul nostru a citat un alt text care clarifica problema. Dacă Moise ar fi vrut într-adevăr să spună că israeliții trebuie să „întoarcă și celălalt obraz” atunci când a zis „ochi pentru ochi și dinte pentru dinte”, de ce nu a dovedit Hristos lucrul acesta folosind alte pasaje ale Scripturii așa cum a procedat cu Satan? De asemenea, cei care insistă că Moise încă domnește ca legiuitor și-ar putea îmbunătăți argumentul dacă ne-ar putea arăta (1) unde fac scriitorii Noului Testament apel la principiul „ochi pentru ochi” ca fiind de datoria unui creștin din ziua de azi și (2) unde au spus sau au sugerat scriitorii Vechiului Testament că legea „ochi pentru ochi” înseamnă de fapt „întoarce și celălalt obraz”.

Este imposibil să interpretăm principiul „întoarce și celălalt obraz” din legea lui Hristos și să îl ducem în legea lui Moise sau să transferăm porunca „ochi pentru ochi și dinte pentru dinte” a lui Moise în noul legământ. Putem găsi exemple clare în Scripturile Vechiului Testament în care acțiunile oamenilor au dovedit că harul lui Dumnezeu era la lucru în inimile lor, dar legea lui Moise nu a cerut aceste acțiuni și nici nu a produs motivația pentru ele.²⁸ Găsim multe proverbe și legi în

²⁸ Atitudinea și acțiunile lui Avraam față de Lot sunt un exemplu de har (Geneza 13:6-9). Cu toate acestea, Avraam nu ar fi putut fi judecat pentru încălcarea legii lui Dumnezeu dacă nu ar fi acționat așa cum a

Scripturile Vechiului Testament care ofereau reguli clare și obiective de conduită unui israelit sub vechiul legământ. Cu toate acestea, nu putem găsi nicăieri în Scripturile Vechiului Testament poruncile noi ale lui Hristos bazate pe har (din Matei 5:39-42). De asemenea, nu putem găsi niciun verset din Noul Testament care să reafirme datoria absolută de a răsplăti cu aceeași monedă fără milă sau îndurare.

În al treilea rând, principiul „cel mai mare îl include pe cel mai mic” nu se poate aplica în acest caz. Nici chiar cel mai agil filosof nu poate transforma „ochi pentru ochi, fără milă” în a „întoarce și celălalt obraz”. Nu există nicio modalitate prin care logica să poată deduce legea „întoarce și celălalt obraz” dintr-o lege obligatorie „ochi pentru ochi și dinte pentru dinte”. De asemenea, aplicarea logică a principiului „cel mai mare îl include pe cel mai mic” nu poate face ca legea care spunea: „asigură-te că fiecare păcat este pedepsit în mod corect” să însemne de fapt „nu te opune răului”. Una este aplicarea adevărată și dreaptă a dreptății biblice sub un legământ al legii, iar cealaltă este aplicarea adevărată și dreaptă a milei biblice sub un legământ al harului. Nici logica răstălmăcită a fariseilor, nici regulile lui Thomas Watson de interpretare a Scripturii nu pot face ca acest pasaj să fie altceva decât un contrast clar între legea sfântă,

făcut. Legea și dreptatea pot cere acțiuni oneste și corecte, dar nu pot cere acțiuni pline de har. De asemenea, legea și dreptatea nu pot pedepsi lipsa de har.

Dar Eu vă spun

dreaptă și bună a lui Moise și legea sfântă, dreaptă și superioară a lui Hristos.

Poate că suntem reticenți să recunoaștem acest lucru, dar dacă altcineva în afară de Domnul nostru ar face aceste contraste, l-am acuza că adaugă ceva la Cuvântul lui Dumnezeu. În realitate, exact asta face Hristos. El schimbă și adaugă ceva la legea lui Moise și are tot dreptul să facă ambele lucruri. Din nou, insistăm că Hristos nu spune că Moise a greșit și avea nevoie de corectare. Hristos spune: „Moise a avut perfectă dreptate când a stabilit și a aplicat legea dreptății «ochi pentru ochi și dinte pentru dinte» pentru o națiune de păcătoși rebeli aflați sub legământul legii. În împărăția harului, Eu afirm și pretind ucenicilor Mei, datorită harului Meu mântuitor și a prezenței permanente a Duhului Sfânt, o lege mult mai înaltă a milei.”

Să ne asigurăm că înțelegem ce a vrut să spună Moise în lege când a spus „ochi pentru ochi și dinte pentru dinte”. Una dintre cauzele responsabile pentru această confuzie este refuzul de a accepta că Moise a vrut să spună exact ceea ce a spus. Când vedem motivul din spatele legislației sale, ne este mai ușor să înțelegem de ce aceste legi nu pot governa biserica. Dumnezeu a dat această legislație particulară unei națiuni fizice compuse atât din necredincioși rebeli, cât și din credincioși regenerați. Dumnezeu a dat Scripturile Noului Testament, inclusiv Predica de pe Munte, unei națiuni spirituale formată numai din credincioși regenerați. În Predica de pe munte, Domnul nostru le-a poruncit clar ucenicilor să facă sau să nu facă anumite

lucruri pe care nimeni nu le-ar fi putut porunci sub legea lui Moise.

Mulți scriitori fac presupuneri nejustificate cu privire la semnificația Scripturilor Vechiului Testament în legea care spune: „ochi pentru ochi”, fără a exegeta efectiv textele. Ei presupun invariabil că scopul principal al acestei legi era de a controla tendința naturală de răzbunare. Următoarea citare, de Martyn Lloyd-Jones, este tipică.

Intenția principală a legiuitorului mozaic era aceea de **a controla excesele**. În acest caz particular, era vorba de controlul mâniei, al violenței și al **dorinței de răzbunare** [...]²⁹

Cu sincer respect pentru unul dintre cei mai mari oameni ai lui Dumnezeu din această generație (căruiua îi sunt veșnic recunoscător), trebuie totuși să spun că o astfel de afirmație nu reflectă datele biblice reale. Pasajele din Vechiul Testament nu afirmă în mod direct și nici nu sugerează în vreun fel că motivul principal al legii care cerea „ochi pentru ochi” era acela de a reduce furia și răzbunarea. Scopul principal era acela de a asigura aplicarea pedepsei exacte, fără excepții sau milă. Asta nu înseamnă că eu consider că Lloyd-Jones greșește în totalitate în comentariul său.³⁰ Un motiv secundar pentru această lege

²⁹ Lloyd-Jones, *Sermon on the Mount*, 271

³⁰ Nu aș vrea ca nimic din ceea ce am spus să împiedice cumva pe cineva să cumpere și să citească comentariul lui Martyn Lloyd-Jones la predica de pe munte. Pot spune fără rezerve că este cea mai bună carte tipărită

Dar Eu vă spun

particulară, în cazuri nesperioase, ar fi putut fi prevenirea pedepselor excesive; cu toate acestea, cu siguranță nu a fost singurul motiv, nici măcar cel principal.

Trei pasaje din Vechiul Testament se referă la legea „ochi pentru ochi și dinte pentru dinte”. Iată primul exemplu.

Dacă se vor lupta niște bărbați și vor lovi o femeie însărcinată, iar copiii acesteia se vor naște prematur, fără nicio altă nenorocire, cel vinovat va trebui să plătească așa cum stabilește soțul femeii și să dea potrivit cu ceea ce stabilesc judecătorii. Dar, dacă se va întâmpla vreo nenorocire, vei da viață pentru viață, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, mână pentru mână, picior pentru picior, arsură pentru arsură, rană pentru rană și vânătaie pentru vânătaie. (Ex. 21:22-25)

Acest pasaj se află în mijlocul unei secțiuni mai lungi care relatează darea legii pe Muntele Sinai. Dumnezeu a dat legea „ochi pentru ochi” în același timp cu cele Zece Porunci și le-a inclus în Cartea Legământului, stropită cu sânge. Dumnezeu a dat poporului Israel cele Zece Porunci, sau documentul de bază al legământului (Ex. 34:1,10, 27, 28), pe cale orală (Ex. 20). Apoi, Dumnezeu a aplicat legile unor situații din viața reală (Ex. 21-23). Moise a scris tot ceea ce Dumnezeu i-a spus (Ex. 20-23), inclusiv cele Zece Porunci, și a numit-o Cartea Legământului. Apoi a citit Cartea Legământului întregului popor, iar ei au încheiat legământul cu Dumnezeu, promițând să păzească toate

despre Matei 5-7. Dacă nu dețineți această operă minunată, cumpărați-o imediat!

legile din Cartea Legământului. Moise a stropit apoi atât poporul, cât și Cartea Legământului cu sânge.

Apoi a luat Cartea Legământului și a citit-o în auzul poporului. Ei au zis: „Vom face tot ce a spus Domnul și-L vom asculta!”. Atunci Moise a luat sângele și a stropit poporul, zicând: „Iată sângele legământului pe care l-a încheiat Domnul cu voi pe baza tuturor acestor cuvinte”. (Ex. 24:7-8)

În lumina textului Vechiului Testament, este înșelător să spunem că obiectivul principal al acestei legi (Ex. 21:22-25) era să țină sub control mânia, violența și dorința de răzbunare. Textul nu afirmă acest lucru în mod explicit și nici nu îl sugerează în vreun fel. Dumnezeu stabilea termenii legământului relației Sale speciale cu națiunea Sa nou creată. El dădea regulile care urmau să guverneze teocrația nou înființată. Legea care cerea „ochi pentru ochi și dinte pentru dinte” făcea parte din legea lui Dumnezeu pentru viața poporului Israel la fel de mult ca și cele Zece Porunci.³¹

³¹ Tot ceea ce Dumnezeu poruncește unei persoane să facă sau să nu facă este obligatoriu din punct de vedere moral ca o datorie pentru acea persoană în acel moment. A fost greșit din punct de vedere moral ca Adam să mănânce un fruct dintr-un anumit copac, pur și simplu pentru că Dumnezeu i-a spus să nu o facă. Nu era niciun păcat în fructul în sine. A fost bine din punct de vedere moral ca David să ia în fiecare an un miel și să-l aducă jertfă. Nu a fost greșit din punct de vedere moral ca David să se căsătorească cu Batșeba, deși avea deja mai multe soții. Pentru studii suplimentare, vezi Bill Dorman, „Series on Biblical Law” (Seria despre legea biblică), Sound of Grace, (V10 N1: octombrie 2003; V10 N3:

Scopul principal al acestei legi nu era acela de a asigura că pedepsele nu vor fi excesiv de severe, ci că autoritățile vor aplica pedepse adecvate și juste. Un alt scop al acestei legi era acela de a da un exemplu care să acționeze ca factor de descurajare pentru potențialii infractori. Aplicarea obligatorie a acestei legi urma să fie un mijloc de a-i împiedica pe alții să comită aceleași păcate. Folosesc în mod deliberat cuvântul „păcat” în loc de „infracțiune”, deoarece Dumnezeu trata încălcările legământului Său ca păcate împotriva Sa, și nu doar ca infracțiuni împotriva societății. Această lege era mult mai mult decât o lege care asigura justiția socială; era o parte a legământului legal care stabilea și menținea relația specială a națiunii Israel cu Dumnezeu. Legea „ochi pentru ochi” se aplica păcatului împotriva lui Dumnezeu, și nu doar unui delict împotriva aproapelui. Această lege nici nu permitea mila, darămite să o poruncească. Este imposibil să interpretăm textul din Exodul ca însemnând „întoarce și celălalt obraz”.

Israelul era o teocrație guvernată direct de legea lui Dumnezeu dată lui Moise. Astăzi nu mai există o astfel de națiune teocratică, iar Scripturile Noului Legământ nu ne încurajează să înființăm una. Isus Hristos a dat naștere unei națiuni spirituale, nu fizice. Spre deosebire de Moise, care nu

decembrie 2003/ianuarie 2004; V10 N5: martie 2004; V11N2: noiembrie 2004; V11 N3: decembrie 2004/ianuarie 2005). Disponibil online la www.soundofgrace.com sau în format tipărit la Sound of Grace, 5317 Wye Creek Drive, Frederick, MD21703-6938.

avea mandatul de a separa problemele civile de cele ecleziastice, Isus le spune urmașilor Săi să dea Cezarului ce este al Cezarului și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu (Matei 22:21). El oferă reguli pe care biserica Sa trebuie să le urmeze în relația cu cei din interiorul bisericii care încalcă legile Sale. Isus, prin apostolul Pavel, îi avertizează strict pe cei credincioși să nu-și aducă nemulțumirile în fața instanțelor civile (1 Cor. 6:1-8). Aceste chestiuni sunt chestiuni bisericești, nu civile, și nu trebuie să confundăm cele două domenii.

Trebuie să fim atenți să nu încercăm să protejăm legea mozaică de acuzația de a fi crudă și inumană. Trebuie să lăsăm legea lui Moise să ne spună ceea ce înseamnă și să însemne ceea ce spune. Nu trebuie să facem cu legea sfântă a lui Dumnezeu ceea ce politicienii moderni au făcut cu sistemul nostru penal: ei au făcut din reabilitarea criminalului scopul principal al închisorii. Majoritatea oamenilor sunt dornici să vadă că sistemul face tot posibilul pentru a-i învăța și instrui pe deținuți, astfel încât, odată eliberați, aceștia să poată funcționa ca cetățeni respectuoși ai legii și să nu se întoarcă la închisoare. Suntem de acord că o astfel de pe urma unei astfel de politici beneficiază în cele din urmă atât infractorul, cât și societatea în general. Cu toate acestea, nu trebuie să pierdem din vedere motivul principal al existenței închisorii: încarcerarea infractorilor ca pedeapsă pentru infracțiuni și pentru protecția societății. Închisoarea nu are ca funcție principală protejarea drepturilor, promovarea bunăstării sau reabilitarea infractorului; ea există

pentru a pedepsi încălcarea legii și pentru a proteja societatea. Același lucru era valabil și în Israel, sub legea lui Moise. Scopul principal al legii „ochi pentru ochi” era pedepsirea păcatului împotriva lui Dumnezeu, nu asigurarea faptului că pedeapsa nu era extremă. Scopul legii era dreptatea și onoarea lui Dumnezeu, nu drepturile sau protecția infractorului (păcătosului). Societatea noastră a răsturnat acest adevăr și trebuie să evităm să importăm prejudecățile noastre culturale în textele biblice.

În Exod 21:22-25 se face distincție între metoda și gradul de pedeapsă atunci când rănilile nu erau grave, comparativ cu cazul în care erau grave. În primul caz, partea lezată stabilea amenda și primea orice compensație permitea instanța. Atât partea lezată, cât și judecătorul aveau o anumită libertate în stabilirea gradului de pedeapsă. Acest lucru nu numai că limita răzbunarea, ci permitea și iertarea. Dacă partea lezată dorea acest lucru, judecătorul putea clasa cazul fără nicio sancțiune. Pedeapsa „ochi pentru ochi și dinte pentru dinte” era luată în considerare numai atunci când infracțiunea era gravă. În acel moment, nici partea lezată, nici judecătorul nu aveau niciun control asupra termenilor sau gradului de pedeapsă; Dumnezeu stabilea pedeapsa exactă, „ochi pentru ochi și dinte pentru dinte”, fără să intre în alte discuții. Era acum de datoria curții și a judecătorului să aplice, fără milă sau excepție, legea răzbunării lui Dumnezeu. Aceasta era o sentință obligatorie, Dumnezeu însuși fiind Cel care stabilea condițiile.

Presupozițiile teologice îi determină pe mulți scriitori să înțeleagă greșit acest pasaj din Scriptură. Scopul acestei prevederi legale era în primul rând legat de încălcarea legii lui Dumnezeu, și nu de restrângerea mâniei. În acest text, partea din lege referitoare la „ochi pentru ochi” nu se aplica în niciun fel la limitarea răzbunării. Să ne uităm acum la a doua referire la „ochi pentru ochi și dinte pentru dinte” din Scriptură.

Cine va ucide un om să fie pedepsit cu moartea. Cine va omorî un animal va trebui să dea altul în loc: viață pentru viață. Dacă un om va răni pe semenul său, să i se facă așa cum a făcut el: rană pentru rană, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte. Să i se facă aceeași rană pe care a făcut-o el semenului său. (Lev. 24:17-20)

Din nou, contextul arată că aceasta este o aplicare a legii legământului lui Dumnezeu. Ea se află în mijlocul unui discurs extins despre ofrande și jertfe, practici alimentare, îndatoririle preoților, reguli despre ceea ce este curat și necurat, zilele de sărbătoare și ceremoniile, precum și recompense și pedepse. Aspectul justiției sociale este secundar. În acest text, iertarea și achitarea de pedeapsă nu sunt opțiuni. Această lege nu consideră profunzimea pocăinței celui care a încălcat legea ca o circumstanță atenuantă; ea nu prevede milă sau iertare. Încălcarea legământului impune pedeapsa. Măsura exactă a pedepsei era obligatorie și descrisă clar de Dumnezeu.

În versetele care preced imediat această poruncă (Lev. 24:10-16), Dumnezeu i-a poruncit lui Moise să ucidă cu pietre un om care blasfemiase împotriva lui Dumnezeu. Versetele 17-

20 oferă justificarea pentru o astfel de pedeapsă. În versetul 23, textul revine la cel care hulise: „*Moise le-a vorbit fiilor lui Israel, iar ei l-au scos în afara taberei pe cel ce hulise și l-au omorât cu pietre. Fiii lui Israel au făcut așa cum i-a poruncit Domnul lui Moise.*”

Cel puțin trei concepte sunt importante în acest pasaj:

Primul: scopul declarat al legislației era pozitiv și nu negativ. Aplicarea legii „ochi pentru ochi, dinte pentru dinte” nu avea scopul de a ține furia sub control și de a limita pedeapsa, ci mai degrabă de a se asigura că judecătorii aplicau efectiv pedeapsa meritată. Este imposibil să tragem concluzia că „scopul principal al acestei legi era să țină sub control furia și răzbunarea” din pasajul din Levitic 24:17-20. O astfel de interpretare distruge adevăratul sens al textului. Blasfemia este un păcat atât de grav împotriva lui Dumnezeu încât hulitorii trebuie să moară; crima este asemănătoare blasfemiei și, prin urmare, și criminalii trebuie să moară.

Al doilea: Nu putem împărți diversele infracțiuni grave menționate și spune sau sugera că pedeapsa era obligatorie în unele cazuri, dar nu și în altele. Principiul „ochi pentru ochi și dinte pentru dinte” se aplică în mod universal. Pedeapsa capitală era obligatorie pentru crimă și blasfemie, iar pedeapsa de aceeași gravitate era obligatorie pentru vătămrile aduse aproapei. De asemenea, nimic din acest text nu indică posibilitatea unei înțelegeri negociate, fie prin renunțarea la acuzații, fie prin stabilirea unei pedepse specifice de către partea lezată sau

judecători. Legea lui Dumnezeu specifica clar totul. Dumnezeu a cerut ca legea să se aplice atât israeliților născuți în țară, cât și străinilor care locuiau în interiorul granițelor Israelului. Standardul era uniform. Se aplica „ochi pentru ochi” în toate cazurile, pentru a se asigura executarea efectivă a pedepsei juste pentru fiecare încălcare; nu avea nimic de-a face cu înfrânarea mâniei și a dorințelor de răzbunare. Trebuie să acceptăm ceea ce spune textul.

Nu există nimic în acest capitol, în special în versetele tocmai citate, care să indice că scopul principal al legii „ochi pentru ochi” era acela de a limita răzbunarea. Nu trebuie să permitem nici sistemului nostru teologic, nici batjocurilor liberalilor să ne forțeze să denaturăm Cuvântul lui Dumnezeu. Acest text arată că, în cadrul vechiului legământ, dacă Îl blestemai pe Dumnezeu, dreptatea de tipul „ochi pentru ochi” asigura faptul că Dumnezeu te va blestema – iar versetul 19 arată clar că aceeași pedeapsă „ochi pentru ochi” era la fel de obligatorie în toate cazurile prezentate. Toate erau păcate împotriva legii legământului lui Dumnezeu. În text nu se spune „poți, *dacă dorești*, să aplici această pedeapsă”, ci „*trebuie* să aplici, din motive de dreptate”. Magistratul era un executor al dreptății lui Dumnezeu și nu un arbitru care controla mânia oamenilor.

Al treilea: Aplicarea pedepselor din ultima parte a versetului 19 nu ar fi fost o denaturare legalistă a legii; era exact ceea ce cerea legea. În același mod, nu ar fi fost o solicitare greșită

să se aplice pedeapsa capitală pentru blasfemie în versetul 23. În ambele cazuri, problema era legea legământului lui Dumnezeu, și nu doar acțiuni care afectau un alt om. Dacă ar fi fost doar cea din urmă, atunci ar fi putut fi implicată răzbușnarea umană și ar fi fost nevoie de un factor de control. Când ne gândim la această problemă în termeni de păcat împotriva legii lui Dumnezeu, atunci ea are o natură mai gravă. Când discutăm despre Levitic 24:17-25, nu vorbim despre un contract social, ci despre legea legământului lui Dumnezeu care a înființat și a guvernat o națiune teocratică. Nu este întâmplător faptul că cele trei cazuri din Scripturile Vechiului Testament în care s-a aplicat pedeapsa cu moartea prin lapidare au fost din cauza ridicării câtorva bețe în ziua de Sabat, rostirii câtorva cuvinte împotriva lui Dumnezeu și luării câtorva haine și a unor obiecte de aur ca pradă de război. Dacă acele acțiuni erau doar crime împotriva societății, pedeapsa pare extremă și nejustificată. Dacă sunt păcate împotriva lui Dumnezeu, severitatea pedepsei este proporțională cu natura ofensei. V-ați întrebat vreodată cât timp a trecut până când cineva a hulit împotriva lui Dumnezeu după ce omul a fost ucis cu pietre în Leviticul 24?

Ultima mențiune a dreptății de tip „ochi pentru ochi” din Scripturile Vechiului Testament face acest ultim punct și mai clar:

Dacă un martor răuvoitor se va ridica împotriva unui om ca să-l acuze de apostazie, cei doi oameni, între care este cearta, să stea înaintea Domnului și înaintea preoților și a judecătorilor care vor fi în slujbă în zilele acelea.

Judecătorii să cerceteze bine, iar dacă martorul este un martor mincinos și a depus o mărturie falsă împotriva fratelui său, atunci să-i faci ceea ce plănuia el să-i facă fratelui său. Astfel, să nimicești răul din mijlocul tău. Ceilalți vor auzi și se vor teme și nu se va mai face o faptă așa de rea în mijlocul tău. Ochiului tău să nu-i fie milă, ci să ceri viață pentru viață, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, mână pentru mână, picior pentru picior. (Deut. 19:16-21)

Observați cu atenție următoarele puncte din acest pasaj:

Primul: Nu putea exista milă; dreptatea trebuia să prevaleze. Dacă judecătorul găsea dovezi că martorul mințea, pedeapsa specificată care cerea ochi pentru ochi și dinte pentru dinte era obligatorie. Este imposibil să interpretăm acest pasaj ca învățând sau sugerând că scopul principal (sau chiar secundar) al legii era de a limita mânia și răzbunarea și de a proteja partea vinovată de o pedeapsă prea severă. Dacă acuzația mincinoasă ar fi dus la moartea acuzatului, atunci magistratul nu avea altă opțiune decât să pedepsească mincinosul cu moartea. Această lege cere o pedeapsă severă.

Al doilea: Măsura pedepsei în această situație nu era în mâinile persoanei ofensate și nici ale judecătorului. Dumnezeu a stabilit măsura pedepsei. Singurul aspect care rămânea în sarcina curții era să execute pedeapsa prescrisă; era datoria judecătorilor să elimine răul din societate. Slavă lui Dumnezeu, integritatea legii Sale și binele națiunii lui Dumnezeu erau obiectivele acestei legislații.

Al treilea: Pasajul din versetele 19-21 arată că acest caz particular se referea la un martor mincinos (o situație abordată direct de una dintre cele Zece Cuvinte, documentul legământului). Martorul mincinos urma să primească exact pedeapsa pe care ar fi primit-o acuzatul dacă minciunile nu ar fi fost dezvăluite. Era literalmente, obligatoriu, ochi pentru ochi.

Al patrulea: Singurul scop al legii care cerea ochi pentru ochi și dinte pentru dinte era pedepsirea păcatului pentru a demonstra dreptatea lui Dumnezeu și necesitatea conformării cu legea. Pedeapsa sigură și justă pentru încălcarea legii lui Dumnezeu ar fi acționat ca un factor de descurajare pentru alți potențiali hulitori și martori mincinoși. Nici drepturile martorului mincinos, nici mila față de omul despre care s-a mințit nu erau factori care determinau pedeapsa corespunzătoare. Legea lui Dumnezeu, care fusese încălcată, era acum responsabilă de situație, iar instanțele de judecată trebuiau să respecte pedepsele specificate de Dumnezeu.

Am subliniat faptul că pedeapsa „ochi pentru ochi și dinte pentru dinte” era în mâinile instanței, nu ale individului. Scriitorii care împărtășesc punctul de vedere exprimat de Lloyd-Jones și Pink vor acorda o mare importanță acestui fapt. Acești scriitori învață că Hristos îi acuză pe farisei că au denaturat legea lui Moise, îndemnând indivizii să ia legea în propriile mâini și să facă ei dreptate, în loc să lase instanța și judecătorii să se ocupe de situație. Acest lucru se potrivește bine cu ideea că scopul principal al legii „ochi pentru ochi” era de a limita mânia și

răzbunarea. Cu toate acestea, nu se potrivește cu textele Scripturii. Următorul citat din Lloyd-Jones este tipică acestei opinii:

Dar poate că cel mai important lucru este că această lege nu a fost dată individului, ci mai degrabă judecătorilor care erau responsabili de lege și ordine între indivizi... Judecătorii erau cei care trebuiau să se asigure că se aplica legea „ochi pentru ochi și dinte pentru dinte” și nimic mai mult. Legislația era pentru ei, nu pentru persoane private... În ceea ce privește învățătura fariseilor și a cărturarilor, principala lor problemă era că aveau tendința de a ignora complet faptul că această învățătură era destinată numai judecătorilor. Ei au transformat-o într-o chestiune de aplicare personală.³²

Înțelegerea lui Lloyd-Jones poate conține un element de adevăr, deși acest lucru este imposibil de verificat din text. Cu toate acestea, a considera că aceasta reprezintă adevărul întreg sau chiar aplicarea principală a învățăturii lui Hristos în acest pasaj înseamnă a pierde din vedere ideea principală. Cerând ucenicilor săi, ca indivizi, să răspundă la nedreptate într-un mod milostiv, Hristos face de fapt exact ceea ce Lloyd-Jones identifică ca fiind problema principală a fariseilor. Hristos nu își îndreaptă învățătura către magistrați și le spune acestora doar cum să aplice legea lui Moise. Nici nu le spune ucenicilor Săi să lase această chestiune în mâinile instanței de judecată, care era sfera ei adecvată. Hristos transformă ceea ce înainte era o chestiune

³² Lloyd-Jones, *Sermon on the Mount*, 272-73.

magistrală într-o chestiune de aplicare personală. El le spune urmașilor Săi cum trebuie să acționeze, ca indivizi, sub noua Sa lege plină de har.

În acest pasaj, Hristos:

1. le spune indivizilor să nu acționeze conform legii răzbunării „ochi pentru ochi” din vechiul legământ;
2. ia responsabilitatea pentru aceste acțiuni din mâinile tribunalului și ale judecătorilor;
3. plasează responsabilitatea pentru răspunsul corect în întregime *pe conștiința fiecărui ucenic*;
4. îi obligă pe urmașii săi, *ca indivizi*, să gândească și să răspundă în conformitate cu legea Sa, mai degrabă decât în conformitate cu legea lui Moise.

Hristos nu-și învață ucenicii să urmeze legea lui Moise, care le cerea să facă dreptate și să nu pedepsească prea aspru. El îi învață pe cetățenii împărăției Sale să fie milostivi unii față de alții și că ei nu trebuie să urmeze sistemul legal de pedeapsă de tip „ochi pentru ochi”. Magistratul nu are nicio funcție în situația descrisă de Hristos. Acest lucru nu înseamnă că Hristos pledează pentru abolirea magistratului, și nici noi nu o facem. Hristos, în acest pasaj, dă instrucțiuni bisericii, și nu societății. Predica de pe munte nu înlocuiește legea lui Moise ca nouă regulă pentru o nouă societate teocratică. În schimb, ea oferă regula pentru o națiune spirituală; ea îi învață pe creștinii individuali din noua națiune spirituală că ar trebui să-și

determine atitudinile și acțiunile, nu prin legea răzbunării juste, ci prin legea harului și a iubirii.

În aceste versete, Hristos cere un comportament pe care legea lui Moise nu l-ar fi putut cere și nici măcar tolera. El (1) plasează datoria și comportamentul credincioșilor noului legământ în contextul legii împărăției Sale, în loc de legea împărăției teocratice a Israelului; și (2) face ca răspunsul la anumite tipuri de nedreptate să fie o chestiune de conștiință individuală. Hristos (3) cere urmașilor Săi să trăiască sub noile legi pe care le dă; și (4) îi consideră pe ai Săi responsabili ca indivizi în a lua personal în propriile mâini noile Sale legi. Hristos poruncește poporului Său din noul legământ să răspundă cu har și milă în aceeași situație în care, sub vechiul legământ al legii, israeliții trebuiau să acționeze fără milă, aplicând dreptatea de tip „ochi pentru ochi”.

Sub justiția mozaică, conștiința individuală nu putea domina, iar iubirea nu putea înlocui edictele codului penal. Acest lucru era valabil atât pentru partea ofensată, cât și pentru judecător. Criteriul pentru cazurile de încălcare a legii era: „Ce spune și ce cere legea?” Sub legea lui Moise, răspunsul la fărădelege era răzbunarea corespunzătoare: ochi pentru ochi. Sub noua lege a lui Hristos, conștiința individului trebuie să domnească, dar nu este autonomă. Ea este legată de Hristos prin dragoste, iar dreptatea nu poate înlocui iubirea lui Hristos. În Predica de pe munte, Hristos poruncește (dă o lege) ca fiecare ucenic din împărăția Sa a harului să facă exact ceea ce Lloyd-

Jones îi acuza pe farisei că îi îndemnau pe ucenicii lor să facă. Cerințele lui Hristos față de supușii împărăției Sale pur și simplu nu ar fi putut fi cerute de niciunul dintre magistrați sau tribunale (inclusiv de Moise cu toate legile sale) de la supușii lor. Încă o dată, Hristos arată diferența esențială dintre regulile unui legământ al legii și regulile unui legământ al harului. Ambele metode de guvernare sunt „sfinte, drepte și bune”, dar cea din urmă este superioară celei dintâi, deoarece este înrădăcinată în promisiunile mai bune ale Noului Legământ și alimentată de Duhul Sfânt care locuiește în noi. Ambele metode de guvernare au standarde obiective clare și, în multe cazuri, conținutul regulilor poate fi același. Cu toate acestea, legea lui Moise nu putea nici să ceară, nici să producă genul de comportament pe care Hristos îl cere în Predica de pe munte. Duhul Sfânt poate produce și chiar produce acest gen de comportament în viața credincioșilor noului legământ.

Acest contrast este simplu și direct odată ce înțelegem că a avut loc o schimbare a legămintelor. Nu îl înjosim în niciun fel pe Moise și legea sfântă a lui Dumnezeu dată prin el atunci când îl înălțăm pe Hristos și noile Sale legi. Întregul Nou Testament demonstrează slăbiciunea și incapacitatea legii lui Moise ca legământ comparându-l cu noul legământ în sângele lui Hristos. Oare autorul epistolei către Evrei (Evrei 8:6-13) sau Pavel (2 Corinteni 3:6-11) disprețuiesc vechiul legământ al lui Moise atunci când arată de ce atât Moise, cât și legământul său trebuiau înlocuiți cu un legământ nou și mai bun?

Hristos rezolvă adevărata problemă a vechiului legământ, nu prin interpretarea adevăratului său sens spiritual, ci prin înlocuirea lui cu un legământ nou și mai bun, bazat pe promisiuni mai bune. Aceste promisiuni mai bune vor asigura realizarea scopului final al lui Dumnezeu (Evrei 8:6-13; 10:1-18). Autorii Scripturilor Noului Testament declară cu mare bucurie (Ioan 1:17; Evrei 10:16-18; 1 Corinteni 11:23-26) că în Hristos, sub noul Său legământ, atât scopul lui Dumnezeu, cât și așteptările și speranțele adevăratului credincios care trăia sub vechiul legământ (Ieremia 31:33, 34; 1 Petru 1:10-12) sunt realizate. Instituirea noului legământ prin lucrarea desăvârșită a lui Hristos împlinește toate promisiunile lui Dumnezeu (1 Corinteni 1:20; Evrei 11:13, 39).

Acest lucru nu înseamnă că nu a existat un comportament caracterizat de har printre sfinții Vechiului Testament. Incidentul menționat mai devreme cu privire la Avraam și Lot ilustrează principiul de a întoarce și celălalt obraz. Felul în care Iosif s-a purtat cu frații săi poate fi pus alături cu purtarea oricui altcuiva din Scripturile Noului Testament, cu excepția Domnului nostru Însuși. Ideea este că legământul mozaic al legii s-ar contrazice pe sine însuși dacă ar cere (legiferat ca lege) un astfel de comportament. Legea nu poate legifera „ochi pentru ochi” și, în același timp, să ceară să întorci și celălalt obraz fără a se contrazice. Legea mozaică, cu porunca ei „ochi pentru ochi”, nu i-ar fi permis lui Iosif să-și ierte frații și să-i cruțe de la moarte, cu atât mai puțin să-i poruncească acest lucru. Ei ar fi

fost uciși cu pietre, fără îndoială, conform legii lui Moise. Alegerea între a ierta sau a pedepsi în mod just o încălcare a legii lui Dumnezeu nu era o opțiune conform legii din Deuteronom 19:16-21.

Câteva întrebări simple ne vor ajuta să ne limpezim gândurile:

1. Este esențial ca magistrații și instanțele să aplice legile țării noastre sau ar trebui să permită ucigașilor și martorilor mincinoși să rămână nepedepsiți?
2. Este posibil ca un magistrat să ceară sau să oblige o persoană să arate milă și să nu se apere împotriva nedreptății?
3. Vedeți cum răspunsurile la aceste două întrebări indică diferența distinctă și vitală între ceea ce înseamnă să fi sub legea lui Moise și legea lui Hristos? Această distincție ar trebui să fie evidentă pentru orice interpretare onestă și literală a prediciei de pe munte și a restului Scripturilor Noului Testament.

Cu alte cuvinte, este esențial să vedem că Deuteronom 19:16-21 este baza justiției pe care un magistrat soluționează disputele. În principiu, aceasta este legea țării noastre astăzi. Când instanța obligă o persoană să plătească pentru repararea mașinii pe care a avariat-o într-un accident de mașină, dar nu o obligă să plătească pentru alte defecțiuni ale mașinii care nu au fost cauzate de accident, magistratul aplică principiul „ochi pentru ochi, dinte pentru dinte”. Magistratul respectă legea

spunând că pedeapsa trebuie să fie proporțională cu infracțiunea (ochi pentru ochi) și că pedeapsa justă trebuie plătită. Toți sunt de acord cu acest punct; cu toate acestea, trebuie să ne întrebăm dacă scopul principal al acestei legi este de a proteja oamenii să nu plătească sume excesive sau dacă, dimpotrivă, este de a se asigura că partea responsabilă plătește pentru repararea aripii de la mașină.

Este esențial ca Matei 5:39-42 să nu devină legea țării și să fie pusă în mâinile magistratului. V-ar plăcea să trăiți într-o societate în care judecătorul v-ar putea obliga să dați sau să împrumutați oricărei persoane care v-ar cere bani? Ce ați spune dacă ați lovi o Dacia veche a unui om și i-ați îndoii ușor aripa, iar magistratul v-ar spune că trebuie să-i cumpărați persoanei respective un BMW nou-nouț doar pentru că este un gest generos? Ați susține pe bună dreptate că hotărârea lui este contrară justiției.

Am spune același lucru oricărui judecător civil care ar încerca să-și bazeze deciziile pe cuvintele lui Hristos din Matei 5:39-42. Judecătorii pot pronunța decizii și pot formula cereri numai pe baza legii acceptate a țării. Ei nu pot formula cereri pe baza legii unei alte țări. Hristos poate cere și chiar o face, prin intermediul poruncilor, un răspuns plin de har din partea ucenicilor săi, deoarece aceștia trăiesc sub legea împărăției Sale. Harul Îl caracterizează atât pe Împărat, cât și pe supușii Săi. Aceasta este o diferență esențială între legământul legal al lui Moise și legământul plin de milă al lui Hristos. Nerecunoașterea

acestui contrast radical și a acestei diferențe vitale duce la amestecarea legii a două tipuri diferite de împărății și la o denaturare a doctrinelor justificării și sfințirii.

Ca și creștini care trăim sub noul legământ plin de har, ne supunem cu bucurie conștiința noastră obligației de a asculta legile obiective, clare ale împărăției lui Hristos, descrise în Matei 5-7. Hristos nu numai că are dreptul să stabilească aceste legi noi și superioare, ci poate și să-și fundamenteze cerințele pe moartea Sa, și nu pe amenințarea cu moartea noastră. Hristos nu numai că le cere ucenicilor Săi mult mai mult decât a legiferat Moise, ci și mai mult decât se poate deduce logic din acea legislație. Noul legământ conține legi pe care vechiul legământ nu le-ar fi putut conține fără a se contrazice. În unele cazuri, ascultarea noastră față de noile cerințe ale lui Hristos transformă comportamentul nostru, bazat pe har, să fie ceva ce Legea lui Moise nu ar fi putut nici măcar să permită, darămite să ceară.

Creștinii pot ierta un martor mincinos, dar un israelit, sub Legea lui Moise, nu ar fi avut această opțiune. Un martor mincinos încălca legământul lui Dumnezeu și trebuia pedepsit în consecință (Deut. 19:16-21). Cetățenii împărăției lui Hristos trebuie să manifeste milă și să arate har în aceeași situație în care unui israelit îi era interzis în mod specific să manifeste milă, iar un judecător era obligat să aplice legea „ochi pentru ochi”. Conform legii lui Moise, apărarea dreptății și a onoarei legii lui Dumnezeu la judecată avea prioritate față de orice altceva. Conform noului legământ în sângele lui Hristos, onoarea lui

Dumnezeu a fost apărută, dreptatea Lui a fost satisfăcută, iar dragostea are acum prioritate față de orice altceva. Aceasta este una dintre principalele diferențe între a fi sub legea lui Moise și a fi sub legea lui Hristos.

Continuăm să subliniem că acest lucru nu înseamnă că nu exista har sau milă sub legea lui Moise. O națiune *fizică* sub un legământ legal și o națiune *spirituală* sub un legământ plin de îndurare sunt două lucruri complet diferite. Moise și Israel nu sunt Hristos și Biserica. Legea din mâinile lui Moise, ca legământ al vieții și al morții, care a funcționat ca un pedagog convingător pentru conștiință, și Duhul Sfânt al adopției, care locuiește în noi și funcționează atât ca pedagog, cât și ca mângâietor în conștiința și viața reînnoite ale unui credincios al Noului Legământ, nu sunt deloc același lucru. Diferența este între natura domniei prin sabie și dreptate, care este sfântă, dreaptă și bună, sub un legământ al legii, și natura domniei prin cruce și milă sub un legământ al harului, care este sfânt, drept și mai bun.

Un comentator modern oferă o sinteză clară și simplă a pasajului din Matei 5:38-42. După ce a studiat semnificația celor trei texte din Scripturile Vechiului Testament care menționează legea „ochi pentru ochi”, el concluzionează astfel:

[...] Și cel mai important dintre toate, trebuie să ne amintim că *Lex Talionis* [Legea „ochi pentru ochi” sau „dinte pentru dinte”] nu reprezintă în niciun caz întreaga etică a Vechiului Testament. În Vechiul Testament există licăriri și chiar splendoare de milă. „Să

nu te răzbuni și să nu porți pică împotriva copiilor poporului tău” (Leviticul 19:18). „Dacă dușmanul tău este flămând, dă-i pâine să mănânce; dacă este însetat, dă-i apă să bea” (Proverbe 25:21). „Nu spune: «Îi voi face ceea ce mi-a făcut el»” (Proverbe 24:29). „El își întinde obrazul celui ce-l lovește; este plin de ocară” (Plângerile 3:30).

Așadar, etica antică se baza pe legea „ochi pentru ochi, dinte pentru dinte”. Este adevărat că legea aceea nu era o lege plină de milă; este adevărat că era o lege pentru judecători și nu pentru persoane private; este adevărat că existau și accente ale milei în același timp. Dar Isus a șters chiar principiul acelei legi, deoarece răzbunarea, oricât de controlată și restricționată ar fi, nu își are locul în viața creștină.³³

Mila și compasiunea nu erau opțiuni pentru sistemul judiciar al națiunii Israel. Dreptatea și pedeapsa pe măsură erau regula zilei. Dumnezeu, prin Moise, a dat legi pentru a governa o națiune fizică formată atât din oameni regenerați, cât și din oameni neregenerați. Hristos a venit ca expresie deplină și finală a caracterului lui Dumnezeu. El dă reguli pentru împărăția Sa, o împărăție formată numai din oameni regenerați care doresc să-și imite Împăratul. Mila și compasiunea nu sunt opțiuni pentru stilul de viață al națiunii spirituale a lui Dumnezeu, biserica. Ele sunt noua regulă a noii zile.

³³ William Barclay, *Gospel of Matthew* (Philadelphia: Westminster Press, 1975), 1:163.

Trebuie să mai spunem un lucru înainte de a încheia acest subiect. Susținătorul Teologiei Legământului insistă că cele Zece Porunci sunt „legea morală” neschimbătoare. El trebuie să insiste că Isus nu schimbă în niciun fel vreo parte a legii morale. De aceea insistă că Isus nu contrastează învățătura Sa cu învățătura lui Moise în „legea morală”. Trebuie să realizăm că nu totul din predica de pe munte se referă la una dintre poruncile din „legea morală”. Matei 5:38 se referă la „legea civilă” și nu la „legea morală”, așa cum definește Teologia Legământului acești termeni. Dacă Teologia Legământului este consecventă cu viziunea sa asupra predicii de pe munte și cu terminologia sa referitoare la legea morală, s-ar putea spune că i-a oferit pe tavă Teonomiei³⁴ cheile de la intrarea principală a bisericii.

³⁴ N.tr. *Teonomia*, ca mișcare modernă de gândire teologică, susține o societate guvernată de legea divină. Ea s-a regăsit de-a lungul timpului în mai multe contexte și „societăți” creștine, însă, în era modernă, a apărut prin anii 1970, promovată de personalități precum R.J. Rushdoony, Gary North și Greg Bahnsen. Aceștia cred că, deși legile ceremoniale au fost împlinite de Hristos, legile morale și civile (judiciare) ale Vechiului Testament nu au fost abrogate și ar trebui să stea la baza dreptului civil modern.

CAPITOLUL CINCI

MÂNIE SFÂNTĂ PENTRU GLORIA LUI DUMNEZEU

„Ați auzit că s-a zis: «Să-l iubești pe semenul tău, și să-l urăști pe dușmanul tău». Dar Eu vă spun: iubiți-vă dușmanii, binecuvântați-i pe cei ce vă blestemă, faceți-le bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă asupresc și vă persecută”. (Matei 5:43-44)

Dintre pasajele cunoscute ale Noului Testament nu există vreun pasaj mai greșit folosit ca acesta. Exegeza tradițională reformată insistă asupra faptului că Hristos corectează distorsiunile rabinice ale legii lui Moise. Aveau fariseii și învățătorii dinaintea lor vreo justificare pentru a învăța că evreii ar trebui să-și urască dușmanii? A învățat Moise acest principiu în mod direct sau implicit, sau a apărut acest concept din bigotismul etnocentric care a dus la denaturarea și completarea Cuvântului lui Dumnezeu? Pink nu găsește nicio justificare în Vechiul Testament pentru ideea de a-ți urî dușmanii:

Poți să cauți cât vrei în Pentateuh pentru a găsi vreun precept care să le ceară israeliților să nutrească vreo răutate față de dușmanii lor, dar în zadar. „Să-ți urăști dușmanii” a fost pur și simplu o invenție rabinică.³⁵

³⁵ Pink, *Sermon on the Mount*, 129

Lloyd-Jones dedică câteva pagini din comentariul său asupra predicii de pe munte pentru a discuta modul în care evreii ar fi putut interpreta greșit porunca lui Dumnezeu de a-i ucide pe toți locuitorii Canaanului ca pe o poruncă de a-i urî ca dușmani. El aduce în discuție, de asemenea, psalmii de imprecție în care David exprimă cât de mult îi urăște pe dușmanii lui Dumnezeu. Lloyd-Jones nu le ia apărarea fariseilor în niciun fel; el încearcă pur și simplu să prezinte cazul în mod obiectiv. El subliniază că trebuie să luăm în considerare atât incidentul din Canaan, unde Dumnezeu a poruncit uciderea tuturor bărbaților, femeilor și copiilor, cât și psalmii de imprecție ca fiind naționali și judiciari și în niciun caz personali.³⁶ Din punct de vedere filosofic, Lloyd-Jones are dreptate, dar, în același timp, pare improbabil ca un individ să poată rămâne neutru din punct de vedere emoțional în timp ce efectuează un masacru în masă al dușmanilor lui Dumnezeu. Ar fi fost dificil pentru un israelit să convingă fie un canaanit, fie propria inimă, că deși îl ucidea pe el și familia lui, totuși îl iubea cu adevărat.

Nu am găsit niciun comentator care să fi folosit următorul pasaj în discuțiile lor despre presupusa învățătură rabinică de a-ți urî dușmanii:

Să nu cauți fericirea lor (a amonitului și moabitului, vezi versetul 3) și nici bunăstarea lor, în toate zilele vieții tale, pentru totdeauna. Să nu-l disprețuiești pe edomit, căci

³⁶ Lloyd-Jones, *Sermon on the Mount*, 300.

este rudă cu tine. Să nu-l disprețuiești pe egiptean, pentru că ai fost străin în țara lui..” (Deuteronom 23:6, 7)

Să analizăm acest pasaj din Vechiul Testament și să aplicăm metodele tradiționale de interpretare reformate. Vom extrage sau deduce consecințele bune și necesare din poruncile specifice din Deuteronom 23:6. Acest lucru ne poate ajuta să vedem dacă evreii aveau motive să creadă că era de datoria lor să-și urască dușmanii. Să enumerăm, în formă prescurtată, regulile lui Thomas Watson privind interpretarea poruncilor din Scriptură:

(1) Acolo unde se poruncește un lucru, contrariul lui este interzis.

(2) Acolo unde se interzice un păcat, contrariul lui este poruncit.

Regula 3. Acolo unde se interzice un păcat prin poruncă, este interzisă și circumstanța în care el este înfăptuit. Când crima este interzisă, invidia și mânia necontrolată sunt interzise și ele, deoarece pot duce la comiterea acesteia.

Regula 5. Când păcatele mai mari sunt interzise, păcatele mai mici sunt, de asemenea, interzise.

Regula 7. O poruncă interzice nu numai săvârșirea păcatului de către noi înșine, ci și complicitatea sau implicarea în păcatele altora.³⁷

³⁷ Thomas Watson, *The Ten Commandments* (1833; repr., Carlisle, PA: Banner of Truth, 1998), 44-48.

Ce a poruncit Moise în Deuteronom 23:6, 7? El a dat două porunci care se referă la tratamentul anumitor categorii de oameni. Moise a poruncit israeliților **să nu caute pacea sau prosperitatea** unor oameni și **să nu-i urască** pe alți oameni.

Prima poruncă: „Să nu căutați pacea sau prosperitatea amoniților sau moabiților.” Aceasta trebuia să fie o răzbunare din cauză că l-a trădat pe Israel, așa cum se explică în versetele 3 și 4.

A doua poruncă: „Să nu urăști pe edomit sau pe egiptean.” Acest lucru trebuia să fie așa pentru că aveau ca motivație relațiile dintre popoare și recunoștința, după cum reiese din versetul 7. Versetele 6 și 7 poruncesc atitudini și acțiuni opuse, fie răzbunare, fie recunoștință. Să aplicăm regulile lui Watson la aceste porunci.

Regula numărul 2:2: *Acolo unde este interzis un păcat, contrariul lui este poruncit.* Păcatul interzis în acest caz este acela de a căuta pacea și prosperitatea amoniților și moabiților. Care este opusul păcii și prosperității? Opusul păcii este războiul, iar opusul prosperității este sărăcia. Conform regulii lui Watson, consecințele bune și necesare deduse din Deuteronom 23:6 dovedesc că era datoria lui Israel să caute distrugerea moabiților și a amoniților. Regula lui Watson, conform căreia interdicția implică în mod inerent datoria de a face opusul, nu ne permite să tragem altă concluzie. Acesta este un exemplu de aplicare literală a celei de-a doua reguli a lui Watson privind interpretarea poruncilor Scripturii. Oare regulile lui Watson nu i-ar obliga pe

evrei să-i urască pe amoniți și moabiți ca dușmani și să caute în permanență distrugerea lor?

Ce se întâmplă când aplicăm regula 2:2 la a doua poruncă? Păcatul interzis în acest caz este acela de a-l urî pe edomit sau pe egiptean. Care este opusul urii? Opusul urii este dragostea. În acest context specific, ura este în opoziție directă cu pacea și prosperitatea. Dacă regulile lui Watson de interpretare a poruncilor sunt corecte, atunci Moise le-a poruncit evreilor să urască sau să disprețuiască anumite popoare (pe amoniți și pe moabiții) și să iubească alte popoare (pe edomiți și pe egiptenii).

Conform regulilor lui Watson, era datoria dată de Dumnezeu poporului Israel să caute pacea și prosperitatea unor oameni (ceea ce înseamnă dragoste) și să-i disprețuiască pe alții (ceea ce înseamnă ură). Lui Israel nu îi este permis să-i urască pe edomiți sau pe egipteni, dar trebuie să-i urască pe amoniți și pe moabiții. Să nu care cumva să caute Israel pacea și prosperitatea amoniților și moabiților, ci el trebuie să se preocupe în mod activ să-i nimicească. Pe de altă parte, el trebuia să facă tot ce-i stă în putință să caute pacea și prosperitatea edomiților și egiptenilor.

Ce se întâmplă când aplicăm regula 3 la primul aspect poruncit în pasaj? Israelul trebuie să evite în mod consecvent orice ocazie care ar putea duce la pacea și prosperitatea moabiților sau amoniților.

Regula 5 a lui Watson aplicată la primul aspect poruncit îl îndreptățește pe Israel să-și urască dușmanii. Ce trebuie să includă Israelul pe lista păcatelor mai mici, astfel încât să gândească și să acționeze în orice circumstanțe asigurându-se că nu contribuie, nici măcar în cea mai mică măsură, la pacea și prosperitatea moabiților și amoniților? Pe de altă parte, ce lucruri specifice trebuie să facă pentru a se asigura că cetățenii acestor două națiuni suferă consecințele drepte ale păcatului lor împotriva lui Dumnezeu și a poporului Său?

Când aplicăm regula 7 la primul lucru interzis, descoperim că lui Israel i se poruncește să se asigure că orice persoană asupra căreia are vreo influență nu caută pacea și prosperitatea moabiților și amoniților, ci, dimpotrivă, va face exact opusul și va căuta distrugerea lor.

Ne-am exprimat punctul de vedere și nu este nevoie să continuăm în acest sens. Este ironic faptul că metoda exegetică a Teologiei Legământului, atunci când este aplicată acestui text din Vechiul Testament, produce o deducție logică pe care Teologia Legământului o condamnă ca fiind o distorsiune atunci când o atribuie evreilor din vremea lui Isus. Nu avem cum să știm cu siguranță, din textul din Matei 5, dacă fariseii au dus învățătura lui Moise din Deuteronom 23:6 la o extremă care depășea intenția lui Moise. Poate că ei au luat o poruncă națională și au transformat-o într-o justificare pentru dușmănia personală. Poate că ei au extins interdicția împotriva a două

națiuni pentru a include și alte națiuni pe care Moise nu le-a menționat niciodată. Fără acces la învățăturile lor, nu putem ști.

Poate că acesta este unul dintre cazurile în care Isus corectează o denaturare a legii lui Moise, dar ajungem la o astfel de concluzie prin speculație, și nu prin exegeză. Deuteronom 23:3-6 respinge afirmația lui Pink: „În Pentateuh nu se găsește niciun precept care să le ceară israeliților să nutrească vreoa răutate împotriva dușmanilor lor. *«Să-ți urăști dușmanii» a fost o invenție rabinică, pur și simplu*”. Preceptul de a-i urî pe amoniți și moabiți este inclus în învățătura lui Moise; interdicția de a face bine dușmanilor este explicită: „*Să nu cauți pacea lor și prosperitatea lor în toate zilele tale, pentru totdeauna*”. Porunca lui Isus de a-ți iubi dușmanii este în contrast cu porunca lui Moise de a te abține de la a căuta binele lor. Isus Hristos, în noul Lui rol de dătător de lege, ne oferă în acest context o lege nouă.

Adepții Teologiei Legământului ar putea spune că l-am caricaturizat și am folosit în mod abuziv pe Thomas Watson. Cititorii obiectivi vor realiza că evreeii *erau mai îndreptățiți* să creadă că Dumnezeu voia ca ei să-și urască dușmanii decât aveau reformatorii și puritanii să-și ucidă frații în Hristos care „rebotezau” credincioșii și respingeau semnul sacru al bisericii de stat (și anume, botezul copiilor). Istoria dovedește că biserica catolică, reformatorii și puritanii au folosit logica pentru a deduce din Scriptură nu doar justificarea, ci și porunca de a-i urî și persecuta pe alți creștini care nu erau de acord cu biserica autorizată de stat.

Există o paralelă între presupusa atitudine a fariseilor și istoria încercărilor zadarnice ale susținătorii Teologiei Legământului de a face din subtilitățile legii principalul instrument al sfințirii creștinilor. Locurile, persoanele și problemele specifice pot să fie diferite, dar metoda de abordare și rezultatele dezastruoase sunt identice. Dacă fariseii ar fi interpretat Deuteronomul 23:6 exact în același mod în care Watson a interpretat Cele Zece Porunci, ar fi fost mai mult decât îndreptățiti să creadă că Cuvântul lui Dumnezeu le poruncea să-și urască dușmanii.

Acuzele împotriva reformatorilor și puritanilor pentru atrocitățile făcute de ei, sunt mult mai grave decât acuzele împotriva fariseilor. Dacă fariseii ar fi distorsionat într-adevăr învățătura lui Moise, ar fi trebuit să înțeleagă greșit doar câteva pasaje din Vechiul Testament pentru a deduce că trebuie să-i urască și persecute pe cei care nu erau de acord cu ei. Puritanii și reformatorii nu numai că au distorsionat aceleași pasaje din Scriptură, ci au contrazis atât întregul sens al învățăturii lui Hristos din predica de pe munte, cât și poruncile clare din Scripturile Noului Testament care vorbesc despre iubirea față de frați.

În Matei 5:43-48, Isus ne poruncește să ne iubim dușmanii și presupune că ne iubim prietenii. Hristos cel înălțat la ceruri definește, prin intermediul ucenicilor săi care au scris Noul Testament, dragostea pentru prieteni în contextul bisericii și face din dragostea pentru frați una dintre dovezile concrete ale

mântuirii. (1 Ioan 3:14). Atunci când ne fundamentăm sistemul de conduită pe legea lui Moise, nu vedem că Hristos a dat reguli de conduită mai înalte și mai spirituale. Devenim centrați pe lege în loc să avem ochii ațintiți la Hristos. Când liderii bisericii sunt centrați pe lege, ei acționează ca șerifi ai lui Dumnezeu în loc să fie păstori ai turmei Lui.³⁸ Abuzul asupra oilor lui Dumnezeu de către prezbiterii tirani este mult mai mult decât o problemă de personalitate sau de temperament. Rădăcinile sale se află în neînțelegerea teologică ceea ce constituie subiectul acestei cărți.

Reformatorii și puritanii credeau sincer că ascultă de poruncile lui Dumnezeu atunci când îi persecutau și ucideau pe frații lor creștini pentru că respingeau crezul autorizat. Acești oameni evlavioși erau pur și simplu consecvenți cu viziunea asupra autorității și legii prezentate în teologia lor. Arderea sau spânzurarea unei vrăjitoare nu era acțiunea aberantă a unui tiran cu inima împietrită; era consecința bună și necesară dedusă dintr-o teologie greșită despre relația dintre Moise și Hristos, și biserica și stat.

De vreme ce Teologia Legământului insistă că Isus corectează o înțelegere greșită a ceea ce a vrut să spună Moise, de

³⁸ Fratele meu Donald a fost unul dintre cei mai înțelepți și mai evlavioși oameni pe care i-am cunoscut vreodată. Un predicator venit în vizită a criticat dur congregația în predica sa. După aceea, i-a cerut fratelui meu să-și exprime părerea. Donald i-a răspuns: „*N-am văzut niciodată un păstor adevărat să-și bată oile*”.

ce nu aplică aceeași corectare interpretării lor? Teologia Legământului îi acuză pe farisei de faptul că erau convinși că Dumnezeu le porunca să urască neamurile și să le trateze ca pe dușmanii lui Dumnezeu. Reformatorii și puritanii erau la fel de convinși că Dumnezeu le poruncise să-i urască și să-i persecute pe toți cei care refuzau să se supună crezului bisericii lor. Ei îi tratau pe acești disidenți ca pe dușmani ai lui Dumnezeu. Deși astăzi nu mai avem o biserică de stat în țara noastră, aceeași atitudine este prea răspândită printre mulți lideri biserici contemporani.

Ce se întâmplă dacă ducem mai departe acest concept al urii față de dușmanii lui Dumnezeu în noul legământ? În unele biserici, liderii chiar o aplică celor care se află sub disciplină. Am văzut abuzuri teribile comise de prezbiteri tirani în numele autorității bisericii și al iubirii pentru adevărul lui Dumnezeu. Acesta este argumentul pe care unii lideri ai bisericii îl aduc oamenilor atunci când le spun că trebuie să-i urască pe toți cei care „își dovedesc ura față de Hristos părăsind biserica Lui”.³⁹ Am văzut acest lucru în mai multe rânduri, iar raționamentul și utilizarea textelor biblice pentru a-i încuraja pe oameni să facă acest lucru nu diferă cu nimic de presupusele distorsiuni

³⁹ Când conceptul de biserică locală ia locul ideii de biserică universală și când transferăm ingredientele bisericii universale către biserica locală, va rezulta întotdeauna despotismul romano-catolic. Îi dăm alte nume când este practicat în bisericile protestante, dar conceptul este același. Nu-L urăști nici pe Hristos, nici biserica Sa dacă părăsești o anumită adunare locală.

rabinice folosite de farisei pentru a-și justifica atitudinea de ură față de dușmanii lor.

Atâta timp cât oamenii cred că nu poate exista o schimbare reală de la vechiul legământ legal la noul legământ al harului, ei nu vor putea să vadă și să simtă puterea noilor porunci ale lui Hristos. În cele din urmă, ei se vor închide într-o mentalitate legală care nu poate decât să se manifeste într-o atitudine rigidă, ipocrită și condamnatore. Am auzit oameni infectați cu această mentalitate ridiculizând și batjocorind dragostea cu o voce furioasă și țipătoare.

Atunci când dețin autoritatea și au ocazia, bărbații și femeile cu această atitudine și teologie ar putea pedepsi cu ușurință cu moartea pe cei pe care îi considerăeretici și ar simți că astfel L-au glorificat pe Dumnezeu și I-au apărât adevărul. S-a întâmplat în trecut și se va întâmpla din nou. Teologia Legământului regăsită la reformatori și la puritani i-a determinat să înființeze guverne în conformitate cu legea lui Moise. Aceștia și-au modelat guvernele după teocrația națiunii Israel, în special în ceea ce privește datoria magistratului de a-i pedepsi pe toți cei care se abăteau de la doctrinele sau practicile bisericii de stat aflate la putere. Acesta este un fapt incontestabil scris în istorie cu sângele bapțiștilor, al quakerilor⁴⁰ și al altora.

⁴⁰ N.tr. Quakerii constituie una dintre mișcările separatiste din Anglia fondată în jurul secolului al XVII-lea de George Fox, care punea accentul pe experiența personală directă cu Dumnezeu. Ei sunt cunoscuți pentru

Se repetă, într-un alt context, cu rezultate la fel de inacceptabile, atunci când bisericile aplică acest principiu celor care se află sub disciplină.

Este ironic faptul că unii dintre cei care consideră că „*să-ți urăști dușmanii*” este o denaturare rabinică a Scripturilor Vechiului Testament, folosesc ei înșiși denaturări ale versetelor Scripturii pentru a-și justifica propria ură față de frații care pun la îndoială sau nu sunt de acord cu autoritatea lor. Ei împrumută tocmai principiile pe care le condamnă la farisei. Istoria a fost martora unor comportamente nemiloase comise sub pretextul iubirii pentru adevărul lui Dumnezeu. Autorii faptelor crude au fost poate sinceri în convingerea lor că Dumnezeu era de acord cu ceea ce făceau, dar acele acțiuni par să dezvăluie aceeași atitudine de ură pe care evreii o manifestau în modul cum se raportau la neamuri. Raționamentul folosit de farisei este identic cu cel folosit de unii lideri ai bisericii din zilele noastre pentru a-și justifica atitudinea greșită față de frații sinceri care, cu conștiința curată, au refuzat să se supună autorității „ordonate de Dumnezeu” a prezbiterilor care își folosesc autoritatea într-un mod nebiblic.

Acești prezbiteri cred că acest drept le revine pentru că sunt slujitori autorizați ai lui Dumnezeu, care pun în aplicare

angajamentul lor față de pacifism, justiție socială, egalitate și închinare tăcută.

adevărul lui Dumnezeu în situația în care cineva pleacă din biserica locală. Iată cum ajung ei la această concluzie:

1. Hristos Și-a iubit biserica și S-a dat pe Sine pentru ea (Efeseni 5:25).

2. Acești oameni au părăsit biserica lui Hristos, care este stâlpul și temelia adevărului (1 Timotei 3:15).

3. Părăsind biserica lui Dumnezeu, pentru care Hristos a murit, acești oameni arată că urăsc chiar lucrul pe care Hristos îl iubește cel mai mult (Efeseni 5:25).

4. Psalmistul a spus: „Îi urăsc, Doamne, pe cei ce Te urăsc” (Ps. 139:21) și „Îi urăsc cu o ură desăvârșită” (Ps. 139:22). Deoarece acești oameni și-au dovedit ura față de Hristos (părăsind biserica pentru care El a murit), este datoria noastră față de Dumnezeu să-i urâm cu o ură desăvârșită, pentru că au părăsit biserica lui Hristos, pe care El o iubește mai presus de orice.

Cele de mai sus reprezintă o descriere exactă a raționamentului folosit de liderii bisericii cu o mentalitate de sectă pentru a-și forța membrii să disprețuiască și să evite pe oricine îndrăznește să părăsească acea congregație sau grup. Singurul motiv pentru care acești apărători moderni, autorizați de drept, ai slavei adevărului sfânt al lui Dumnezeu nu și-au străpuns dușmanii cu sabia este că nu au autoritatea civilă de a face acest lucru. Dacă cuvintele dure ar fi gloanțe și etichetele

odioase ar fi săbii, mulți dintre noi am fi murit deja de o mie de ori.

Prea mulți dintre noi am văzut lideri bisericești care manifestă același tip de atitudine pe care o reproșăm și pe care apoi o condamnăm la farisei. O, de am putea învăța să trăim și să respirăm în libertatea noului legământ. O, de puterea harului suveran ne-ar cuprinde inimile și ne-ar umple sufletele cu dragostea lui Hristos, astfel încât nu numai să ne iubim dușmanii, ci să fim capabili să ne iubim și frații care nu sunt de acord cu crezul nostru particular.

LEGI PENTRU PĂCĂTOȘI ȘI LEGI PENTRU SFINȚI

„S-a mai zis: «Oricine divorțează de soția lui să-i dea o scrisoare de despărțire». Dar Eu vă spun că oricine divorțează de soția lui, dintr-un alt motiv decât cel al preacurviei, o împinge să comită adulter, iar cel ce se căsătorește cu o femeie divorțată comite adulter”. (Matei 5:31-32)

Când studiem tema divorțului în Vechiul și Noul Testament, descoperim că învățătura lui Isus din predica de pe munte conține o schimbare și o completare a legii lui Dumnezeu dată lui Moise. Această diferență nu implică o contradicție în sensul că Moise ar fi greșit și ar fi avut nevoie de corectare. Legea lui Moise era sfântă, dreaptă și bună pentru timpul și situația lui particulară, deoarece Moise se ocupa în primul rând de păcătoșii pierduți. Noua lege, adusă de Hristos în noul legământ, este sfântă, dreaptă și bună pentru plinătatea timpului, deoarece Hristos, având de-a face cu biserica, se ocupă în întregime de sfinții regenerați. Dumnezeu a dat lui Israel un statut național special pe baza unui legământ diferit de cel pe care l-a folosit pentru a da bisericii un statut spiritual special.

Natura oricărui legământ face ca acesta să fie obligatoriu pentru toți cei care sunt cuprinși în el. Prin urmare, Noul Legământ, la fel ca și Vechiul Legământ dinaintea lui, vine cu

reguli obiective. Noul legământ, însă, este caracterizat de har, în contrast cu vechiul legământ, care se baza pe merite. Mijlocul prin care poporul lui Dumnezeu beneficiază de termenii noului legământ este prin lucrarea altcuiva: mai precis, lucrarea lui Hristos. În cadrul vechiului legământ aveai parte de binecuvântări doar pe baza propriilor tale lucrări. Binecuvântările legământului lui Hristos vin peste poporul Său deoarece El însuși le-a câștigat. De aceea noul legământ este un legământ plin de har.

Harul, prin însăși natura sa, produce o moralitate mai înaltă decât ar putea cere vreodată legea mozaică. Hristos a schimbat regulile privind divorțul și recăsătorirea când a schimbat fundamentul legământului de la merit la har. Hristos a respins necurăția ca motiv de divorț (Matei 19:1-9), chiar dacă Moise o permitea (Deuteronom 24:1-4). Harul care guvernează conștiința credinciosului apelează la o motivație diferită de cea a meritului, pentru ascultare. Harul ne amintește de tot ce a făcut Hristos pentru noi, în timp ce ideea de merit ne amintește de tot ce trebuie să facem noi pentru noi înșine. În acest fel, harul produce un comportament care depășește cu mult ceea ce cerea legea mozaică, ca să nu mai vorbim de ceea ce reușea ea să producă. În mod ironic, cel mai puternic argument în favoarea acestei poziții vine de la oamenii care nu sunt de acord cu punctul nostru de vedere asupra lui Hristos ca nou legiuitor. Comentariile lui Pink la Matei 5:31, 32 ilustrează acest lucru:

Moise fusese într-adevăr **îndrumat de Dumnezeu** să **permită divorțul** în cazuri de **necurăție**, pentru a **preveni fapte mai grave**. Dar ceea ce nu fusese decât o **concesie temporară** a fost transformat de farisei într-un precept⁴¹ și interpretat astfel încât să le permită să-și urmeze dorințele rele și egoiste.

Să analizăm acum câteva detalii din Deuteronom 24:1-4. Primul lucru este **tipul** de statut dat acolo. Nu era unul moral, ci unul politic sau civil⁴² pentru buna ordine a statului. Printre astfel de legi se numărau **cele de toleranță** sau **permisiune**, care **nu aprobau lucrurile rele** în cauză⁴³, ci doar le tolerau pentru a preveni un **rău mai mare** — ca atunci când marea face o breșă în uscat, dacă nu poate fi oprită, cea mai bună soluție este să o îngustezi cât mai mult posibil... Aceste legi **tolerau** ceea

⁴¹ Permisivitatea lui Dumnezeu privind divorțul din cauza necurăției a fost o concesie temporară în planurile lui Dumnezeu, dar era un precept divin pentru Israel, altfel nu ar fi făcut parte din legea lui Moise, inspirată și dată de Dumnezeu.

⁴² Când privești această lege ca parte a legii lui Dumnezeu pentru poporul Său legat prin legământ și îți cont de faptul că ea tratează un subiect atât de intim și moral precum căsătoria, atunci afirmația lui Pink este incorectă și iresponsabilă. Punctul de vedere pe care îl adoptăm în această carte ne-ar permite să facem afirmația lui Pink, dar Pink se contrazice. Teologia sa cu privire la legământ nu-i permite să separe Israelul ca teocrație și biserica ca Trup al lui Hristos în ceea ce privește moralitatea.

⁴³ În acest caz, lucrurile rele în cauză nu sunt altele decât păcatul adulterului sau încălcarea celei de-a șaptea porunci, conform aplicării de către Pink a orânduirii creației privind căsătoria. Ce ar putea fi considerat un rău mai mare în ochii lui Dumnezeu decât încălcarea uneia dintre poruncile scrise pe Tablele Legământului (Ex. 34:27, 28)?

ce Dumnezeu **condamna**, și asta în **scopul** prevenirii unor **rele mai mari**.

Când Pink ajunge la partea în care ne explica ce a vrut să spună de fapt Hristos în contrastele din Matei 5-7, el interpretează cuvintele lui Hristos în felul următor:

„Dar Eu vă spun că oricine divorțează de soția lui, dintr-un alt motiv decât cel al preacurviei, o împinge să comită adulter, iar cel ce se căsătorește cu o femeie divorțată comite adulter” (versetul 32). Aici Hristos respinge interpretarea distorsionată a cărturarilor și fariseilor și afirmă în mod categoric că divorțul este permis numai în cazul păcatului care, în ochii lui Dumnezeu, anulează legământul căsătoriei, și chiar și atunci este doar permis, nu și poruncit...⁴⁴

Nici Deuteronom 24:1-4, nici cuvintele lui Hristos despre divorț și recăsătorire din predica de pe munte nu sugerează ceea ce spune Pink. El a interpretat tot pasajul pe baza teologiei lui. Cele două pasaje biblice afirmă următoarele:

1. Legea lui Moise, consemnată în Deuteronom 24:1-4, permitea divorțul din alte motive decât adulterul. Orice ar fi definit Moise ca necurăție, el nu putea include și adulterul. Adulterul era pedepsit cu moartea.
2. Hristos, în Matei 5:31, 32 și 19:1-9, a respins necurăția ca motiv de divorț și a permis divorțul numai pe motiv de adulter. Legea lui Dumnezeu dată prin Moise permitea în

⁴⁴ Pink, *Sermon on the Mount*, 93.

mod pozitiv ceea ce Hristos a respins în mod specific. Legea lui Hristos care permite divorțul în cazuri de adulter înseamnă că El nu a poruncit moartea ca pedeapsă pentru cei care au comis adulter. Isus a schimbat regulile. Textele Scripturii sunt clare.

3. Dacă cele de mai sus nu constituie o schimbare clară și specifică, atunci cuvintele și-au pierdut sensul. Isus a respins necurăția ca motiv de divorț. Chiar lucrul pe care Moise l-a permis (divorțul din alte motive decât adulterul), Isus l-a interzis.

O comparație între Deuteronom 24:1-4 și Matei 5:31, 32 afirmă clar că Hristos, în Matei 5:31, 32, nu corectează distorsiunile fariseilor. Aici, ca și în celelalte contraste, Domnul nostru nu-i menționează nici pe fariseii, nici învățătura lor. El citează cuvintele exacte ale lui Moise din Deuteronom 24 și contrastează legea lui Moise cu noile Sale legi. Este lipsă de onestitate față de cuvintele lui Moise să spunem că cuvintele la care se referă Isus sunt părerile distorsionate ale fariseilor. Din punct de vedere biblic, poziția lui Pink este de neacceptat.

Lloyd-Jones susține și el abordarea lui Pink. După ce a arătat că intenția inițială a lui Dumnezeu la creație (Gen. 2:24) era aceasta: căsătoria să fie între o singură soție și un singur soț, Lloyd-Jones ridică obiecția evidentă la ceea ce afirmă:

„Dacă așa stai lucrurile”, ar putea întreba cineva, „cum explici **Legea lui Moise**? Dacă aceasta este propria viziune a lui Dumnezeu asupra căsătoriei, de ce a permis

El divorțul în condițiile pe care tocmai le-am analizat?” Domnul nostru a răspuns din nou la această întrebare spunând că, din cauza împietririi inimilor lor, **Dumnezeu a făcut o concesie**, ca să zicem așa. El nu a **abrogat legea Sa inițială** cu privire la căsătorie. Nu, El doar a introdus **o legislație temporară** din cauza **condițiilor care prevalau atunci**.⁴⁵

Fără să-și dea seama, Pink și Lloyd-Jones susțin poziția noastră:

1. O schimbare a legământelor aduce o schimbare a legilor („legea inițială și legislația temporară”).
2. Legile specifice ale legământului sub care trăiesc indivizii sunt baza pe care trebuie să-și ordoneze viața și prin care Dumnezeu îi va judeca („Dumnezeu a făcut o concesie și a permis răul mai mic dintre cele două”).
3. Israelul și biserica au norme de conduită sau legi diferite, deoarece trăiesc sub legăminte diferite. Israelul a trăit sub vechiul legământ al lui Moise, iar biserica trăiește sub noul legământ al lui Hristos („Legea lui Moise este o legislație temporară”).
4. Dumnezeu nu se ocupă de sfinții regenerați în același mod în care se ocupă de rebelii neregenerați („din cauza împietririi inimilor lor”).

⁴⁵ Lloyd-Jones, *Sermon on the Mount*, 258.

5. Circumstanțele dintr-o anumită societate pot face necesară crearea și aplicarea unor legi diferite de către Dumnezeu („condițiile prevalente la momentul respectiv”).

Pink și Lloyd-Jones susțin dreptul lui Moise de a face legi (pe care ei le numesc „legislație temporară”) care sunt atât utile, cât și necesare în anumite dispensații caracterizate de circumstanțe păcătoase. Moise avea dreptul să schimbe „legea originală” a lui Dumnezeu, deoarece starea spirituală a israeliților era diferită de starea spirituală a lui Adam și Eva când au primit legea originală a lui Dumnezeu. Acest principiu stă la baza opiniei noastre că un nou legământ cu legi noi a înlocuit vechiul legământ cu legile sale vechi. Golgota și Rusaliile introduc un nou regat al harului. Isus Hristos are dreptul să schimbe legislația temporară a lui Moise, deoarece starea spirituală a poporului noului legământ al lui Hristos este diferită de starea spirituală a celor care au primit acea legislație temporară.

Pink și Lloyd-Jones susțin că înainte de cădere poporul lui Dumnezeu era guvernat de o nouă normă de conduită; iar după cădere de o normă de conduită diferită. O schimbare în starea spirituală a oamenilor necesită o schimbare în legile care îi guvernează. Principiul este același pentru dogma noastră că viața națiunii Israel era guvernată de o normă de conduită; iar viața bisericii de o alta diferită de cealaltă. Ni se pare că Pink și

Lloyd-Jones nu numai că ne confirmă punctul nostru de vedere, dar adaugă la problema pe care încercă să o rezolve.

Pink scrie că Moise a primit îndrumare divină pentru a permite divorțul în cazuri de necurăție. El numește aceasta o concesiune temporară care tolera ceea ce Dumnezeu condamnă. Apoi concluzionează că Hristos afirmă în mod pozitiv că divorțul este permis numai în cazul păcatului care, în ochii lui Dumnezeu, anulează legământul căsătoriei. Dacă Hristos corectează distorsiunile fariseilor, așa cum susține Pink, el face și mai mult. După părerea lui Pink, Hristos readuce legea lui Dumnezeu la cerințele Sale inițiale, modificate temporar sub legislația mozaică. Este imposibil să încadrăm afirmațiile lui Pink în cadrul viziunii Teologiei Legământului, conform căreia Israelul este biserica, prin urmare același legământ și legi identice le guvernează pe ambele. Nu putem spune că Dumnezeu i-a poruncit lui Moise să permită divorțul legitim pentru necurăție în Israel, dar Hristos refuză să accepte aceeași necurăție ca motiv legitim pentru divorț în biserică și apoi să învețe că Hristos nu a schimbat niciodată legea lui Moise. Explicația lui Pink contrazice a treia maximă elementară a Teologiei Legământului: că există o singură normă de conduită neschimbată pentru poporul răscumpărat al lui Dumnezeu.

Problema lui Pink devine și mai complicată prin recunoașterea faptului că Dumnezeu i-a permis lui Moise să facă concesiunea privind necurăția, chiar dacă această concesiune a încălcat voința revelată a lui Dumnezeu, așa cum se vede în Orânduirea

Dar Eu vă spun

Creației. Pink recunoaște că Dumnezeu i-a poruncit lui Moise să dea anumite legi pentru a governa conduita lui Israel (Deut. 24:1-4), dar Hristos nu acceptă aceleași legi pentru a-și governa biserica. Înțelegerea lui Pink asupra raționamentului lui Hristos este că legile lui Moise privind divorțul sunt contrare legii reale a lui Dumnezeu dată în Geneza 2:24. În primul rând, dacă acest lucru este adevărat, atunci de ce ar da Dumnezeu legile lui Moise în Deuteronom 24:1-4? Pink răspunde că a fost pentru prevenirea unor fapte mai grave, fără a specifica care ar putea fi acele fapte mai grave. Răspunsul lui Pink, însă, îl prezintă pe Dumnezeu, sau cel puțin pe Moise, schimbând legea. Legea despre căsătorie, consemnată în Deuteronom 24:1-4, este diferită de legea căsătoriei, consemnată în Geneza 2:24.

Să ne asigurăm că înțelegem ce spun Pink și Lloyd-Jones, iar apoi vom vedea dacă aceasta este învățătura lui Hristos: Hristos arăta că fariseii transformaseră o concesie privind divorțul într-un precept, iar acest lucru le dădea cumva permisiunea de a se lăsa pradă dorințelor rele și egoiste. Hristos îi condamnă pe farisei pentru că abuzau legea lui Moise; El nu contrasta în niciun fel învățătura Sa cu ceea ce spusese de fapt Moise.

Dumnezeu a permis, dar nu a poruncit, divorțul în Israel pe motiv de necurăție. Dar necurăția nu putea însemna sau include adulterul, deoarece Dumnezeu a poruncit ca adulterul să fie pedepsit cu moartea.

Divorțul pentru necurăție era o concesie necesară în acel moment din cauza împietririi inimii poporului Israel și a condițiilor care rezultau din atitudinea lor. Dumnezeu a permis divorțul ușor și poligamia (chiar dacă ambele erau de fapt adulter și o încălcare a poruncii a șaptea), dar nu a legitimat niciuna dintre ele.

Singurul scop al acestei legi speciale din Deuteronom 24:1-4 era de a reduce sau limita efectele păcatului și ale suferinței. Acest lucru s-a realizat prin tolerarea încălcării legii morale originale a lui Dumnezeu (un bărbat și o femeie, așa cum este dată în Orânduirea Creației) prin legislație care putea controla într-o oarecare măsură o situație intolerabilă în vremurile respective și putea proteja femeile de cruzimea bărbaților cu inima împietrită din Israel.

Dumnezeu nu a intenționat ca permisiunea Sa de divorț pentru necurăție să fie o parte permanentă a legii Sale; El a dat-o doar pentru acel moment și acea situație particulară.

Acum, să presupunem că textele Scripturii arată că toate aceste afirmații sunt corecte. Afirmațiile ar fi totuși pe lângă subiectul în discuție. Ele nu ating niciodată esența problemei în încercarea de a înțelege contrastele lui Hristos din Predica de pe Munte. De fapt, dacă afirmațiile sunt adevărate, avem dificultăți în a le încadra în propria teologie a lui Pink. Această perspectivă agravează problema. Leacul este mai rău decât boala. Moise, în Deuteronom 24:1-4, se contrazice atât pe sine însuși, cât și adevărata lege cu privire la căsătorie, pe care chiar el a

Dar Eu vă spun

consemnat-o în Geneza 2:24. Din perspectiva dispensaționaliștilor, Dumnezeu îi poruncește acum lui Moise să dea această legislație contradictorie, din cauza împietririi inimii poporului Israel. Teologia Legământului se opune cu tărie abordării dispensaționaliste a Scripturii; cu toate acestea, pare ciudat că ei adoptă tocmai această abordare pentru a explica aceste versete.

Idea din Matei 19:1-9, unde Isus explică de ce învățătura Sa diferă de cea a lui Moise, este următoarea: legea lui Moise din Deuteronom 24:1-4 legifera și permitea anumite comportamente pentru un israelit (divorțul pe motiv de necurăție) pe care Hristos nu le tolerează în viața unui creștin sub noul legământ. Motivele pentru legiferarea dată de Moise și inversarea făcută de Hristos, deși importante, sunt secundare în discuția noastră; problema este că Hristos schimbă într-adevăr o lege pe care Moise a dat-o. Hristos respinge motivele pentru divorț și recăsătorie pe care legea lui Moise le permitea. O comparație obiectivă între Deuteronom 24:1-4 și Matei 5:31-32 nu permite nicio altă concluzie. Întrebările fariseilor și răspunsurile lui Hristos din Matei 19:1-9 oferă un sprijin suplimentar. Hristos este un nou legiuitor care dă o nouă lege și are tot dreptul să o facă.

Moise, nu fariseii, a scris legea din Deuteronom 24:1-4 care permite divorțul pentru necurăție, și tocmai această lege specifică este cea pe care Hristos refuză să o permită în biserica Sa. Situația în care a fost necesară legea privind divorțul dată de

Moise nu schimbă în niciun fel faptul că el, prin autoritatea lui Dumnezeu, a dat acea lege. Cu toate acestea, înțelegerea motivului pentru care Hristos a schimbat legea lui Moise în această privință ne întărește și mai mult argumentul.

Este imposibil să fim onești cu textul și totuși să negăm că legea lui Moise, dată de Dumnezeu, *permitea* ceea ce Hristos a *interzis* în mod specific. De asemenea, nu este posibil să acceptăm faptul că Hristos a schimbat una dintre legile date de Moise și, în același timp, să susținem punctul de vedere al „unei singure norme de conduită pentru toate veacurile”. În momentul în care luăm în serios cuvintele contrastante ale lui Hristos, vedem că El contrastează învățătura Sa cu legea lui Moise din Deuteronom 24:1-4, și nu cu presupusa denaturare a acelei legi de către farisei. Întrebarea logică este: „De ce i-ar fi poruncit Dumnezeu lui Moise să scrie o lege despre relația matrimonială pentru conduita Israelului, pe care Hristos nu ar permite unui apostol să o scrie pentru conduita unui creștin sub noul legământ?” Un astfel de scenariu este imposibil în conformitate cu premisa Teologiei Legământului, conform căreia Israelul și biserica constituie un singur popor răscumpărat al lui Dumnezeu, guvernat de aceeași normă de conduită. Răspunsul la această întrebare constă în înțelegerea diferenței dintre un legământ conceput special pentru păcătoși și un legământ făcut numai cu sfinții.

Să ne uităm mai întâi la legea specifică a lui Moise pe care Hristos a respins-o și a schimbat-o:

Când un bărbat se va căsători cu o femeie și, la un moment dat, ea nu va mai găsi bunăvoință înaintea lui, deoarece acesta a descoperit **ceva rușinos** la ea, când el îi va scrie o scrisoare de despărțire, i-o va da în mână și o va alunga din casa lui, iar ea va pleca din casa acestuia și va deveni soția altui bărbat, dacă al doilea soț o urăște, să-i scrie o carte de despărțire, să i-o dea în mână și s-o alunge din casa lui. Dar, dacă cel de-al doilea soț va muri, atunci primul soț, care a alungat-o, nu va mai putea să se recăsătorească cu ea, după ce ea s-a pângărit. Aceasta ar fi o urâciune înaintea Domnului. Să nu aduci vreun păcat asupra țării pe care Domnul, Dumnezeuul tău, ți-o dă ca moștenire. (Deut. 24:1-4)

Pink sugerează, și noi suntem de acord cu el, că necurăția aici nu este același lucru cu păcatul adulterului. „[Hristos] afirmă în mod categoric că divorțul este permis numai în cazul păcatului care, în ochii lui Dumnezeu, anulează legământul căsătoriei.” Adulterul anulează legământul căsătoriei. Acest lucru marchează o schimbare și o diferență între legea lui Moise și legea lui Hristos, atât în ceea ce privește adulterul, cât și divorțul. Ar fi fost imposibil pentru Moise să legifereze noua lege a lui Hristos, care permite divorțul numai în cazul adulterului, fără a se contrazice pe două fronturi. Moise a permis divorțul pentru necurăție; iar pentru adulter a instituit pedeapsa cu moartea (Deut. 22:22). Când Hristos dă noua Sa lege care permite divorțul numai în cazul adulterului, El anulează legea care prescrie pedeapsa cu moartea pentru adulter.

Mai mult, motivul pentru care Hristos refuză să permită același divorț ușor pe care Moise l-a permis este că „împietrirea

inimii” nu mai este o posibilitate pentru poporul lui Dumnezeu. Hristos oferă legi unor oameni cu inimi de carne. Dacă Hristos ar accepta divorțul din același motiv ca Moise (împietrirea inimii), ar contrazice natura și puterea harului care a schimbat inimile celor din poporul lui Său din noul legământ. Ca Hristos să accepte legea lui Moise privind divorțul din cauza necurăției ca regulă pentru biserică ar însemna să spunem că credincioșii Noului Legământ erau, la fel ca israeliții, oameni cu inima împietrită. O astfel de recunoaștere ar fi o negare a puterii Duhului Sfânt în regenerare și a domniei harului în inimile poporului lui Dumnezeu.

Această schimbare dovedește teza noastră că Hristos dă legi noi și mai înalte în predica de pe munte decât cele date de Moise în vechiul legământ. Hristos dă bisericii o lege diferită în ceea ce privește adulterul și divorțul față de cea pe care Moise a dat-o lui Israel. Acestea sunt realități biblice, la fel cum sunt și motivele care stau la baza schimbării.

Al doilea lucru de remarcat îl constituie circumstanțele în care Moise a făcut concesiile din Deuteronom 24:1-4. Domnul nostru ne spune în Matei 19:1-9 că Moise, prin inspirație divină, a dat o lege care tolera ceea ce era în mod clar contrar scopului inițial al lui Dumnezeu pentru Adam și Eva la Creație. Din cuvintele lui Hristos reiese în mod evident că scopul legii din Deuteronom 24:1-4 era de a controla efectele împietririi inimii poporului Israel. Până aici suntem cu toții de acord. Cu toate acestea, în acest moment, unii teologi fac presupuneri greșite.

Trebuie să pornim de la informațiile din textul însuși înainte de a începe să deducem orice consecințe bune și necesare care să se potrivească sistemului nostru teologic particular.

Nici în Matei 5:31, 32, nici în Matei 19:1-9, Hristos nu atacă sau corectează o denaturare rabinică a textului din Deuteronom 24:1-4, nici nu dă adevăratul sens spiritual la ceea ce Moise a vrut să spună în aceste versete. Pentru a face acest lucru, Hristos ar fi trebuit să le spună ascultătorilor Săi exact la ce s-a referit Moise prin necurăție. Domnul nostru nu este preocupat de semnificația corectă a necurăției, deoarece aceasta nu mai este un factor pentru divorț în cadrul noului legământ. Hristos nu este doar Unul care *interpretează* Scriptura; ci El oferă Scriptură *nouă*. El schimbă legea lui Moise de la a permite divorțul pentru necurăție (indiferent ce înseamnă aceasta) la a permite divorțul *numai pe motiv de adulter*. Matei 19:1-9 nu are nimic de-a face cu interpretarea sau aplicarea fariseică a Deuteronom 24:1-4. Hristos se ocupă de împietrirea inimii poporului Israel, care l-a determinat pe Moise să facă concesiia privind necurăția. Hristos condamnă nu *abuzul* adus pasajului din Deuteronom 24:1-4, ci însăși *necesitatea* unei astfel de legi.

Hristos **nu** le spune fariseilor: „Nu voi tolera denaturarea legii lui Moise din Deuteronom 24:1-4”, ci mai degrabă: „În împărăția Mea, nu voi tolera legislația privind divorțul pe care Moise a dat-o din cauza împietririi inimii părinților voștri rebeli”. Este imposibil ca Hristos să ne explice în aceste pasaje doar ce a vrut să însemne cu adevărat legea lui Moise. (Matei

5:31, 32; 19:1-9). Domnul nostru nu soluționează disputa dintre fariseii liberali și conservatori explicându-ne ce a vrut să spună Moise prin necurăție în Deuteronom 24:1-4. Nu contează ce înseamnă necurăția acolo. Niciuna dintre definițiile necurăției, luate separat sau împreună, nu poate justifica divorțul în cadrul noului legământ. Hristos spune: „Legea lui Moise din Deuteronom 24:1-4, care permitea necurăția ca motiv de divorț, nu mai este acceptată ca parte a noii norme de conduită a bisericii. Singurul motiv de divorț în conformitate cu legea Mea este adulterul”. Hristos a schimbat legea lui Moise cu privire la divorț. Textele nu pot însemna altceva. Pur și simplu nu putem face ca acest pasaj să însemne că Hristos doar întărește și aprobă legea lui Moise cu privire la divorț. O astfel de perspectivă ratează cu totul sensul adevărat.

Este esențial să vedem diferența radicală dintre cele două grupuri de oameni cărora le-au fost date cele două legi diferite (Deut. 24:1-4 și Mat. 19:1-9) sau norme de conduită cu privire la divorț. Această diferență a fost inspirația pentru titlul acestui capitol, „Legi pentru PĂCĂTOȘI și legi pentru SFINȚI”. Scopul legilor lui Hristos în împărăția harului nu este acela de a ține sub control păcătoși cu inima împietrită, așa cum este cazul legii lui Moise. Hristos dă legea Sa sfinților regenerați care au dorința de a asculta și de a trăi pe placul lui Dumnezeu. Teologia Legământului nu poate înțelege acest lucru, deoarece consideră Israelul ca fiind biserica, poporul răscumpărat al lui Dumnezeu sub vechea administrație a legământului harului. Ea nu poate

accepta că, sub noul legământ, toți membrii bisericii sunt regenerați (Evrei 8:11). Dacă Israelul și biserica constituie aceeași biserică, condițiile lor spirituale sunt aceleași. Ambele grupuri, deși răscumperate, trebuie să conțină în continuare un amestec de oameni regenerați și neregenerați, în ciuda a ceea ce ne spune Evrei 8:11. Prin urmare, ambele au nevoie de același tip de legi care să le guverneze. Teologia Legământului nu poate crede că Israelul se afla sub un legământ legal condițional la Sinai. Acest lucru nu se potrivește cu sistemul lor. Teologia Legământului confundă *răscumpărarea fizică* din Egipt cu *răscumpărarea spirituală* din păcat. Ei confundă o teocrație pământească cu un regat spiritual. Ei cred că oamenii răscumparați nu se află niciodată sub un legământ al faptelor. Prin urmare, vechiul legământ face parte din legământul harului; noul legământ este pur și simplu o administrare mai nouă a aceluși legământ al harului.

Este imposibil ca situația care a dat naștere legii lui Moise privind necurăția să existe în biserica lui Hristos sub domnia harului. Sub noul legământ, poporul lui Dumnezeu, fără excepție, este format **integral** din *sfinți regenerați cu inimi noi* (Evrei 8:10, 11). Nu există păcătoși cu inima împietrită în trupul lui Hristos. Situația descrisă în Matei 19:8, care exista în Israel, nu poate exista în biserică. Ar nega atât realitatea, cât și puterea harului lui Dumnezeu. Ar transforma mântuirea *de* păcat într-o mântuire *în* păcat (Matei 1:21).

Al treilea aspect pe care trebuie să îl discutăm în acest punct este faptul că Pink descrie Orânduirile Creației ca fiind legea reală și neschimbătoare a lui Dumnezeu, cu o autoritate superioară legii lui Moise. Teologia legământului construiește un sistem complet de moralitate și etică pe baza revelației date înainte de cădere. Aceste legi, numite Orânduirile Creației, sunt considerate voia reală revelată a lui Dumnezeu, sub incidența căreia se află toți oamenii, din toate timpurile, în permanență. Se presupune că ele sunt scrise în inima omului și, prin urmare, nu este nevoie de o revelație specială din partea lui Dumnezeu pentru a le face cunoscute. Orânduirile Creației devin astfel legea morală reală și neschimbătoare a lui Dumnezeu pentru toate timpurile, indiferent de ceea ce ar spune sau nu orice revelație ulterioară.

Acest concept al Orânduirilor Creației creează probleme. În cazul pe care îl discutăm, înseamnă că revelația ulterioară dată de Moise în Deuteronom 24:1-4, sub îndrumarea lui Dumnezeu, era totuși în opoziție directă cu Orânduirea Creației dată în Geneza 2:24 cu privire la căsătorie. Aceasta este teza profesorului John Murray în cartea sa, *Principles of Conduct* (în limba română: *Principiile conduitet*). Scopul declarat al acestei cărți este de a demonstra că atât divorțul ușor, cât și poligamia erau păcate, chiar dacă nu erau pedepsite, atât în Vechiul Testament, cât și în Noul Testament. Practica poligamiei era la fel de păcătoasă pentru David cum ar fi pentru un creștin de astăzi. Conform acestei opinii, David a încălcat

porunca a șaptea și a trăit cea mai mare parte a vieții sale în adulter multiplu. Dumnezeu pur și simplu a trecut cu vederea păcatul său și nu l-a pedepsit, chiar dacă David avea toate motivele (din cauza Orânduirii Creației) să știe că trăia în adulter în relațiile sale poligame.

Mai multe aspecte cheie fac imposibilă opinia lui Murray. Numai un teolog academic ar putea încerca să descopere ce constituie „adevărata lege morală a lui Dumnezeu”. Creștinul obișnuit (precum și israeliții cărora le-a fost scrisă) ar citi Deuteronom 24:1-4, unde divorțul este permis din alte motive decât adulterul, și ar presupune că acele cuvinte fac de fapt parte din „legea morală a lui Dumnezeu” dată lui Israel pentru a-i governa viața. Profesorul Murray, argumentând plictisitor poziția Teologiei Legământului, ne informează că cititorul obișnuit ar greși:

Singura teză care mi se pare compatibilă cu aceste date este că poligamia și divorțul (din motive neînsemnate) erau **permise sau tolerate** în Vechiul Testament, tolerate în așa fel încât au fost **adoptate dispoziții normative pentru** a preveni unele dintre relele și abuzurile mai grave care le însoțeau, și tolerate în sensul că nu erau condamnate și cenzurate în mod deschis cu pedepse civile și ecleziastice, dar că, totuși, nu erau **legalizate**. Adică, aceste practici erau în esență **greșite**; erau încălcări ale unei **orânduirii a creației**, chiar ale unei orânduirii care fusese revelată omului la început. Prin urmare, ele erau **incompatibile cu standardele** și criteriile vieții sfinte care fuseseră **stabilite de Dumnezeu la început**. Ele erau într-adevăr contrare

voinei revelate a lui Dumnezeu și se aflau sub judecata Sa.⁴⁶

Profesorul Murray recunoaște imediat întrebarea evidentă ridicată de afirmația sa:

Întrebarea insistentă apare imediat: Cum se poate asta? Cum a putut Dumnezeu să permită poporului Său, în unele cazuri, celor mai eminenți sfinți ai Vechiului Testament, să practice ceea ce era **o încălcare a voinei Sale perceptibile**? Este o întrebare dificilă.⁴⁷

Este într-adevăr o întrebare dificilă. Cum poate Dumnezeu să pară că aprobă, sau cel puțin că nu dezaprobă, faptul că oameni evlavioși trăiesc în adulter? Nu putem fi de acord cu răspunsul profesorului Murray, dar îi suntem recunoscători că a avut curajul să ridice această întrebare. Făcând acest lucru nu ne poate acuza de caricaturizare. Profesorul Murray este unul dintre cei mai onești scriitori pe care i-am citit vreodată. El nu evită întrebările dificile pe care le ridică propriul său sistem. Puțini scriitori recunosc problemele serioase la care trebuie să răspundă cu sinceritate pentru a fi consecvenți cu poziția lor. Murray este excepția.

Cartea profesorului Murray, *Principles of Conduct*, a fost picătura care a umplut paharul și ne-a determinat să renunțăm la teologia clasică a legământului. Răspunsurile sale la

⁴⁶ John Murray, *Principles of Conduct* (Grand Rapids: Eerdmans, 1957), 16.

⁴⁷ *Ibid.*, 14.

întrebările dificile cu care se confruntă propria sa viziune asupra legii din perspectiva Teologiei Legământului sunt, de departe, cele mai bune răspunsuri pe care le-am citit. Dacă răspunsurile lui Murray nu sunt adecvate, și nu sunt, atunci pur și simplu nu există răspunsuri, iar viziunea asupra legii impusă de acel sistem nu are fundament biblic.

Care este problema fundamentală pe care profesorul Murray încearcă să o rezolve? El se ocupă de aceeași problemă cu care ne-am ocupat și noi în această carte, cu excepția faptului că el oferă un răspuns diferit. Profesorul Murray încearcă să demonstreze că Hristos nu poate schimba legea lui Moise, dată lui Israel, ca normă de conduită. Deoarece, așa cum presupune el, pentru că există un singur legământ, nu poate exista decât o singură lege morală neschimbătoare pentru singura biserică unificată a lui Dumnezeu din toate veacurile. Deoarece Israelul este biserica din Vechiul Testament (conform Teologiei Legământului), atunci, în mod logic și necesar, rezultă că Israelul din Vechiul Testament și biserica de astăzi **trebuie** să se afle sub aceeași lege sau aceeași normă de conduită.

Exegeza lui Murray trebuie să dovedească că Israelul și biserica se află sub aceeași normă de conduită, altfel el pierde una dintre premisele de bază ale teologiei sale. *Trebuie să fi fost* la fel de păcătos și pentru David să practice poligamia cum ar fi pentru un creștin să o practice astăzi, altfel Israelul ar fi fost sub un cod de conduită diferit de cel al bisericii. Dacă nu, fundamentul Teologiei Legământului este distrus. Murray

recunoaște și înfruntă acest fapt; cartea sa este încercarea sa sinceră de a rezolva această problemă. El însuși enunță principalele probleme ale teologiei sale:

1. Este un fapt evident că poligamia lui Avraam și David ar fi recunoscută și condamnată ca adulter în biserica de astăzi.
2. Cu toate acestea, Scriptura Vechiului Testament nu oferă nicio dovadă că Avraam sau David s-ar fi simțit vinovați pentru poligamia lor.
3. Este clar că Dumnezeu nu i-a pedepsit pe credincioșii Vechiului Testament nici pentru divorțul din motive neînsemnate din Deuteronom 24:1-4, nici pentru poligamie.
4. Dumnezeu i-a dat lui Moise legi clare (Deuteronom 24:1-4) care au fost confirmate și aprobate de Dumnezeu și recunoscute în mod clar ca fiind regulatoare pentru acea perioadă de timp și acele circumstanțe, chiar dacă aceleași legi contraziceau voința evidentă a lui Dumnezeu, așa cum se vede în Orânduirea Creației lui Dumnezeu din Geneza 2:24 cu privire la căsătorie.
5. Dumnezeu i-a permis și l-a inspirat pe Moise să dea legi pentru a reglementa divorțul ușor din cauza necurăției (Deut. 24:1-4) și alte legi pentru a reglementa poligamia (Ex. 21:10, 11), dar nu a legitimat niciuna dintre aceste legi.

Practicile reglementate erau păcătoase, chiar dacă erau tolerate de legile date.

6. Aceste legi tolerau de fapt păcatul adulterului, permițând divorțul ușor și poligamia, și nu îl pedepseau, chiar dacă cei care îl practicau erau responsabili în fața lui Dumnezeu să știe că un astfel de comportament era o încălcare clară a poruncii a șaptea, așa cum se vede în lumina Orânduirii Creației din Geneza 2:24.⁴⁸

Când am citit pentru prima oară aceste probleme, așa cum le prezintă Murray în cartea sa, reacția a fost să spunem: „Profesorul Murray trebuie să aibă niște răspunsuri foarte puternice la problemele pe care le-a ridicat, altfel nu le-ar fi recunoscut atât de deschis”. Nu toată lumea este de acord că răspunsurile lui Murray la propriile întrebări dificile sunt corecte. Unii consideră că argumentele lui Murray sunt slabe, chiar dacă îi admirăm onestitatea. Ceea ce spune Murray este următorul lucru: voința revelată sau evidentă a lui Dumnezeu (Orânduirea Creației) este diferită și, uneori, opusă normelor de comportament pe care Dumnezeu i le-a dat lui Moise în Deuteronom 24:1-4, chiar dacă aceleași legi **erau recunoscute ca fiind reglatoare** în perioada Vechiului Testament.

Teologia lui Murray dictează punctul său de vedere ca fiind o consecință bună și necesară. Scriptura nu ne prezintă nici conceptul de orânduire ale creației, nici că acestea ar avea statut

⁴⁸ Ibid., 14-17.

de lege adevărată a lui Dumnezeu. Teologii ajung la această idee mai întâi prin logică, iar apoi o încorporează în Scriptură ca adevăr teologic. În esență, Murray trebuie să considere ca fapt și apoi să folosească ca dovadă chiar punctul pe care încearcă să-l stabilească.

O altă problemă cu conceptul de orânduiri ale creației este că ignoră situația creată de intrarea păcatului în lume, precum și scopul declarat pentru care legea, ca legământ legal, a fost dată la Muntele Sinai. Poziția presupune că Avraam, Moise și David erau responsabili să înțeleagă și să aplice Geneza 2:24 exact așa cum a făcut Hristos în Matei 19:4, 5. Dacă acest lucru ar fi fost adevărat, în primul rând ar fi fost imposibil ca Moise să fi dat legea din Deuteronom 24:1-4. Moise ar fi contrazis în mod conștient și deliberat ceea ce știa că era voința evidentă neschimbătoare a lui Dumnezeu dată în Geneza. La urma urmei, Moise a fost cel care a scris Geneza 2:24. Cum ar fi putut Moise să scrie Deuteronom 24:1-4 dacă știa că el contrazice Geneza 2:24? Nu putem scăpa de această dilemă. Nu există o cale de mijloc. Fie Geneza 2:24 era regula de viață pentru Israel, după care Dumnezeu o va judeca, fie Deuteronom 24:1-14 este regula ei de viață și baza judecății. Nu pot fi ambele.

Profesorul Murray declară că Dumnezeu i-a permis lui Moise să dea o lege a divorțului pentru necurăție, care era o contradicție clară cu Orânduirea Creației, care este adevărata lege a lui Dumnezeu. Era legea dată în Deuteronom 24:1-24 parte din legea lui *Dumnezeu* sau aparținea ea doar lui *Moise*?

Are Moise autoritatea de a scrie legi pentru Israel care sunt aprobate și consacrate de Dumnezeu, dar care totuși nu sunt cu adevărat *legea lui Dumnezeu*? Din nou, profesorul Murray este clar și categoric:

Este destul de evident că această afirmație ridică mai multe întrebări. Iar cea mai fundamentală dintre acestea este întrebarea: Există, în sensul definit, o etică biblică? Există o etică coerentă și consistentă prezentată în Biblie? Nu există oare o diversitate în Biblie, și anume una care să cuprindă elemente antitetice? Nu există în Biblie norme de conduită care sunt contrare unele altora? Mai precis: Nu există o antiteză între **normele de conduită consacrate și aprobate de Dumnezeu** în Vechiul Testament și **cele consacrate și aprobate de Dumnezeu** în Noul Testament în ceea ce privește anumite trăsături centrale ale comportamentului uman? Este un fapt evident că comportamentul celor mai iluștri credincioși din Vechiul Testament era caracterizat de practici care sunt în mod clar contradictorii cu cerințele elementare ale eticii Noului Testament. Monogamia este cu siguranță un principiu al eticii creștine. Sfinții Vechiului Testament practicau poligamia. În mod similar, în Vechiul Testament, divorțul era practicat pe motive care nu puteau fi tolerate în conformitate cu prevederile explicite ale revelației Noului Testament. Și poligamia și divorțul erau practicate fără dezaprobare deschisă în ceea ce privește **normele de comportament** care erau **regulatoare** în perioada Vechiului Testament.⁴⁹

⁴⁹ Ibid., 14.

Profesorul Murray prezintă problema într-un mod sincer și clar. El răspunde la întrebarea sa despre cele două norme de conduită diferite cu un „nu” categoric. El trebuie să insiste, și o face, că poate exista o singură normă de conduită, pur și simplu pentru că teologia sa nu poate permite nicio schimbare în legea morală neschimbătoare a lui Dumnezeu. Cu alte cuvinte:

1. Dumnezeu a dat în mod clar, prin Moise, o normă de comportament care permitea divorțul pentru necurăție (Deut. 24:1-4) și a dat, de asemenea, reguli specifice pentru o căsătorie poligamă care obliga un bărbat să se culce cu ambele sau cu toate soțiile sale (Ex. 21:10, 11).
2. Atât legile privind divorțul ușor, cât și cele privind poligamia erau recunoscute în mod clar ca fiind regulatoare în regulile de comportament care guvernau viața morală a lui Israel.
3. În ciuda acestor lucruri, însăși aceste legi tot erau contrare voinței evidente a lui Dumnezeu, așa cum se vede în Orânduirea Creației, precum și în norma de conduită din noul legământ, și, prin urmare, se aflau sub judecata lui Dumnezeu, chiar dacă erau trecute cu vederea și nepedepsite de Dumnezeu.
4. Atât Moise, cât și Israel aveau responsabilitatea de a ști și de a crede că divorțul ușor și poligamia erau păcate, pur și simplu pentru că acest lucru fusese clar revelat în

Orânduirea Creației ca lege morală neschimbătoare a lui Dumnezeu.

Problema finală cu transformarea Orânduirilor Creației în adevărata lege a lui Dumnezeu, cu care trebuie să comparăm totul în Scriptură, este că aceasta face ca toată Scriptura scrisă după cădere să fie secundară în domeniul moralității. Din acest punct de vedere, tot ce trebuie să facem este să gândim corect din punct de vedere logic despre Orânduirile Creației și am rezolvat toate problemele de moralitate. Nu putem considera niciun lucru ca fiind absolut, în etică sau moralitate, dacă nu are rădăcini și nu este consacrat de o Orânduire a Creației. Revelația progresivă nu poate în niciun fel să schimbe sau să adauge ceva la voința lui Dumnezeu, așa cum este ea revelată în Orânduirile Creației. Revelația ulterioară poate doar să clarifice, să explice și să întărească legea originală și permanentă a lui Dumnezeu revelată în aceste orânduiri.

Când ne gândim la acest lucru, vedem că această poziție neagă chiar principiul pe care încearcă să-l apere, și anume că legile lui Hristos din predica de pe munte sunt *adevărate și reprezintă interpretarea spirituală* a legii lui Moise, și nu doar un contrast al acestora. Această idee este distrusă dacă Moise însuși a dat poporului Israel legi care contrazic Geneza 2:24.

Aceasta este o situație clasică de tipul *Catch 22*⁵⁰. Predica de pe munte devine în acest caz, nu interpretarea adevărată a legii lui Moise, ci interpretarea adevărată a Orânduirii Creației din Geneza 1-3. Chiar mai rău de atât, Hristos invocă Orânduiri Creației cu scopul specific de a arăta că legea lui Moise era greșită. Nu câștigi nimic dacă Îl ferești pe Hristos să-l contrazică pe Moise, dar pe Moise îl lași să contrazică Orânduirea Creației!

Ar fi oportun să semnalăm câteva probleme pe care profesorul Murray nu le-a abordat, dar care ar putea duce ușor la o negare a inspirației Bibliei. Dacă Deuteronom 24:1-4 face parte din legea lui Dumnezeu dată lui Israel, atunci cum poate aceasta să contrazică o Orânduire a Creației (adevărata lege a lui Dumnezeu), dată întregii omeniri, fără a pune astfel legea lui Dumnezeu în conflict cu legea lui Dumnezeu?

Dacă am obiecta că exact asta a făcut Hristos în Matei 19:1-9 când a făcut apel la Geneza 2:24, atunci argumentul ar sabota ideea inițială. Acesta ar dovedi că Hristos *îl muștra și îl contrazicea* pe Moise, considerând că a greșit în Deuteronom 24:1-4. Această obiecție ar distruge chiar teza pe care această poziție încearcă să o demonstreze, și anume că Hristos nu se opune niciodată, în niciun fel, lui Moise. „Dacă interpretarea lui Murray asupra textului din Matei 19:4-5 este corectă,

⁵⁰ N.tr. Este o expresie care exprimă o situație paradoxală din care cineva nu poate ieși din cauza unor reguli sau restricții contradictorii. Vorba pare să se fi născut din cartea lui Joseph Heller intitulată chiar „Catch-22”.

înseamnă că Hristos l-ar acuza pe Moise că a contrazis cu bună știință voia revelată a lui Dumnezeu, așa cum este ea exprimată în Orânduirea Creației din Geneza 2:24.

Pare mult mai corect să credem că Hristos are autoritatea de a folosi așa-numita Orânduire a Creației (sau orice alt text din Scriptură) ca text dovadă într-un mod în care noi nu am îndrăzni s-o facem. Oare faptul că Hristos invocă Geneza 2:24 ne dă și nouă dreptul să folosim revelația de dinaintea căderii după bunul plac, pentru a ne clădi propriul sistem etic? Putem noi, bazându-ne strict pe logică și fără nicio confirmare din Noul Testament, să extragem din Geneza 1-3 „adevărata lege a lui Dumnezeu” pentru toți oamenii, indiferent de perioada istorică, făcând abstracție de intrarea păcatului în lume sau de revelația de mai târziu? Opinia noastră este că nu.

Indiferent de abordarea pe care o alegem pentru a înțelege pasajele din Deuteronom 24:1-4 și Matei 19:1-9, considerăm imposibil să susținem că norma de conduită pentru Israel și norma de conduită pentru biserică sunt identice, fără nicio schimbare. Moise a permis divorțul pe motiv de necurăție; Hristos a refuzat să permită divorțul pe același motiv. Un lucru este cert: legea pe care Dumnezeu a dat-o Israelului este diferită de legea pe care Hristos a dat-o bisericii în ceea ce privește divorțul și poligamia. Nu credem că este posibil să negăm acest fapt biblic evident. Când vedem că a avut loc o schimbare a legământelor, nu avem nicio problemă cu legile sau pasajele din Scriptură discutate. Noi permitem ca legământul specific sub

care trăiește orice individ să fie legea lui Dumnezeu pentru acel individ. Suntem de acord cu Pink și Lloyd-Jones că circumstanțele dintr-o dispensație pot foarte bine să necesite legi care nu ar fi potrivite într-o altă dispensație.

Din dorința de a-L opri pe Hristos să aducă vreo completare sau modificare Legii lui Moise, profesorul Murray ajunge să îi permită lui Moise să modifice adevărata Lege a lui Dumnezeu — acea Orânduire a Creației care condamnă atât poligamia, cât și divorțul din orice motiv. Mai clar spus, Teologia Legământului susținută de Murray ne spune că Hristos nu are autoritatea de a schimba norma de conduită stabilită de Moise, dar că Moise are voie, din cauza împietririi inimii lui Israel, să schimbe temporar norma de conduită fixată de Dumnezeu prin Orânduirile Creației de dinaintea căderii.

Dacă profesorul Murray are dreptate când îl acuză pe Moise că a dat o lege care a încălcat Orânduirea Creației privind căsătoria, atunci nu înseamnă că și Pavel încalcă în 1 Corinteni 7:12-16, atât Geneza 2:24, cât și Matei 19:1-9, adăugând *încă* un temei pentru divorț? Suntem conștienți că unii nu cred că Pavel a permis divorțul și recăsătorirea în acest pasaj. Cu toate acestea, profesorul Murray, în propria sa carte despre divorț, își prezintă clar poziția și dovedește că apostolul Pavel a adăugat la Orânduirea Creației, la legea lui Moise și la învățătura lui Hristos, oferind un motiv suplimentar pentru divorț.

N-ar fi oare mai bine să recunoaștem că Hristos face în Matei 19:1-9, exact ceea ce face și Pavel în 1 Corinteni 7? Este

evident că Pavel a introdus o reglementare nouă, pe care nici Orânduirea Creației și nici interpretarea lui Hristos din Matei 19 nu o prevedeau. Pavel abordează o situație pe care nu au abordat-o nici Moise, nici Hristos. În mod similar, Moise a reglementat o situație care nu are corespondent în Biserică, iar Hristos a instituit legi noi pentru o realitate care nu exista pe vremea lui Moise. Nu trebuie să sacrificăm revelația progresivă doar pentru a menține teoria „unui singur legământ cu două administrări”, o concepție care nu are temei scriptural.

O ultimă observație referitoare la acest aspect: Putem oare folosi împietrirea inimii lui Israel drept unică justificare pentru divorțul ușor și poligamia din Vechiul Legământ? Putem spune cu onestitate că ei încălcau adevărata lege a lui Dumnezeu, cea cuprinsă într-o Orânduire a Creației, și că, prin urmare, erau vinovați în fața lui Dumnezeu de încălcarea adevăratului înțeles al poruncii a șaptea, dar că Dumnezeu a ales pur și simplu să le treacă păcatul cu vederea și să nu-l pedepsească? O astfel de viziune îi permite lui Moise să dea o legislație care făcea ca un anumit comportament să fie acceptabil din punct de vedere legal, deși acel comportament era greșit din punct de vedere moral.⁵¹ O astfel de perspectivă (care permite păcatul adulterului și al poligamiei și creează legi pentru a le controla efectele) pare să nu fie nimic mai prejos decât ideea de „să păcătuim ca să se înmulțească harul” sau „este corect să faci răul

⁵¹ Așa cum s-a spus, aceasta este perspectiva prezentată în cartea *Principii de conduită*, paginile 14-17.

dacă scopul este bun”. Mai mult, aceasta creează o problemă și mai mare: aceea de a încerca să aflăm care este adevărata lege a lui Dumnezeu căreia ne supunem și după care Dumnezeu ne va judeca.

Am spus mai devreme că atât Teologia Legământului, cât și Dispensaționalismul au o perspectivă eronată asupra statutului lui Israel înaintea lui Dumnezeu. Această perspectivă eronată obligă Teologia Legământului să abordeze Matei 5:31, 32 în modul în care o face. Este un exemplu clasic în care teologia dictează ce trebuie să însemne un text, în loc să lase textul să-și impună propriul înțeles. Teologia Legământului va insista că națiunea Israel nu poate fi pusă sub legământul legal la Muntele Sinai, deoarece acesta este considerat a fi Biserica — poporul răscumpărat al lui Dumnezeu sub legământul veșnic al harului și este imposibil să pui biserica răscumpărată sub un legământ legal. Cu toate acestea, Teologia Legământului trebuie să găsească o cale de a-l justifica pe Moise pentru faptul că a oferit Bisericii răscumpărate legi care contrazic flagrant o Orânduire a Creației (prin permiterea divorțului pe baza necurăției și a poligamiei). Această perspectivă insistă că aceiași membri răscumpărați ai Bisericii sunt niște păcătoși atât de împietriți, încât Dumnezeu Însuși a fost nevoit să le permită practicarea adulterului, ca singură soluție pentru a introduce ordinea într-o situație haotică. O astfel de poziție este incoerentă la nivel intern și imposibil de susținut.

Cum am putea crede, concomitent, următoarele două teze?

(1) Poporul de la Muntele Sinai era atât de împietrit, încât păcatul său a creat o situație morală atât de haotică, încât a fost necesară o legislație specială care să tolereze păcatul propriu-zis al adulterului, ca singur mijloc disponibil pentru a evita un păcat și mai mare.

(2) Aceiași păcătoși împietriți formau Biserica răscumpărată a lui Dumnezeu, aflată sub un legământ al harului. Iar dacă, prin cine știe ce metodă, am reuși să contopim aceste două extreme, cum am putea (3) să explicăm faptul că un om după inima lui Dumnezeu, care medita la Legea Domnului zi și noapte, a practicat poligamia multiplă toată viața, fără fel de remușcări de conștiință sau vreo condamnare din partea lui Dumnezeu? Este imposibil să-l includem pe evlaviosul David în aceeași categorie de păcătoși împietriți despre care vorbește Isus în Matei 19:1-9. Și totuși, exact acest lucru este constrânsă să-l facă Teologia Legământului.

Ideea că Israelul este biserica răscumpărată ridică o altă întrebare. Dacă Israelul este biserica, biserica este Israelul și ele sunt similare din punct de vedere spiritual, de ce bisericii nu i se permite aceeași concesie pe care Moise i-a oferit-o Israelului? Asta înseamnă că biserica are la fel de mulți păcătoși cu inima împietrită pe cât avea Israelul. Cum poate Dumnezeu să ceară în mod justificat mai mult de la păcătoșii cu inima împietrită acum decât a cerut atunci? Dacă Dumnezeu le-a permis lui

David și lui Avraam să practice poligamia, de ce nu ne-ar permite și nouă să facem același lucru?

Dacă Teologia Legământului este corectă și poligamia lui David a fost adulter în cadrul vechiului legământ, nu putem scuza păcatul lui din cauza împietririi inimii, așa cum nu putem scuza un creștin care face același lucru astăzi. Cu siguranță, nimeni nu poate crede sincer că Dumnezeu le-a permis lui Avraam și David să practice, pe tot parcursul vieții lor, poligamia și adulterul fără să-i pedepsească, doar pentru că erau păcătoși cu inima împietrită care trăiau în vremuri haotice. Nu putem rezolva problema poligamiei transformându-i pe David și pe Avraam în păcătoși necredincioși cu inima împietrită. Soluția vine doar prin recunoașterea unei schimbări a legămintelor, în care Hristos oferă bisericii o normă de conduită nouă și superioară celei dată de Moise pentru Israel.

David, cel evlavios, nu încălca porunca a șaptea trăind cu mai multe soții, din simplul motiv că legământul mozaic, sau norma de conduită dată Israelului, sub care trăia David, pur și simplu nu considera poligamia ca fiind păcat. Cum ar fi putut David să scrie Psalmul 1 în timp ce trăia în adulter multiplu? Cum ar fi putut (1) să aibă același Duh Sfânt care să-l locuiască și să-l călăuzească la fel ca în cazul credincioșilor de astăzi, (2) să mediteze zi și noapte la același cod moral care ne-a fost dat nouă și (3) totuși să nu se simtă nici cea mai mică urmă de vinovăție pentru că avea mai multe soții și, prin urmare, comitea în mod continuu adulter multiplu? Un credincios nu ar putea face

Dar Eu vă spun

același lucru astăzi fără să se simtă vinovat înaintea lui Dumnezeu, deoarece credincioșii meditează acum asupra unei legi superioare. Noul legământ, care aduce o normă de conduită mai înaltă pentru creștini decât cea oferită israeliților, face ca o situație similară cu cea a lui David să fie considerată păcat. Noua normă consideră poligamia un păcat.

Nimeni nu ar îndrăzni să sugereze că Hristos le-ar fi putut cere vreodată apostolilor să instituie o legislație pentru conduita Bisericii Sale care să permită un anumit păcat ca unic mijloc de a stăpâni un rău și mai mare — mai ales când este vorba de o poruncă atât de categorică precum: „Să nu preacurvești”. Sub Noul Legământ, în viața Bisericii, nu sunt posibile nici legislația din Deuteronom 24:1-4, nici circumstanțele care au impus-o inițial. Puterea harului lui Dumnezeu face ca ambele să fie de neconceput astăzi (Tit 2:11, 12).

Acest subiect devine clar când vedem că Hristos a instituit un Nou Legământ care îl înlocuiește pe cel Vechi și că Noul Legământ aduce cu sine legi noi și superioare de conduită, bazate în întregime pe har. Aceste noi legi sunt la fel de obiective ca orice alte legi din Vechiul Legământ. Aceste porunci obiective pot cere un tip de comportament pe care Moise nu l-ar fi putut cere, pur și simplu pentru că Hristos Își fundamentează noile legi pe adevărul și puterea harului. El adresează aceste noi cerințe credincioșilor adevărați și nu unei națiuni de răzvrățiți nemântuiți.

Pare că atât Lloyd-Jones, cât și Pink susțin, fără să-și dea seama, teza de bază a acestei cărți. Ei spun că legea lui Moise privind divorțul ușor și recăsătorirea erau absolut esențiale pentru acea vreme, pentru acei oameni și pentru acea situație, pur și simplu pentru că israeliții erau niște rebeli împietriți, neregenerați, care aveau nevoie de un legământ al legii atât pentru a-i convinge de necredință, cât și pentru a le controla inimile rebele și împietrite. Trupul lui Hristos NU este alcătuit din păcătoși împietriți, neregenerați. Fiecare membru al bisericii lui Hristos este regenerat și are o inimă nouă (Ieremia 31:33 și Evrei 8:8-12). Toți membrii din trupul lui Hristos nu numai că au legea lui Dumnezeu scrisă în inimile lor, dar, fără excepție, au și Duhul Sfânt al lui Dumnezeu care locuiește în ei ca pedagog personal care îi învață și îi călăuzește. Hristos este un nou legiuitor care dă legi noi unui nou grup de oameni, care au cu toții inimi noi.

LOGICA ESTE UN SERVITOR BUN, DAR UN STĂPÂN ASPRU

Acum, ar fi bine să ne reamintim că Dumnezeu nu și-a încredințat Cuvântul doar filosofilor care cunosc toate regulile logicii umane. El l-a trimis oamenilor obișnuiți: gospodinelor, șoferilor de camion și altora, pentru ca toți să știe cine este El și cum Își va arăta El gloria în mijlocul vieții lor cotidiene. De fapt este o diferență între ceea ce afirmă Biblia și implicațiile ei filozofice pe care doar elita filosofică pare capabilă să le discearnă. Biblia a fost scrisă astfel încât să poată fi înțeleasă atât de cei educați, cât și de cei needucați.

Suținătorii Teologiei Legământului folosesc reguli standard de logică pentru a extrage adevăruri suplimentare din porunci specifice. Thomas Watson, pe care l-am citat mai devreme, este un exemplu clasic de scriitor reformat tradițional care se bazează pe logică. În cartea sa despre cele Zece Porunci, oferă opt reguli care trebuie aplicate atunci când se studiază oricare dintre porunci. Ernest Reisinger le-a detaliat în cartea *The Law and the Gospel*, între paginile 71-77. Iată, ca exemplu, câteva dintre regulile lui Watson:

REGULA 2. Înțelesul poruncii [...] este mai cuprinzător decât litera ei.

- (1) Oriunde ni se poruncește o datorie, păcatul opus acesteia este interzis. Când ni se poruncește să sfințim ziua de Sabat, ni se interzice să încalcăm Sabatul [...]
- (2) Oriunde este interzis un păcat, este poruncită datoria opusă lui. Când ni se interzice să luăm în deșert Numele lui Dumnezeu, ni se poruncește în schimb că avem datoria de a cinsti numele Lui.

REGULA 3. Oriunde este interzis un păcat prin poruncă, este interzisă și ocazia de a-l comite. Unde uciderea este interzisă, invidia și mânia pripită sunt interzise, deoarece pot duce la ucidere.

REGULA 5. Oriunde sunt interzise păcatele mai mari, păcatele mai mici sunt, de asemenea, interzise. Deși niciun păcat nu este mic în natura sa, totuși unul poate fi comparativ mai mic decât altul. Unde idolatria este interzisă, superstiția este și ea interzisă, sau introducerea în închinarea adusă lui Dumnezeu a unor inovații pe care El nu le-a rânduit.

REGULA 7. Legea lui Dumnezeu interzice nu numai săvârșirea păcatului de către noi înșine, ci și complicitatea sau orice implicare în păcatele altora.

*Cum și în ce sens se poate spune că suntem părtași sau că avem vreo legătură cu păcatele altora? [...] Devenim complici la păcatele altora prin faptul că nu îi împiedicăm atunci când avem puterea să o facem. *Qui nonprohibit cum potest, jubet* [Cine nu interzice un lucru, deși stă în puterea lui, de fapt îl poruncește]. Dacă capul unei familii vede că servitorul său încalcă Sabatul sau îl aude*

înjurând și nu-și folosește puterea pe care o are pentru a-l opri, el devine complice la păcatul său.⁵²

Aplicând regulile 3 și 5, putem deduce în mod logic din porunca a șaptea că este păcat să poftim în inimile noastre. Suntem de acord că aceste două reguli, precum și toate regulile lui Watson, sunt valabile din punct de vedere logic și filozofic. Totuși, nu acesta este punctul central. Thomas Watson nu stabilea reguli pentru viața creștină, ci scria legi care urmau să fie folosite atât de biserică, cât și de magistrații civili într-o națiune creștină. Legile care guvernează conștiința erau una cu legile puse în aplicare cu puterea sabiei. Este oare posibil ca un magistrat și un legământ al legii să pedepsească implicațiile interne ale unei porunci externe? Desigur că nu. Ceea ce este adevărat la nivel logic și filozofic nu poate fi întotdeauna transformat într-o lege care să fie folosită de guvern. Aceasta era esența problemei dintre Roger Williams și John Cotton în colonia Massachusetts Bay. Aceași luptă are loc ori de câte ori oamenii încearcă să aplice prima tablă a legii cu sabia.⁵³

Numai Dumnezeu însuși poate judeca gândurile și intențiile inimii. Imaginați-vă un judecător uman care aruncă un om în închisoare pentru că a visat cu ochii deschiși în fotoliul de acasă la adulter sau răzbunare împotriva unui dușman. Întrebarea hermeneutică pe care o abordează această carte nu

⁵² Watson, *The Ten Commandments*, 44-48.

⁵³ Vezi Anexa B pentru apărarea lui John Cotton împotriva persecuției religioase.

este ce anume este viabil din punct de vedere filozofic și logic, ci cum a aplicat Moise porunca versus cum a aplicat-o Isus. Această problemă se manifestă în utilizarea Vechiului Legământ în biserică și în societatea de astăzi. Putem aplica toată logica pe care o alegem unei legi externe, dar nu putem pedepsi ceea ce porunca implică doar în la nivel *interior*. Oamenii pot măsura și pedepsi doar ceea ce pot observa efectiv.

Toate regulile lui Watson pot fi aplicabile pentru o persoană care caută să înțeleagă cum îi privește Dumnezeu inima și viața. Cu toate acestea, utilizarea acestor reguli pentru a construi un sistem de etică prin care să guvernezi și să pedepsești oamenii în societate ar fi dezastruos. Regula 5 (ceea ce este mai mare include ceea ce este mai mic) se aplică cu siguranță mie ca individ în fața lui Dumnezeu. Dumnezeu poate și se ocupă de mine pe baza a ceea ce este în inima mea.

Într-un sistem de lege pură, o altă ființă umană nu poate viza decât faptele mele vizibile, dintr-un motiv simplu: nu îmi poate vedea inima (Ieremia 17:9). Legea lui Moise cerea într-adevăr ca inima să se supună. Cu toate acestea, nu aceasta este problema discutată aici. Vorbim aici despre legile care guvernează o societate teocratică. Una este ca legea lui Dumnezeu să condamne conștiința unui individ pentru păcat și cu totul altceva este ca un magistrat să pedepsească păcatele inimii. Magistratul nu putea să se ocupe de inimi sau intenții, deoarece acestea depășeau pur și simplu competența legii pe care o administra.

Nu trebuie să transformăm deducțiile logice derivate din legile externe într-un sistem prin care să guvernăm și să pedepsim oamenii. Din punct de vedere istoric, această abordare a creat adesea dificultăți și a adus ocară bisericii lui Hristos. Acest lucru s-a întâmplat atunci când oameni sinceri, precum Thomas Watson, au avut autoritatea civilă de a transforma „adevărul clar al lui Dumnezeu”, pe care îl prezentau în crezurile și mărturisirile lor de credință, în legea țării. Viziunea teocratică a puritanilor asupra Scripturii a devenit legea civilă sub care aceștia trăiau. În realitate, tratând deducțiile lor logice ca texte ale Scripturii, ei adăugau porunci omenești la Cuvântul lui Dumnezeu. După părerea puritanilor, interpretarea *lor* a Scripturii era singura interpretare adevărată a Scripturii. Pentru ei, Dumnezeu rostise deducțiile lor extrase din Cuvânt la fel de clar precum rostise cuvintele consemnate în Scriptură. Crezul bisericii purta atât autoritatea lui Dumnezeu, cât și pe cea a sabiei magistratului.

Din punct de vedere filozofic, regula 7 este adevărată. Este într-adevăr datoria noastră să facem tot ce ne stă în putință pentru a-i împiedica pe ceilalți să păcătuiască și să nu fim „părtași la faptele lor rele”. Cu toate acestea, asta nu îmi permite să acționez ca și conștiință pentru fratele meu în chestiuni de credință sau practică. Pentru a aplica această regulă specifică în ceea ce privește sabbatul (pe care Watson îl folosește ca exemplu), un stăpân sau un magistrat trebuie să-i oblige pe toți cei aflați sub jurisdicția sa să participe la slujbele de închinare. Faptul că

un stăpân, o stăpână sau un magistrat permite unei persoane să doarmă până târziu duminică și să nu participe la slujba de închinare ar încălca în mod clar regula lui Watson. Persoana cu autoritate ar fi vinovată de păcat în fața lui Dumnezeu pentru că nu și-a folosit „responsabilitatea dată de Dumnezeu” de a-i împiedica pe alții să încalce porunca clară a lui Dumnezeu privind sabatul. Conform regulilor lui Watson de interpretare a poruncilor lui Dumnezeu, „Cuvântul lui Dumnezeu” (adică aplicarea logică a Cuvântului lui Dumnezeu de către biserică, așa cum este prezentată în mărturisirea de credință a acesteia) arată în mod clar că este o datorie rânduită de Dumnezeu să-i oblige pe servitori să meargă la biserică.

Aceasta nu este o caricatură. Cărțile de istorie conțin relatări despre cazuri în care puritanii din New England și alții au făcut exact aceste lucruri. Dacă Watson are dreptate, atunci puritanii nu numai că erau îndreptățiți, ci erau de fapt obligați de legea sfântă a lui Dumnezeu să-l trimită pe șerif să-i trezească pe cei leneși și să-i ducă la biserică. Dumnezeu să ne ferească de bărbați și femei care folosesc în acest fel propria lor versiune a legii morale neschimbătoare a lui Dumnezeu!⁵⁴

⁵⁴ Cartea *The Reformers and their Stepchildren* (Reformatorii și copiii lor vitregi), de Leonard Verduin (1964; reeditare, Sarasota, FL: Christian Hymnary Publishers, 2000) conține dovezi istorice documentate ale persecuției, chiar până la moarte, a anabapțiștilor în timpul Reformei. Deși evenimentele relatate în cartea lui Verduin au avut loc cu mult înainte de epoca lui Watson, raționamentul folosit pentru a justifica astfel

Persoanele care recurg la această metodă de interpretare pot ajunge (cu toată sinceritatea) „să adauge porunci omenești la Cuvântul lui Dumnezeu” și apoi (din nou, cu maximă sinceritate) să exercite aproape orice formă de persecuție și tiranie pentru a le impune, deoarece cred că îi fac un serviciu lui Dumnezeu. Nu numai că persecutorii cred că fac acest lucru din dragoste pentru Dumnezeu, ci și din dragoste pentru semenii lor, deoarece „le iubesc sufletele” cu sinceritate. Cu cât astfel de oameni sunt mai sinceri și mai devotați acestei metode de interpretare a Bibliei, cu atât pot fi mai periculoși și mai răi – totul în numele respectării legii sfinte a lui Dumnezeu. Ar fi imposibil pentru orice persoană sinceră care susține această teologie să evite un sistem de despotism legalist care ar distruge libertatea creștină și libertatea de conștiință. Sub o astfel de metodă de înțelegere și aplicare sinceră a acestui tip de „adevăr biblic”, oamenii ar putea fi, și chiar *au fost*, condamnați la moarte în cel mai crud mod, în timp ce cei care i-au ucis puteau crede sincer că au făcut-o din dragoste pentru Dumnezeu și pentru adevărul Său. Ioan 16:1-3 („oricine vă ucide va crede că slujește lui Dumnezeu”) este încă valabil în esență și astăzi.

Teologia Legământului folosește logica ca instrument de interpretare într-un al doilea mod, la fel de dăunător. Una dintre slăbiciunile Teologiei Legământului este că tratează Scripturile Noului Testament ca și cum acestea nu ar fi nimic

de persecuții era același cu cel care a stat la baza regulilor lui Watson. Fiecare creștin ar trebui să citească cartea lui Verduin.

mai mult decât interpretarea și aplicarea logică corectă a Scripturilor Vechiului Testament. La rândul lor, Scripturile Vechiului Testament, după Geneza 3, nu sunt nimic mai mult decât interpretarea și aplicarea logică corectă a Orânduirilor Creației, date înainte de cădere. Acest sistem exclude posibilitatea existenței unor legi cu adevărat noi după Geneza 3. Nici chiar Hristos Însuși nu poate da legi noi în cadrul acelui sistem teologic.

Cu toate acestea, Scripturile Noului Testament arată clar că Hristos este mai mult decât un maestru al logicii care interpretează și aplică corect legea lui Moise. Hristos este dătătorul unei legi noi și superioare. Hristos este noul legiuitor și îl înlocuiește pe Moise exact așa cum îl înlocuiește și pe Aaron. Trebuie pur și simplu să-L vedem pe Hristos ca fiind „Acel Profet” care urma să-l înlocuiască pe Moise ca legiuitor al lui Dumnezeu. A-L considera pe Hristos doar ca fiind adevăratul interpret al lui Moise înseamnă a distruge autoritatea unică a lui Hristos și a-L reduce la un nivel egal cu Moise. Mai rău de atât, acest lucru îl plasează de fapt într-o poziție inferioară lui Moise; Isus devine în acest caz cel mai mare elev și interpret pe care Moise l-a avut vreodată. Scripturile Noului Testament nu ne permit să-l înălțăm pe Moise și să minimizăm autoritatea Domnului nostru Isus Hristos în acest fel. Nu îndrăznim să-l facem pe Moise autoritatea supremă și finală asupra lui Hristos sau a ucenicilor Săi în niciun sens și în nicio sferă.

Cum se raportează Isus, în predica de pe munte, la poruncile legii lui Moise? Face El cerințe noi și superioare bazate în întregime pe har, sau dă doar o lecție de logică, expunând neînțelegerea fariseilor cu privire la legea lui Moise? Din texte reiese clar că Hristos oferea un adevăr nou și superior. În esență, Hristos spunea: „Moise avea dreptate, sub legământul legii. Cu toate acestea, *ekklesia* Mea nu va fi sub legământul legii, ci sub un legământ al harului. În împărăția harului, legea va fi scrisă în inimă. Duhul Sfânt va locui în fiecare credincios ca Acel Apărător nou și personal trimis să-Mi ia locul. El va îndrepta fiecare credincios spre cruce și nu spre sabie, iar acest lucru va mișca inimile lor noi să iubească și să asculte de noile Mele *legi* (*obiective*) găsite în Scripturile Noului Testament.”

Aceasta este esența problemei: diferența dintre vechiul legământ al legii, care guverna națiunea Israel, și noul legământ al harului, sub care trăiește biserica. Ambele legăminte au legi sau porunci obiective, dar legile Noului Legământ impun cerințe superioare, deoarece fac apel la cruce. Legile Vechiului Legământ se aplicau în mod fără deosebire atât credincioșilor, cât și necredincioșilor; legile Noului Legământ sunt numai pentru credincioși. Credincioșii au o motivație și o putere de a se asculta, pe care cei necredincioși nu le au.

Pentru ca Teologia Legământului să fie adevărată, Moise și Hristos trebuie să învețe adevăruri identice în domeniul moralității și al vieții sfinte. Din perspectiva unui susținător al Teologiei Legământului, a contrasta legea lui Hristos cu legea

lui Moise înseamnă nici mai mult, nici mai puțin decât a comite o erezie care atacă atât „unitatea legămintelor”, cât și „continuitatea legii morale”. Cei care aderă la Teologia Legământului nu pot sau nu vor să facă niciun fel de contrast între lege și har, pur și simplu pentru că acest lucru subminează una dintre pietrele de temelie ale credinței lor. Apostolul Pavel a contrastat cu îndrăzneală legea și harul (Romani 6:14), iar Domnul nostru a făcut același lucru (Ioan 1:17).

Când analizăm legea și harul, trebuie să evităm două greșeli. Nu trebuie să proiectăm predica de pe munte într-o „Epoacă a Împărăției” sub ideea greșită că aceasta s-ar opune harului. Totodată, nu trebuie să încercăm să tragem noua lege a lui Hristos în Vechiul Testament folosind deducțiile logice ale unui sistem teologic care, în practică, are prioritate față de sensul contextual al textelor biblice. Să-I lăsăm Domnului Isus Hristos dreptul și capacitatea de a da poporului din Noul Legământ legi noi și mai înalte decât cele pe care Moise le-a dat vreodată Israelului.

Am văzut cum Teologia Legământului folosește logica pentru a deduce mai mult decât ceea ce este scris într-o poruncă și cum ideea lor despre Noul Testament ca explicație logică și aplicare a Vechiului Testament le întunecă înțelegerea autorității unice a lui Hristos ca nou legiuitor. Teologia Legământului folosește logica în mod greșit într-un al treilea mod. Consecințele logice deduse din sistemul lor teologic

determină exegeza textelor. Logica poate impune o interpretare diferită a textului față de cea intenționată de autorul acestuia.

Atât Pavel, cât și Isus contrastează legea și harul. Un teolog consecvent din tabăra Teologiei Legământului va contrasta legea și Evanghelia în loc de lege și har, în ciuda faptului că Scriptura le contrastează adesea pe cele din urmă, dar niciodată pe primele două. Din punct de vedere logic, legea și Evanghelia pot fi două administrări diferite ale unui singur legământ al harului, dar legea și harul nu pot fi; ele sunt, din punct de vedere constituțional, antitetice. Unii ar putea argumenta că naturile opuse ale legii și harului le împiedică pe amândouă să îndeplinească singurul scop al lui Dumnezeu, acela al răscumpărării spirituale a celor aleși, și astfel ele duc la două scopuri ale lui Dumnezeu: unul pentru Israel și altul pentru biserică. Aceasta este o logică pur și simplu greșită. Dumnezeu folosește adesea mijloace care sunt antitetice în natură pentru a-Și îndeplini planul. Vedem acest lucru demonstrat în viața lui Iosif: dreptatea și păcatul sunt intrinsec opuse; frații lui Iosif au acționat nedrept, Iosif a acționat drept, iar Dumnezeu le-a folosit pe ambele pentru a asigura supraviețuirea familiei lui Iacov (Gen. 37-50).

Pur și simplu nu îndrăznim să tratăm cuvintele folosite de Duhul Sfânt în Scriptură așa cum o fac unii predicatori și scriitori atunci când aceste cuvinte nu se potrivesc cu modelul lor teologic. Când autorul epistolei către Evrei afirmă că un *Nou Legământ* a înlocuit un *Vechi Legământ*, negăm orice regulă a

exegezei adevărate dacă spunem: „Autorul nu a vrut să spună că un legământ cu adevărat nou în esență a înlocuit un legământ vechi și diferit. El vrea de fapt să spună că există o „nouă administrare a legământului harului, care a înlocuit vechea administrare a aceluiași legământ sub care a trăit Moise”. Dacă acest lucru este adevărat, atunci Îl putem acuza pe Duhul Sfânt de următoarele: (1) El a spus ceea ce de fapt nu a vrut să spună și (2) nu a spus ceea ce de fapt a vrut să spună. Noi nu izolăm și nu răstălmăcim cuvintele din contextul lor când insistăm că autorul epistolei către Evrei a spus că un legământ diferit nou și radical îl va înlocui pe cel vechi.

Întreaga epistolă către evrei abundă în contraste:

- natura îngerilor versus natura lui Hristos;
- poziția lui Moise versus poziția lui Hristos;
- odihna săptămânală de Sabat versus odihna veșnică de Sabat;
- fostul mare preot versus preoția lui Hristos;
- Vechiul Legământ versus Noul Legământ;
- fostele reguli de închinare versus noile reguli de închinare;
- fostul sacrificiu versus sacrificiul lui Hristos.

Nimeni nu sugerează că exegeza corectă a pasajelor care contrastează tipurile de preoție, ne-ar învăța de fapt că preoția lui Hristos este de aceeași natură cu cea a lui Aaron, sau că contrastele dintre Hristos și îngeri ne învață că ei au de fapt aceeași natură. Același lucru este valabil pentru toate contrastele

din Evrei. De ce ar recurge cineva la o regulă diferită de exegeză pentru pasajele care tratează legămintele? Când se ajunge la legămintele, autorul epistolei nu dă niciun indiciu că abordează un contrast diferit în natură de celelalte contraste; el îl tratează la fel ca pe restul contrastelor sale. Și noi trebuie să facem la fel.

Este imposibil să susții viziunea Teologiei Legământului asupra legămintelor și, în același timp, să permiți cuvintelor lui Hristos din Predica de pe Munte, afirmațiilor categorice ale lui Pavel despre lege și har sau autorului Epistolei către Evrei să însemne ceva măcar apropiat de ceea ce spun ele de fapt. Când atât Hristos, cât și Pavel contrastează legea și harul prin termenii legământului, cum îndrăznim să spunem: „Ei nu se referă la un legământ cu adevărat nou în natură și substanță”? Atunci când Isus contrastează în mod clar învățătura Sa din predica de pe munte cu legea lui Moise, nu trebuie nici măcar să îndrăznim să spunem: „Aaa, de fapt, amândoi învață același lucru”.

Teologia personală a cuiva și „*faptele*” *derivate logic din ea* pot sta prea ușor în calea exegezei biblice. Acest lucru este valabil în special într-un pasaj precum Matei 5:38-42. Citatul următor al lui Greg Bahnsen reprezintă perspectiva consecventă a Teologiei Legământului asupra „adevăratului” sens al contrastelor de tipul *dar Eu vă spun* din Predica de pe Munte:

Preocuparea principală a lui Hristos în acest moment [Matei 5:17-48] era validitatea și semnificația legii **vechi-testamentare**. Din antitezele enumerate în versetele 21-48, vedem că Hristos era preocupat să arate cum era

distorsionat sensul legii (și, astfel, erau trecute cu vederea aspectele sale subtile).

Aceste porunci radicale (5:21-48) **NU înlocuiesc legea vechi testamentară**; ele o ilustrează și o explică... În șase antiteze între învățătura Sa și **interpretarea cârturarilor**, Hristos demonstrează confirmarea legii testamentare a **vechiului...**

Astfel, în Matei 5:21-48 vedem exemple ale modului în care Hristos **confirmă legea vechi-testamentară** și mustră modul în care **fariseii** o foloseau; antitezele sunt aplicații ale principiilor enunțate în Matei 5:17-20. Hristos nu a venit să abroge legea; dimpotrivă! El a confirmat-o **pe de-a-ntregul**, condamnând astfel legalismul cârturarilor și arătându-ne modelul **sfințirii noastre creștine**.⁵⁵

Bahnsen folosește rar expresia *Vechiul Testament* sau *legea Vechiului Testament*. El spune aproape întotdeauna, ca în citatul de mai sus, „legea vechi-testamentară anterioară”. Bahnsen face acest lucru pentru a demonstra cât mai convingător posibil că nu există un legământ real, nou și diferit. Există doar versiuni mai vechi și mai noi ale unui singur legământ. Ne întrebăm de ce scriitorii, atât ai Scripturilor Vechiului Testament, cât și ai Scripturilor Noului Testament nu au folosit niciodată cuvântul „anterior” sau expresia „legea vechi-testamentară” când au scris despre Vechiul Legământ. De ce Bahnsen (1) folosește rar cuvintele folosite de Duhul Sfânt și

⁵⁵ Greg L. Bahsen, *Theonomy in Christian Ethics* (Nutley, NJ: The Craig Press, 1979), 63, 90, 119.

(2) insistă să folosească cuvinte pe care Duhul Sfânt nu le-a folosit niciodată? Cuvântul lui Dumnezeu, atât în Scripturile Vechiului Testament (Ieremia 31), cât și în Scripturile Noului Testament (Evrei 8), afirmă în mod clar și fără echivoc că (1) există într-adevăr atât un legământ nou, cât și unul vechi și, mai mult, că (2) legământul nou l-a înlocuit și a desființat complet legământul vechi (Evrei 8:6-13)? Mai mult, ne întrebăm unde ne prezintă Cuvântul lui Dumnezeu, măcar o dată, două administrări ale unui singur legământ sau două versiuni diferite (una mai veche și una mai nouă) ale unei *legi testamentare* neschimbate?

Bahnsen presupune că scopul principal al lui Hristos în predica de pe munte a fost să dea adevărata interpretare a legii lui Moise și să respingă interpretarea greșită a fariseilor asupra acelei legi. Hristos nu acționa în niciun sens ca un *nou Dătător de lege*, ci El doar afirma legea lui Moise deja dată la Sinai, oferindu-i interpretarea adevărată. Scopul principal al lui Hristos era să stabilească ferm „valabilitatea și [adevărata] semnificație” a „legii vechi-testamentare anterioare” în conștiința creștinilor. Hristos nu ar fi dat niciodată legi noi sau superioare celor date deja de Moise în „legea vechi-testamentară anterioară”.

Teologia Legământului insistă că Hristos, în predica de pe munte, trimite credinciosul Noului Legământ înapoi la Moise, atât pentru *fundamentul*, cât și pentru *conținutul* întregii Sale instruirii morale. Din această perspectivă, Hristos nu face altceva

decât să ratifice legea lui Moise, implantând apoi cu fermitate acele legi în conștiința creștinului, ca pe un supraveghetor rânduit de Dumnezeu al sfințirii acestuia. În termenii lui Bahnsen, Hristos trimitea credinciosul noului legământ înapoi la Moise pentru a vedea care este „tiparul sfințirii noastre creștine”.

Cu alte cuvinte, logica bună aplicată lui Moise ne poate oferi toate învățăturile morale și aplicațiile de care avem nevoie în sfințirea noastră. Odată ce suntem cu adevărat convertiți, căutarea noastră pe tot parcursul vieții ar trebui să fie studierea punctelor fine ale legii morale (ale Decalogului). Scripturile Noului Testament și venirea Duhului Sfânt pentru a locui în credincioși ne ajută doar să înțelegem și să confirmăm ceea ce a vrut de fapt să spună Moise. Teologia Legământului ne spune că nu există nimic ce trebuie să știm pentru a duce o viață cu adevărat sfântă care să nu poată fi găsit într-o *înțelegere corectă a lui Moise*. Fiecare datorie morală a unui creștin trebuie să fie o consecință directă și o aplicare a uneia dintre cele Zece Porunci.

Pasajele din predica de pe munte ne învață ceva cu totul diferit. Domnul nostru a făcut ceva mai mult decât să-l susțină pe Moise și să restabilească autoritatea acestuia în conștiința creștinilor ca pedagog rânduit de Dumnezeu. Se ajunge la interpretarea Teologiei Legământului (Moise ca model pentru sfințirea creștină) doar prin aplicarea asupra textului a unei logici derivate dintr-un sistem teologic deja acceptat. Un sistem teologic adoptat anterior dictează această abordare ca fiind

„consecința bună și necesară” dedusă prin logică, în loc să se folosească o exegeză directă a textelor biblice specifice.

În Matei 5:38-42, Hristos contrastează o regulă legală a unei legi pure (care este sfântă, dreaptă și bună în cadrul unui legământ bazat pe lege) cu o regulă plină de har (care este mai înaltă și mai bună, dar posibilă numai în cadrul unui legământ plin de har). Nu credem că Pink, Bahnsen sau alți scriitori care le urmează abordarea, pot face dreptate cuvintelor rostite de Hristos în predica de pe munte. Ei nu pot face acest lucru și să rămână în același timp consecvenți cu ideea „unui legământ și două administrații”.

În predica de pe munte, Hristos Își afirmă autoritatea ca nou legiuitor cu dreptul de a stabili legile pentru împărăția Sa de har sub care va trăi biserica Sa. Fără îndoială, El adaugă o nouă revelație privind legea și datoria la legile și revelația pe care Dumnezeu le-a dat poporului Său din Vechiul Legământ. În niciun caz noile legi ale Domnului nostru nu-l contrazic pe Moise, ca și cum acesta ar fi greșit. Hristos stabilește unele legi pe care Moise nu le-ar fi putut iniția sau aplica atâta timp cât Vechiul Legământ al legii era în vigoare. Harul poate și cere atitudini și acțiuni din partea credincioșilor care trăiesc sub un legământ milostiv, care, în unele cazuri, ar fi fost contrare legii lui Moise. Dacă Moise ar fi cerut de la Israel ceea ce Hristos cere de la ucenicii Săi în Matei 5:38-42, atunci Moise s-ar fi contrazis pe sine însuși. În mod similar, există unele lucruri care trebuie cerute și menținute într-un sistem bazat pe lege, care guvernează

păcătoși neregerați, dar care sunt incompatibile cu legile bazate pe har care guvernează credincioșii regenerați și locuiți de Duhul Sfânt. Este imposibil pentru Teologia Legământului chiar și să ia în considerare măcar posibilitatea acestui fapt, atâta timp cât nu vede nicio diferență reală și vitală între Vechiul și Noul Legământ. În cazul lor, logica nu este în serviciul abordării Scripturii, ci le dictează atât interpretarea, cât și aplicarea Cuvântului lui Dumnezeu.

APLICAȚII ȘI IMPLICAȚII

În această carte, nu am afirmat nimic în mod conștient care să fie contrar textelor biblice analizate, sau oricărui alt text din Cuvântului lui Dumnezeu. Realizăm că putem fi orbi la propriile noastre erori și rugăm pe oricine nu este de acord cu noi, să ne semnaleze greșelile. Abordarea pe care am adoptat-o prezintă atât Vechiul Testament, cât și declarațiile lui Hristos din predica de pe munte așa cum apar ele în contextul lor original. Și celelalte scrieri din Noul Testament susțin un contrast clar între faptul că Israelul se află sub lege, iar biserica sub har. Singurele lucruri pe care această caret le contrazice, sunt dogmele impuse de anumite sisteme teologice.

Legea lui Moise, aplicată de un magistrat, poate măsura și pedepsi numai faptele exterioare. Ea nu poate trata inima și motivațiile interioare. Acesta este un element important într-o discuție onestă despre lege și har. Ideea nu este dacă un creștin are responsabilitatea de a se supune legilor obiective, sau de a se lăsa condus de un sentiment numit iubire. Problema pusă în discuție este dacă legea lui Moise, chiar și *înțeleasă corect*, poate trata inima și motivațiile, sau dacă numai Duhul Sfânt care locuiește în noi, dat la Rusalii, poate realiza acest lucru. Noi susținem că, în ceea ce-l privește pe un creștin, tablele de piatră nu pot constitui fundamentul regulilor pentru viață. Totuși, acest lucru *nu* e din cauză că tablele conțin legi, iar creștinul ar

fi cumva împotriva legilor sau e scutit de ele pe motiv că nu se află sub Lege, ci sub har. De asemenea, problema nu constă nici în faptul că legea lui Moise ar fi un standard prea înalt pentru un creștin din ziua de astăzi. Motivul pentru care legile regăsite pe tablele legământului nu sunt baza regulilor de viață ale creștinului este că ele nu sunt suficient de înalte și spirituale pentru un fiu al lui Dumnezeu cu drepturi depline, care trăiește sub Noul Legământ.

Vechiul Legământ, cu toate legile sale, era o metodă potrivită și adecvată pentru a trata copiii nevârșnici. Legea lui Moise a fost un pedagog excelent, de la instituirea ei la Sinai până în Ziua Cincizecimii (Galateni 3:24). Această lege a servit bine scopului pentru care Dumnezeu a conceput-o și a dat-o – și anume să convingă de păcat, lucru care duce la îndreptățirea prin credință. Poporul lui Dumnezeu este acum format din fii cu drepturi depline (Galateni 3 și 4), în care locuiește un nou pedagog, Însuși Duhul Sfânt. Burdufurile Vechiului Legământ nu pot ține vinul nou al Noului Legământ. Poporul lui Dumnezeu din Noului Legământ nu se află sub un pedagog a cărui sarcină este să convingă de păcat în vederea îndreptățirii. Toți membrii Noului Legământ sunt deja îndreptățiți (Evrei 8:10, 11). Rolul noului pedagog este de a-i echipa pe copiii ajunși la maturitate să-L slăvească pe Mântuitorul lor.

Trebuie oare să echivalăm Legea lui Moise, unu la unu, cu învățătura Domnului nostru, doar pentru a proteja viziunea specifică a Teologiei Legământului asupra așa-numitei legi

morale a lui Dumnezeu?⁵⁶ De ce insistă unii teologi că legea lui Hristos trebuie să fie pe picior de egalitate cu legea lui Moise? De ce unii dintre acești teologi descriu poziția Teologiei Noului Legământ (că legile lui Hristos sunt mai înalte și mai mari decât legea lui Moise) ca fiind o negare a sfintei legi a lui Dumnezeu? De ce este greșit să-L considerăm pe Hristos un nou Legiuitor care îl înlocuiește pe Moise, așa cum El este și un nou Mare Preot care îl înlocuiește pe Aaron, atât timp cât îi acordăm lui Moise onoarea pe care Scriptura i-o acordă? Suntem oare atât de legați de Moise, încât să insistăm să-l facem egal cu Hristos ca legiuitor? Sau, și mai rău, asemenea lui Dabney, *să-l înălțăm* pe Moise chiar mai presus de Hristos?

Răspunsurile la toate aceste întrebări sunt simple, dar au consecințe grave. Dacă Hristos este un legiuitor adevărat, atunci

⁵⁶ Fiecare lege pe care Dumnezeu a dat-o vreodată este o revelație a caracterului Său sfânt, iar acest caracter nu se schimbă niciodată. Cu toate acestea, nu toate legile revelează în *mod egal* caracterul sfânt al lui Dumnezeu. Cuvintele lui Hristos din predica de pe munte sunt o revelație mai completă și mai înaltă a caracterului sfânt al lui Dumnezeu decât orice altceva care le-a precedat, inclusiv Cele Zece Porunci. Caracterul sfânt al lui Dumnezeu este același în fiecare epocă, dar o revelație mai profundă și mai mare dezvăluie mai mult din sfințenia Sa. O înțelegere mai profundă a caracterului sfânt al lui Dumnezeu nu schimbă în niciun fel sfințenia esențială a lui Dumnezeu. Viața personală și slujirea Domnului nostru Isus Hristos sunt mult mai mult decât un simplu exemplu de „trăire după legea lui Moise”. El face cu siguranță acest lucru, însă cu toate acestea, este mai mult decât atât. El Îl revelează atât pe Dumnezeu Însuși, cât și caracterul Său într-un mod care face ca legea lui Moise să pară o schiță vagă sau o umbră.

viziunea Teologiei Legământului asupra legii nu este biblică. Dacă Hristos dă legi care sunt diferite în vreun fel de legea lui Moise, atunci avem două norme separate de conduită: una pentru Israel și alta pentru biserică, iar acest lucru este imposibil din perspectiva Teologiei Legământului. Dacă Hristos a instituit, într-adevăr, un Nou Legământ care conține legi noi, iar Noul Legământ îl înlocuiește pe cel vechi făcut la Sinai (Exod 34:1,27,38; Deut. 4:13-18), atunci fundamentul Teologiei Legământului – și anume: există „un singur legământ cu două administrații” – este spulberat.

Când însăși fundamentul de bază al unui sistem teologic este pus sub semnul întrebării, iar adepții săi nu dispun de texte biblice clare pentru a-și dovedi premisele de bază, atunci au la dispoziție trei variante pentru a acționa.

1. Își pot examina sistemul în lumina dovezilor biblice și pot accepta sau respinge anumite dogme în consecință.
2. Pot să arunce cu etichete odioase, precum „antinomian”, asupra celor care îi contestă.
3. Pot să construiască și apoi să demoleze „oameni de paie”.

Dacă mărturisirile de credință sunt dovada principală a dogmelor teologice, este mult mai ușor să spui „Cum îndrăznești să pui la îndoială marile crezuri ale bisericii?” decât să discuți deschis pe baza Scripturii. În această carte, am încercat să facem exegeza unor versete biblice; nu am încercat să deducem nimic în mod logic. Nu simțim nevoia să protejăm

crezurile sau presupuzițiile teologice; vrem pur și simplu să știm ce ne învață Scripturile.

Nu dezbatem aici dacă viața unui creștin este condusă după un adevăr obiectiv sau după o iubire subiectivă. Suntem pe deplin de acord că un creștin nu este, în niciun sens, fără lege. Oricine sugerează că noi am pune în opoziție iubirea și legea, lăsându-i pe creștini să-și conducă viața doar după sentimente subiective, ne-a înțeles greșit. Problema **nu** este dacă să alegem legea obiectivă sau iubirea subiectivă ca regulă care să ne guverneze viețile ca și creștini. Cu toții suntem de acord că *regula de viață a credinciosului cuprinde legi sau porunci obiective clare*. Întrebarea este *unde* găsește credinciosul Noului Legământ acele legi obiective **depline** și **finale** care trebuie să-i guverneze viața și atitudinea. Întrebarea cheie este aceasta: Sunt cele zece porunci, așa cum au fost rostite ele și apoi scrise pe tablele legământului (Ex. 34:27; Deut. 9:9-11), cel mai înalt standard de conduită morală pe care Dumnezeu l-a dat vreodată, sau reprezintă învățătura lui Hristos din predica de pe munte și din epistolele inspirate de Duhul Sfânt din Noul Testament un standard și mai înalt? Noi respingem prima variantă și o acceptăm pe cea de-a doua. Teologia Legământului face opusul.

Este oare învățătura și autoritatea lui Hristos doar pe picior de egalitate cu a lui Moise, sau Domnul nostru îl depășește pe acesta, instituind porunci mai înalte pe care nu le regăsești în legea mozaică? Nu conțin oare atât predica de pe munte, cât și

epistolele Noului Testament cerințe etice și spirituale care depășesc tot ceea ce se găsește în Vechiul Legământ? Nu insistă atât Domnul nostru Isus Hristos, cât și apostolii Săi că Noul Legământ aduce cu sine un set nou și mai înalt de legi și cerințe obiective? Autoritatea mai mare și finală a Domnului nostru Isus Hristos ca nou și ultim legiuitor reprezintă esența problemei. Cine este cu adevărat domn suprem peste conștiința unui copil al lui Dumnezeu care trăiește sub Noul Legământ – Moise sau Hristos?

Prin răspunsurile noastre la aceste întrebări, **nu** îl denigrăm pe Moise după cum nu îl denigrăm nici pe Aaron atunci când spunem că Hristos l-a înlocuit ca Mare Preot. Ci spunem că un nou legiuitor a înlocuit și a depășit cu mult ceea ce Moise și legea lui ar fi putut face vreodată. Refuzăm să îl minimizăm pe Moise pentru a-L pune în valoare pe Hristos. Totuși, refuzăm în egală măsură și să Îl înjosim pe Hristos, considerându-L o autoritate morală egală cu Moise. Nu credem că Hristos a venit doar pentru a-l interpreta și aproba pe Moise. Hristos ne-a dat legi noi bazate în întregime pe har. Hristos este noul legiuitor al adevăratei case a lui Dumnezeu.

O înțelegere corectă a prediciei de pe munte trebuie să stabilească cel puțin următoarele:

1. Hristos impune noi cerințe credincioșilor din Noul Legământ, care nu se regăsesc în legile care guvernează Israelul. Există o nouă normă de conduită pentru biserică.

2. Aceste noi cerințe ale lui Hristos decurg din realitatea faptului că Noul Legământ este înrădăcinat în harul pur și, deși Noul Legământ nu îl înjosește și nu îl contrazice în niciun fel pe Moise și legea, cerințele sale le depășesc cu mult pe cele ale lui Moise.

3. Hristos ne oferă mai mult decât o interpretare corectă a lui Moise. Ca profet care îl înlocuiește pe Moise (Deut. 18:15; Faptele Apostolilor 3:22, 23) ca nou și mai mare legiuitor, Hristos a dat legi noi și mai înalte pentru împărăția harului. În predica de pe munte, Hristos contrastează trăirea cu o conștiință aflată sub lege ca pedagog, cu trăirea cu o conștiință eliberată de lege și unită cu Hristos. El arată, de asemenea, de ce cea din urmă este superioară celei dintâi, chiar dacă ambele au fost stabilite de același Dumnezeu în momente diferite ale istoriei.

4. Hristos nu sugerează că Moise ar fi greșit în vreun fel sau că legea lui Moise ar fi fost crudă sau inumană. El arată că atât o guvernare sub un legământ legal, cât și o guvernare sub un legământ al harului sunt sfinte, drepte și bune. Cu toate acestea, una dintre ele este superioară celeilalte, deoarece se bazează pe promisiuni mai bune (Evrei 8:6). Ambele legăminte au același Autor; ambele revelează caracterul acelui Autor; însă cele două funcționează diferit. Vechiul Legământ a fost dat unor oameni păcătoși cu inima împietrită, fiind o slujbă a morții (2 Cor. 3:7; Rom. 7:10) care nu făcea decât să acuze conștiința. În contrast, Noul

Legământ este dat sfinților cu inimi noi, fiind o slujbă a vieții (2 Cor. 3:9) care eliberează conștiința de sub condamnare (Evrei 10:16-18; Rom. 8:1, 2).

5. Legea lui Moise a fost dată unei *națiuni fizice formată în mare parte din păcătoși neregenerați*, dar legea lui Hristos este dată *unei națiuni spirituale formată în întregime din sfinți regenerați*. Atât scopul, cât și natura legilor obiective sunt diferite în fiecare caz. Scopul desemnat al legii lui Moise este să lucreze convingere de păcat în conștiința păcătoșilor, care duce la îndreptățirea prin credință. Scopul legii lui Hristos este de a oferi minții reînnoite a sfinților adevărul care duce la o viață mai sfântă.

6. Predica de pe Munte demonstrează fără echivoc faptul că harul are capacitatea și chiar autoritatea de a impune cerințe legitime pe care Legea nu le-ar putea pretinde niciodată. Hristos îi poate impune Bisericii un standard de conduită pe care Moise nu l-ar fi putut cere niciodată unui israelit. Biserica are legi obiective care cer un comportament bazat în întregime pe har și pe puterea Duhului care locuiește în ea. Moise nu putea nici să ceară acest tip de comportament, nici să pedepsească lipsa lui cu sabia.

Cei care aplică în mod consecvent perspectiva Teologiei Legământului asupra legii, pierd întregul sens al contrastelor lui Hristos, ori de câte ori încearcă să stabilească o teocrație cu ajutorul sabiei de oțel. Legea dreptății „ochi pentru ochi și dinte

pentru dinte” enunțată în Matei 5:38 și legea harului „întoarce și celălalt obraz” dată de Hristos în versetele 39-42 sunt principii care se exclud reciproc. Oricare dintre ele poate controla conștiința unui individ. Cu toate acestea, ele nu pot stăpâni în același timp peste aceeași conștiință. Principiul „ochi pentru ochi” domnea asupra vieții și conștiinței israelitului, deoarece el sau ea se afla sub Vechiul Legământ sau sub legea lui Moise. Principiul „întoarce și celălalt obraz” domnește asupra vieții și conștiinței unui credincios de astăzi, deoarece el sau ea trăiește sub Noul Legământ al harului instituit de Hristos.

Nu putem transforma principiul „ochi pentru ochi” al Vechiului Legământ în principiul „întoarce și celălalt obraz” al Noului Legământ. Nici nu putem face din „întoarce și celălalt obraz” baza pe care un judecător soluționează conflictele dintre indivizi în societate. Cum ar putea legea să oblige un om să întoarcă și celălalt obraz dacă el refuză să o facă? În momentul în care folosești puterea legii pentru a obliga pe cineva să întoarcă și celălalt obraz, ai încălcat însăși legea care cere să „întorci și celălalt obraz”.

Unii creștini susțin că ar trebui să luptăm pentru ca legea Vechiului Legământ să devină legea țării noastre. Aceștia vor ca puterea statului să fie utilizată pentru a pune în aplicare acea lege în mod coercitiv.. Fie ca Dumnezeu să ferească țara noastră de astfel de oameni! Cu toate acestea, sperăm că nimeni nu va transforma nici Matei 5:39-42 în legea statului. Este bine că legile noastre urmează spiritul dreptății din versetul 38, nu litera

lui aspră. Apreciem principiul harul din aceste versete. Cu toate acestea, un magistrat nu poate obliga o societate civilă să trăiască după standardele de sacrificiu pe care Isus le-a cerut doar urmașilor Săi.

Ochi pentru ochi și dinte pentru dinte este o bază bună și dreaptă pentru legea țării. Aceasta era regula de viață a lui Israel sub Vechiul Legământ, dar nu este regula de viață a credinciosului în biserică sub Noul Legământ. Avem o regulă mult mai înaltă și mai exigentă, enunțată în poruncile clare și obiective conținute în predica de pe munte și în restul Noului Testament.

O cerința precum: „Dacă cineva te dă în judecată și îți ia haina, lasă-l să-ți ia și mantaua” depășește autoritatea oricărei legi sau a oricărui magistrat de a o pretinde sau de a o impune. Însă puterea harului nu doar că ne cere acest lucru, ci ne și oferă capacitatea de a respecta această lege. De fapt, când situația implică un frate, iar reputația evangheliei este în joc, această nouă lege ne spune să acceptăm mai degrabă să fim păgubiți de dragul mărturiei evangheliei. Hristos ne spune să le dăm adversarilor noștri atât haina, cât și mantaua, fără să mergem la tribunal pentru a căuta dreptate, dacă mărturia evangheliei este în joc. Cineva care trăiește strict după litera legii nu poate nici să priceapă, nici să aplice o astfel de cerință.

O lege bazată pe o justiție strictă impune ca răul să fie combătut și pedepsit. Harul, însă, poate suferi nedreptatea de dragul lui Hristos. Unii vor spune că am tolerat răul și am

Dar Eu vă spun

disprețuit legea, dar noul nostru Legiuitor astfel ne-a poruncit, și El este Cel care ne va apăra. Triumful harului prin puterea iubirii este superior triumfului legii obținut prin forța sabiei. Legea lui Moise nu i-ar fi permis lui Pavel să scrie următoarele:

Într-adevăr, simplul fapt că aveți procese între voi este deja o înfrângere totală pentru voi. De ce nu suferiți, mai degrabă, nedreptatea? De ce nu vă lăsați, mai degrabă, păgubiți? (1 Cor. 6:7)

Într-adevăr, de ce să nu acceptăm nedreptatea fără a riposta, dacă ne aflăm cu adevărat sub har, iar supunerea noastră față de această nouă lege este pe placul Regelui nostru Suveran? Îl iubim pe Domnul nostru Isus Hristos, iar dorința inimilor noastre este să Îi fim plăcuți în tot ceea ce facem. Ne supunem sufletele exclusiv Lui; El este Legiuitorul nostru.

CAPITOLUL NOUĂ

CONCLUZII

Considerăm că este imposibil să analizăm cu onestitate contrastele făcute de Hristos în Predica de pe Munte, fără să observăm că El instituie cerințe morale noi și superioare celor impuse de Moise. Hristos își fundamentează poruncile pe har. Ele izvorăsc din puterea lucrării Sale - moartea, îngroparea, învierea și înălțarea Sa - evenimente care au culminat cu darul Duhului Sfânt la Cincizecime. Sub Noul Legământ, Hristos transmite Bisericii Sale lucruri pe care Moise nu le-a spus Israelului sub Vechiul Legământ. Nu avem cum să deducem logic tot ce a spus Domnul doar plecând de la legile date de Moise. Fără scrierile Noului Testament, nu am fi putut cunoaște anumite adevăruri învățate de Hristos. Această tranziție de la Vechiul la Noul Legământ a fost condiția necesară pentru ca Hristos să poată introduce aceste noi cerințe. Teologia Legământului nu poate sesiza această distincție biblică clară între un legământ al legii și unul al harului atât timp cât își fundamentează întregul sistem pe conceptul unui singur legământ cu două administrări.

Continuăm să insistăm că Hristos *nu îl contrazice pe Moise*, în sensul că Moise *ar fi greșit*. Hristos arată că harul depășește și înlocuiește legea mozaică, recunoscând și onorând în același timp validitatea acelei legi. Hristos pune în opoziție autoritatea legii asupra conștiinței, fundamentată strict pe justiție, și

autoritatea harului într-o inimă regenerată și călăuzită de Duhul Sfânt. Cele două sisteme de reguli nu pot stăpâni simultan peste conștiința aceleiași persoane, deși ele pot avea un fond comun. Noi nu promovăm un sistem al iubirii, înțeles ca lipsă a standardelor obiective, în detrimentul unui sistem al legii, înțeles ca prezență a standardelor obiective. Contrastul se face între legea pură și harul pur, acesta din urmă ridicând legea la un nivel mult mai înalt, pentru că o așază pe un fundament și pe o motivație complet diferite.

Abia atunci când Îl vedem pe Hristos ca pe noul dătător de lege, putem spune că am luat în serios cuvintele lui Dumnezeu de pe muntele schimbării la față. „Acesta este Fiul meu preaiubit” este replica Tatălui către ucenici când aceștia îi așază pe Isus, Moise și Ilie pe același plan. Dumnezeu nu numai că declară că Hristos este unic în persoana Sa ca Fiu unic al lui Dumnezeu, ci adaugă și: „De El să ascultați!”. Așa cum Luther a scris cuvântul „sola (numai)” lângă versetul din Romani 3:28, la fel am putea scrie cuvântul „sola” lângă versetul din Marcu 9:7. Când vom înțelege că Hristos îl înlocuiește atât pe Moise, cât și pe Ilie, nu vom mai încerca niciodată să-L facem pe Hristos să spună, în predica de pe munte: „Moise este autoritatea supremă în ceea ce privește morala și etica. Ascultați-l!”. Vom accepta contrastele de tipul „Dar eu vă spun” ca distincții clare și precise între: (1) Vechiul și Noul Legământ; (2) lege și har; și, cel mai important, (3) Hristos, noul Legiuitor, și Moise, cel pe care îl înlocuiește.

PERSPECTIVA NOASTRĂ ASUPRA CELOR ZECE PORUNCI

Ceea ce urmează este o versiune condensată a unei scrisori deschise pe care am adresat-o redactorului unei reviste creștine care a atacat în mod deschis Teologia Noului Legământ în general, și pe mine, în particular, printre alții. Articolele din revistă ne acuza că suntem antinomieni. Nu am primit niciun răspuns la scrisoarea mea. Textul integral al scrisorii este disponibil la <http://soundofgrace.com/jgr/index074.htm>

Dragilor,

De mulți ani, am beneficiat de pe urma slujirii voastre. Cărțile voastre prezintă realitatea Dumnezeului nostru suveran și milostiv și iubirea Lui uimitoare pentru păcătoșii nevrednici, într-un limbaj clar și biblic precis. Am folosit videoclipurile voastre în orele de școală duminicală și în grupurile de tineri și i-am încurajat pe mulți alții să facă același lucru. Prin urmare, am fost foarte dezamăgit, - deși, având în vedere angajamentul vostru fără rezerve față de Teologia Legământului, - nu am fost deloc surprins de atacul vostru nejustificat asupra Teologiei Noului Legământ în general și asupra altor doi frați și a mea în particular. O ediție recentă a revistei voastre a publicat cinci articole împotriva „antinomianismului”. Unul dintre aceste articole le-a aplicat eticheta odioasă de „antinomieni teologici”

lui Tom Wells și Fred Zaspel, coautori ai cărții *Teologia Noului Legământ*, și mie.

Nu am nicio îndoială că preocuparea voastră sinceră este pentru adevărul evangheliei. Cred că și voi, împreună cu prietenii mei și cu mine, sunteți preocupați să ajutați poporul lui Dumnezeu să fie mai sfânt în trăirea lui. Articolele din revista voastră arată clar că nu suntem de acord cu privire la mesajul specific care va atinge cel mai bine acest obiectiv.

Sunt de acord însă că antinomianismul adevărat este o erezie, iar eșecul liderilor bisericii de a-l eticheta ca atare este un păcat împotriva lui Hristos și a bisericii Sale. Cu toate acestea, a eticheta ca antinomian pe cineva care nu este nici măcar pe departe antinomian, este, de asemenea, un păcat împotriva bisericii lui Hristos. Nu îmi face deloc plăcere să scriu într-un forum public împotriva unui coleg credincios pe care îl respect profund. Cu toate acestea, din moment ce s-a ales acest cadru pentru a fi criticat ca susținător al Teologiei Noului Legământ, am considerat că este potrivit să răspund tot aici.

Permiteți-mi să-mi expun clar punctul meu de vedere cu privire la cele zece porunci. Vă rog să-mi arătați de ce îmi merit această etichetă de antinomian. Vă rog să-mi arătați în ce fel prin modul în care explic înțelegerea mea cu privire la cele zece porunci mă face un om care sunt împotriva legii. În afară de a considera Sabatul ca o lege ceremonială, eu susțin același set de standarde etice, ridicate la un nivel și mai înalt, pe care le susține Teologia Legământului. În cele din urmă, cred că cel mai mult

Dar Eu vă spun

se poate afirma în mod consecvent că Teologia Noului Legământ, așa cum o înțeleg eu, este antinomiană doar pentru că prezintă Sabatul ca o lege ceremonială și nu morală. Natura poruncii Sabatului este punctul central al întregii voastre argumentații.

Uitați care este perspectiva mea cu privire la cele zece porunci, în comparație cu ce credeți voi. Vă rog să-mi precizați în ce fel este opinia mea una antinomiană.

Unu: Voi credeți și predicați că un creștin are datoria să respecte prima poruncă – „Să nu ai alți dumnezei” – vezi Exodul 20:3. Eu cred și îi învăț pe alții exact același lucru. Cred și predic că încălcarea acestei porunci a fost, este și va fi întotdeauna un păcat. În niciun fel nu pot fi antinomian când vine vorba de această poruncă. (Vezi și Faptele Apostolilor 14:15 și 1 Corinteni 8:6.)

Doi: : Voi credeți că un creștin are datoria să respecte a doua poruncă – „Să nu ai idoli/imagini” – vezi Exodul 20:4-6. Și eu cred și îi învăț pe alții exact același lucru. Cred și predic că încălcarea acestei porunci a fost, este și va fi întotdeauna un păcat. Nu pot fi în niciun caz un antinomian, „împotriva celei de-a doua porunci”. (Vezi și 1 Ioan 5:21 și 1 Corinteni 10:7.)

Trei: Voi credeți și predicați că un creștin are datoria de a se supune celei de-a treia porunci – „Să nu iei în deșert Numele Domnului” – vezi Exodul 20:7. Și eu cred și-i învăț pe alții exact același lucru. Cred și predic că încălcarea acestei porunci a fost,

este și va fi întotdeauna un păcat. Nu pot fi în niciun caz un antinomian sau „împotriva celei de-a treia porunci”. (Vezi și Iacov 5:12.)

Patru: Voi credeți și predicați că un creștin are datoria de a respecta cea de-a patra poruncă – „Păzește Sabatul” – vezi Exodul 20:8-11. Și eu cred și predic că Hristos Însuși este Sabatul nostru și că „ținem Sabatul cu Dumnezeu” când ne odihnim cu adevărat în lucrarea de ispășire desăvârșită a lui Hristos. Vezi broșura noastră, *Sabatul credinciosului* (Frederick, MD: New Covenant Media, 2006. N.tr tradusă și în limba română și disponibilă pe site-ul toatenoi.ro). Cred că Sabatul era semnul ceremonial al legământului mozaic (Ex. 31:14-18). Acesta este singurul punct asupra căruia nu suntem de acord.

Cinci: Voi credeți și predicați că un creștin are datoria de a respecta porunca a cincea – „Cinstește-ți părinții” – vezi Exodul 20:12. Și eu cred și-i învăț pe alții exact același lucru. Cred și predic că încălcarea acestei porunci a fost, este și va fi întotdeauna un păcat. Nu pot fi în niciun caz un antinomian sau „împotriva celei de-a cincea porunci”. (Vezi și Efeseni 6:1-3.)

Șase: Voi credeți și predicați că un creștin are datoria de a respecta cea de-a șasea poruncă – „Să nu ucizi” – vezi Exodul 20:13. Și eu cred și predic exact același lucru. Cred și îi învăț pe alții că încălcarea acestei porunci a fost, este și va fi întotdeauna un păcat. Nu pot fi un antinomian sau „împotriva celei de-a șasea porunci”. (Vezi și 1 Ioan 3:11-15 și Rom. 13:9.)

Șapte: Voi credeți și predicați că un creștin are datoria să respecte porunca a șaptea – „Să nu comiți adulter” – vezi Exodul 20:14. Și eu cred și predic exact același lucru. Cred și îi învăț pe ceilalți că încălcarea acestei porunci a fost, este și va fi întotdeauna un păcat. Nu pot fi în niciun caz un antinomian, sau „împotriva poruncii a șaptea”. (Vezi și Efeseni 5:3-7 și 1 Corinteni 6:9, 10.)

Opt: Voi credeți și predicați că un creștin are datoria să respecte porunca a opta – „Să nu furi” – vezi Exodul 20:15. Și eu cred și-i învăț pe alții exact același lucru. Cred și predic că încălcarea acestei porunci a fost, este și va fi întotdeauna un păcat. Nu pot fi în niciun caz un antinomian, sau „împotriva poruncii a opta”. (Vezi și Efeseni 4:28.)

Nouă: Voi credeți și predicați că un creștin are datoria de a respecta porunca a noua – „Să nu depui mărturie falsă” – vezi Exodul 20:16. Și eu cred și predic exact același lucru. Cred și îi învăț pe cei din jur că încălcarea acestei porunci a fost, este și va fi întotdeauna un păcat. Nu pot fi în niciun caz un antinomian, sau „împotriva celei de-a noua porunci”. (Vezi și Coloseni 3:9 și Efeseni 4:25.)

Zece: Voi credeți și predicați că un creștin are datoria să asculte de cea de-a zecea poruncă – „Să nu poftesti” – vezi Exodul 20:17. Și eu cred și predic exact același lucru. Cred și îi învăț pe alții că încălcarea acestei porunci a fost, este și va fi întotdeauna un păcat. Nu pot fi în niciun caz un antinomian sau „împotriva celei de-a zecea porunci”. (Vezi Efeseni 5:3-7.)

Poate fi considerată opinia mea, exprimată mai sus, în vreun fel, ca fiind împotriva legii în general sau împotriva celor zece porunci în particular? Pe ce bază poate cineva să mă acuze că sunt antinomian sau împotriva legii?

Întrebarea capcană care se pune adesea este aceasta: „Credeți că cele zece porunci scrise cu degetul lui Dumnezeu pe tablele de piatră sunt regula de viață pentru un creștin de astăzi?” Răspunsul nostru este următorul: „Noi credem că cele zece porunci, **așa cum sunt interpretate și aplicate de Domnul nostru și de apostolii Săi în Scripturile Noului Testament, sunt o parte reală și esențială a regulii noastre de viață.**” Întreaga Biblie, toate cele șazeci și șase de cărți, reprezintă regula noastră de viață. Noi ne deosebim de voi doar în ceea ce privește faptul că insistăm ca totul din Scripturile Vechiului Testament să fie filtrat prin prisma Scripturilor Noului Testament. Cel mult, pot fi numit **un antinomian în proporție de zece la sută.** Esența problemei voastre cu Teologia Noului Legământ și cu mine în ceea ce privește cele zece porunci se reduce la întrebarea dacă a patra poruncă, Sabatul, este o lege morală eternă și neschimbătoare sau un semn ceremonial al legământului pe care Dumnezeu l-a făcut cu poporul Israel la Sinai (Ex. 31:14-17). După cum înțeleg eu, când vine vorba de cele zece porunci, Sabatul este singurul punct în care Teologia Noului Legământ este diferită de Teologia Legământului. Noi suntem de acord pe nouă dintre cele zece.

Considerăm că avem multe dovezi biblice în sprijinul punctului nostru de vedere. Exodul 31:16 afirmă în mod specific că a păzi Sabatul însemna de fapt a păzi „legământul”. Semnul unui legământ reprezenta întregul legământ. „*Fiii lui Israel să țină sabbatul, păzindu-l de-a lungul generațiilor lor ca pe un legământ veșnic.*”, iar versetele 11 și 17 afirmă că Sabatul era **semnul legământului mozaic**. Este esențial să recunoaștem că Sabatul, la fel ca circumcizia, semnul ceremonial al legământului avraamic, era într-adevăr semnul ceremonial al legământului mozaic. A încălca semnul ceremonial al unui legământ însemna a renega întregul legământ. De aceea, ambele semne, circumcizia și Sabatul, deși erau de natură ceremonială, erau pedepsite cu moartea în cazul încălcării lor. Natura poruncii Sabatului este punctul central al întregii chestiuni. Pentru a fi consecvenți cu acuzația de bază împotriva mea, ar trebui să-i acuzați și pe Luther, Calvin, John MacArthur și oameni precum regretatul James Montgomery Boice de antinomianism, deoarece niciunul dintre ei nu era sabatarian.

În contextul căsătoriei, cel mai rău lucru pe care l-aș putea face ar fi să-mi scot verigheta, să i-o arunc soției mele și să plec. Acest gest ar fi o respingere deliberată și totală a întregii noastre relații de legământ. Exact asta a făcut omul care „doar” a cules câteva crengi în ziua de sabbat. El a aruncat verigheta în fața lui Dumnezeu. Asta a făcut Moise când nu și-a circumcis fiul. El

refuza să poarte verigheta (comparați Gen. 17:9-11 și Ex. 4:24-26).

O anumită zi a săptămânii nu poate fi intrinsec sfântă, în sensul purității morale, la fel cum o lingură, un obiect de mobilier, anumite haine sau un teren nu pot fi sfinte. Locul Preasfânt a încetat să mai fie sfânt în momentul în care perdeaua templului s-a rupt de sus până jos. Tot ceea ce Dumnezeu asociază în vreun fel cu închinarea la El, era întotdeauna precedat de cuvântul sfânt. Cu toate acestea, în majoritatea cazurilor, înțelesul cuvântului „sfânt” este „separat pentru Dumnezeu” și nu „pur din punct de vedere moral”. Zilele sfinte, inclusiv Sabatul din a șaptea zi, se află în aceeași categorie cu Locul Sfânt, veșmintele sfinte, ceremoniile sfinte, altarele sfinte, mobilierul sfânt etc. Niciunul dintre aceste lucruri nu reflectă caracterul etern și „moral” al lui Dumnezeu.

Vă rugăm să explicați de ce revista voastră etichetează susținătorii Teologiei Noului Legământ ca fiind antinomieni, când noi nu numai că afirmăm la fel de puternic ca și voi că creștinul nu se află doar sub porunci etice obiective clare în Noul Legământ, dar insistăm și că legile Noului Legământ sunt chiar mai înalte **decât cele scrise pe piatră**. Cum este posibil ca credința noastră într-o lege superioară să fie transformată în anti-lege? Ne condamnați ca eretici pur și simplu pentru că credem că Domnul nostru Isus Hristos este un adevărat legiuitor în sine și, ca atare, dă legi superioare și mai spirituale decât orice a dat vreodată Moise. De ce merităm eticheta odioasă

de antinomieni pur și simplu pentru că credem că Hristos îl înlocuiește pe Moise ca nou legiuitor, exact în același mod în care îl înlocuiește pe Aaron ca Mare Preot? Punctul nostru de vedere este în deplină concordanță cu învățătura pasajului din Evrei 3:1-6.

Ce anume poate fi catalogat ca fiind anti-lege în a supune conștiința unui creștin cerințelor superioare ale harului găsite în predica de pe munte și în epistole? Cum îl putem în vreun fel disprețui pe Moise sau sfânta lege a lui Dumnezeu insistând că legea lui Dumnezeu în Noul Legământ cere un răspuns spiritual mai înalt și mai profund decât cel dat prin Moise? Revelația progresivă nu se aplică în niciun fel comportamentului etic? Chiar credeți că Hristos nu poate și nu cere mai mult de la ucenicii Săi sub har decât cerea legea lui Moise? De ce trebuie ca standardul cel mai înalt, cel mai complet și neschimbat de conduită morală pe care Dumnezeu l-a dat vreodată să fie acele legi scrise pe tablele de piatră ale legământului (Deut. 9:9-15 și Evrei 9:4) pe care Dumnezeu l-a făcut cu Israel? De ce insistați că Moise trebuie să fie cel mai mare legiuitor: dăătorul „legii morale veșnice și neschimbătoare a lui Dumnezeu”, iar Hristos să fie doar cel mai mare exeget al legii pe care Dumnezeu i-a dat-o lui Moise? Dacă predica de pe munte nu este altceva decât expunerea adevărată a celor zece porunci de către cel mai mare rabin, atunci nu ar fi corect să numim acea predică „Talmudul lui Isus?” În ce fel este nebiblic să insistăm că Hristos este un legiuitor mai mare decât

Moise? Cum îi putem umili în vreun fel pe Moise sau sfânta lege a lui Dumnezeu prin înălțarea lui Hristos deasupra lui Moise ca nou legiutor?

Poziția voastră decurge din angajamentul necondiționat față de caracterul perpetuu al Decalogului sau al Tablelor Legământului, pe care le numiți, fără nicio autoritate textuală, „legea morală”. A schimba în vreun fel cuvintele legământului, cele Zece Porunci (Ex. 34:28), scrise pe Tablele Legământului, Decalogul (Deut. 9:9) este, din perspectiva voastră, același lucru cu a fi antinomian. Nu contează dacă „schimbarea legii” înseamnă ridicarea ei la un nivel mai înalt și mai spiritual, tot antinomianism considerați că este. Nu contează că Domnul nostru Însuși a ridicat standardele. Chiar și asta este irelevant; tot antinomianism rămâne. Cu alte cuvinte, conținutul actual al legii pe care o predicăm poate fi construit pe baza legilor scrise pe Tablele de Piatră și poate merge dincolo de ele, dar asta nu contează pentru voi, tot antinomieni rămânem!

Faptul că noi credem că Hristos a schimbat, chiar ridicând la un nivel mai înalt, „legea morală neschimbătoare a lui Dumnezeu” vă justifică să ne acuzați că suntem mai răi decât cei mai răi antinomieni. Nu contează ce lege am folosit pentru a înlocui legea lui Moise, chiar dacă folosim însuși legea lui Hristos însuși, tot antinomieni rămânem. Ceea ce noi susținem, și anume: că Isus Hristos a ridicat legea lui Moise la un nivel superior, este erezie pur și simplu pentru că am îndrăznit să credem și să învățăm că predica de pe munte impune cerințe mai

înalte și mai profunde copiilor harului decât Decalogul. Am îndrăznit să spunem că legea lui Moise nu este cea mai înaltă lege pe care Dumnezeu a dat-o vreodată. Insistăm că legea Domnului nostru este mai înaltă decât legea dată lui Moise.

Voi susțineți cu fermitate că Decalogul ne oferă cea mai înaltă revelație a caracterului moral al lui Dumnezeu care a fost dată vreodată. Noi răspundem că nu, binecuvântatul nostru profet al Noului Legământ îl depășește pe Moise și ne oferă o revelație mai înaltă a caracterului moral al lui Dumnezeu. Se pare că nu vă pasă dacă înlocuim legile scrise pe piatră cu legile date nouă de Însuși Domnul nostru; suntem considerați și mai periculoși decât antinomienii explițiți, precum Agricola. Dacă a crede că harul suveran al lui Dumnezeu și autoritatea lui Isus Hristos, noul nostru Legiuitor, cer un răspuns spiritual mai înalt și mai profund decât cerea legea lui Moise, înseamnă atinomialism, atunci ne declarăm vinovați de această acuzație. În numele lui Hristos, profetul Noului Legământ, și încrezători în slava lui Dumnezeu și binele bisericii Sale, vom continua să insistăm că Domnul nostru îl înlocuiește pe Moise ca legiuitor al lui Dumnezeu peste biserică, exact în același mod în care l-a înlocuit pe Aaron ca Mare Preot. Cerem doar ca cei care ne condamnă să realizeze adevăratele motive pentru care suntem acuzați. Suntem etichetați și acuzați ca fiind „împotriva legii”, nu pentru că ne-am opune vreunei legi, ci doar pentru că credem că legea superioară a lui Hristos înlocuiește legea lui Moise.

Permiteți-mi să repet, sunt recunoscător că revista voastră a clarificat aceste aspecte. Esența problemei nu are nimic de-a face cu faptul că noi am crede sau nu în principii morale absolute, clare și obiective. Noi le predicăm la fel de răspicat ca și voi. Întrebarea este dacă Isus Hristos este doar un interpret adevărat, complet și definitiv al lui Moise sau dacă este un nou legiuitor care îl înlocuiește pe Moise în același mod în care îl înlocuiește pe Aaron ca Mare Preot. Este El doar un scrib, chiar și cel mai mare dintre toți scribii, sau este un profet adevărat care dă legi noi și superioare? Aceasta este adevărata problemă.

Revista voastră îl citează pe Ernest Kevan din *The Grace of Law* (Harul Legii):

Scopul principal al antinomienilor moderați era să-L slăvească pe Hristos; dar, neînțelegând adevărata relație dintre „lege” și „har”, ei au preamărit harul în detrimentul legii.

Sunt sigur că au existat unii care s-au făcut vinovați de acuzația lui Kevan. Cu toate acestea, cred că și alții, inclusiv voi, au încercat să-l glorifice pe Moise și revelația sa legată de lege în detrimentul gloriei mai mari a lui Hristos și a revelației Sale noi și superioare legate de lege.

CUVÂNTUL DE APĂRAREA A LUI JOHN COTTON ÎN LUPTA PURITANILOR ÎMPOTRIVA ERETICILOR (BAPTIȘTI ȘI QUAKERII) ÎN NEW ENGLAND

Textul de mai jos provine din pledoaria lui John Cotton în favoarea persecutării lui Roger Williams și a altora în Lumea Nouă. Puritanii și-au motivat acțiunile împotriva lui Williams și a celorlalți pe acuzația de erezie religioasă. Teza noastră abordează fundamentul de bază al argumentului lui Cotton. Observați semnificația titlului articolului lui Cotton.

VECHIUL TESTAMENT ARE FORȚĂ ETERNĂ

De John Cotton

Legile ceremoniale au fost, în general, tipologice. Nu tot așa au fost și legile judiciare ale lui Moise, în special acelea care purtau în ele o dreptate morală.

Este o chestiune de dreptate morală ca blasfemiatorii și idolatrii apostatați, care îi momesc pe alții la idolatrie, să fie pedepsiți cu moartea... Însă dreptatea exterioară a acelei legi judiciare a lui Moise avea forță morală și îi obligă pe toți principii să își exprime râvna și indignarea, atât împotriva hulei celor care cad sub justa lor putere... cât și împotriva momirii la idolatrie...

Prin urmare, nu se poate spune cu adevărat că Domnul Isus nu a rânduit niciodată „săbia civilă” ca remediu în astfel de cazuri. Căci El a rânduit-o în mod expres în Vechiul Testament și nu a abrogat-o niciodată în Noul Testament. Rațiunea legii (care este însăși viața legii) are forță și dreptate veșnică în toate epocile. Rațiunea este de natură morală, adică de o dreptate universală și perpetuă, să fie dat la moarte orice idolatru apostat, amăgitor, sau eretic.

A făcut vreodată vreun apostol sau evanghelist din legile judiciare ale lui Moise privind viața și moartea chestiuni ceremoniale și tipologice? A fost o vreme când invențiile umane în închinarea lui Dumnezeu erau considerate superstiții; dar acum invențiile umane în materie de doctrină pot trece drept teologie evanghelică autentică.

Este adevărat că Soarele Dreptății a rânduit o altă biserică, o altă slujire și o altă închinare. Dar a rânduit El vreodată o altă justiție civilă? Sau vreun dregător care să cârmuiască după o altă regulă a dreptății decât cea pe care Dumnezeu a dat-o prin Moise? Dacă este adevărat că Hristos nu a dat nicio poruncă, precept sau precedent expres de a ucide oameni cu săbii adevărate din motive religioase, este la fel de adevărat că El nu a făcut-o nici pentru vreo încălcare a justiției civile, nici pentru crimă, nici pentru adulter. De aici devine evident faptul că, de vreme ce El a autorizat expres dregătoria civilă în Noul Testament, fără a le da legi, reguli sau norme de dreptate exprese după care să cârmuiască în administrarea justiției, rezultă fie că îi lasă pe aceștia să acționeze și să conducă fără nicio regulă (ceea ce ar știrbi din perfecțiunea Scripturii), fie că aceștia trebuie să-și extragă regulile

justiției din Legea lui Moise și de la profetii Vechiului Testament care L-au vestit pe El în Vechiul Testament...

Căci, din moment ce Dumnezeu a încredințat dregătorilor din Vechiul Testament sarcina de a-i pedepsi pe cei ce-i rătăcesc pe alții, iar Domnul Isus nu a desființat niciodată această rânduială în Noul Testament, cine este acest polemist [Roger Williams] încât să-l considere pe Pavel însuși, sau pe un înger din cer, anatema, pentru că a lăsat această sarcină tot pe dregători, sarcină pe care Dumnezeu a impus-o și pe care Hristos nu a desființat-o niciodată?

Căci Hristos nu a venit să distrugă legea lui Moise (Matei 5:17) ...

Nu, nici nu a venit să distrugă legile judiciare, pe acelea care țin de dreptatea morală. Căci altminteri, conștiința dregătorului civil nu ar putea niciodată să înfăptuiască vreun act de justiție civilă din credință, deoarece el n-ar avea niciun cuvânt al lui Dumnezeu care să fie temeiul acțiunii sale dacă legile judecății din Vechiul Testament ar fi fost abrogate și niciuna nu ar mai exista în Noul Testament.⁵⁷

Roger Williams a sosit la Londra în 1645, chiar în timpul redactării Confesiunii de la Westminster. Relatarea sa despre ororile din Lumea Nouă l-a obligat pe John Cotton să se justifice pe sine și pe ceilalți puritani din Noua Anglie pentru persecuția lor împotriva ereticilor, în special a baptiștilor și

⁵⁷ John Cotton, *The Bloody Tenent, Washed White in the Bloud of the Lamb* (1647; repr., New York: Arno Press, 1972), 55, 67, 177-78, 181-82, 193.

quakerilor. Argumentele lui Cotton sunt expresia sacralismului clasic din Teologia Legământului. În opinia multora, argumentele lui Cotton nu pot fi combătute, cu excepția cazului în care se admite o schimbare a legămintelor. Observați raționamentul lui Cotton:

1. *În legea lui Moise, Dumnezeu a poruncit ca ereticii să fie omorâți.* Toată lumea va fi de acord cu această afirmație.

2. *Caracterul lui Dumnezeu nu s-a schimbat, nici legea Sa, nici standardul pentru deținerea păcatului și a dreptății.* Aceasta este a treia maximă esențială a Teologiei clasice a Legământului cu privire la o lege morală neschimbătoare a lui Dumnezeu. Cotton se opune vehement oricărei idei că predica de pe munte sau orice altceva din Scripturile Noului Legământ adaugă sau modifică în vreun fel legea lui Moise. Există o singură normă de conduită pentru Israel și biserică. Teologia Legământului nu poate ceda în această privință.

3. Cotton recunoaște: „Este adevărat că Hristos a înființat o nouă biserică, o nouă slujire și o nouă închinare.”

4. Cotton forțează apoi concluzia: „Dar a înființat El vreodată o altă dreptate civilă? Sau a instruit vreodată un magistrat care să conducă după o altă regulă a dreptății decât cea pe care Dumnezeu a dat-o prin Moise? Nu este adevărat că Hristos nu a venit să distrugă Legea și Profeții?”

5. Toată lumea este de acord că magistratul din Scripturile Noului Testament are încă puterea sabiei (Rom. 13).

6. Cotton pune întrebarea esențială: „Cine îi spune magistratului cum să folosească sabia?”

A. Este evident că Hristos, în Scripturile Noului Legământ, nu a dat niciodată legi care să reglementeze folosirea sabiei de către autoritatea civilă. Cine merită sabia și pentru ce infracțiune specifică? Noul Testament nu precizează nicăieri acest lucru.

B. Cotton își împinge teologia — bazată pe principiul „un singur legământ, o singură biserică și o singură normă de conduită” — spre concluzia sa firească, obligându-și adversarii să aleagă una dintre următoarele variante:

a. să aducă dovezi clare din Noul Testament care îi indică magistratul de astăzi când și asupra cui să folosească sabia, sau

b. să-i permită magistratului, sau oricărei societăți, să-și facă propriile legi, sau

c. magistratul trebuie să folosească *regulile pe care Hristos le-a dat deja bisericii Sale* prin Moise (Amintiți-vă că Israelul este biserica și, prin urmare, biserica se supune acelorași reguli de conduită ca și Israelul).

La prima vedere, logica lui Cotton pare impecabilă. El insistă că fie (1) trebuie să negăm validitatea naturii sfinte și neschimbătoare a lui Dumnezeu și a legii Sale sfinte și neschimbătoare,⁵⁸ fie (2) trebuie să folosim aceeași sabie pentru aceleași păcate pe care Dumnezeu a poruncit bisericii din vremea lui Moise să o folosească împotriva ereticilor. Argumentul lui Cotton este însă greșit. El creează o falsă dihotomie și face apel la legea terțului exclus. El nu ia în considerare opțiunea unui Nou Legământ. Cotton nu a putut vedea că biserica se află sub un Legământ Nou și plin de har, care nu îi permite să pedepsească pe nimeni, nici măcar pe propriii membri, cu sabia. De asemenea, biserica îi poate excomunica pe membrii bisericii, dar nu poate judeca și pedepsi lumea (1 Cor. 5:12). Sacralismul, căsătoria dintre biserică și stat, neagă realitatea unui Nou Legământ care aduce legi noi. El confundă și contopește biserica și statul, ca și cum vechea teocrație ar fi încă în vigoare sub un nou nume.

Argumentația lui Cotton te lasă fără replică dacă nu crezi că există o schimbare de legământ. Dacă biserica se află sub același legământ ca și Israelul, atunci puritanii din Noua Anglie

⁵⁸ Dacă încercăm să folosim cele trei diviziuni ale legii din Teologia Legământului (morală, judiciară și ceremonială), ne confruntăm cu mai multe probleme. În primul rând, aceste diviziuni nu au nicio bază textuală în Scriptură și, în al doilea rând, una dintre legile specifice din predica de pe munte pe care Isus „nu a venit să o distrugă” era o lege judiciară (Matei 5:38, 39), care nu avea nicio legătură cu așa-numita lege morală.

Dar Eu vă spun

erau mai mult decât îndreptățiți să-i biciuiască, să-i închidă și, în unele cazuri, să-i omoare pe bapțiști și pe alți „eretici”. Aceștia aveau teologia Confesiunii de credință de la Westminster cu totul de partea lor. Acesta este unul dintre motivele pentru care unii prezbiterieni contemporani au dificultăți în a aborda problema Teonomiei în propriile cercuri. Teonomiștii au atât istoria, cât și Confesiunea de credință de la Westminster de partea lor. O aplicare consecventă a principiului unui singur legământ, pentru un singur popor, sub o singură normă de conduită, în toate timpurile, trebuie să permită legii lui Moise să reglementeze folosirea sabiei de către magistrat atât în chestiuni ecleziastice, cât și civile.

PERSPECTIVA LUI MARTYN LLOYD-JONES ASUPRA LEGII ȘI SFINȚIRII

Dr. Martyn Lloyd-Jones, în prefața comentariului său la Romani 7:1-8:4, susține că tema centrală a acestei secțiuni din epistola către Romani este explicația lui Pavel cu privire la scopul legii mozaice. Lloyd-Jones subliniază că Pavel a recunoscut că afirmațiile sale despre har l-ar fi putut învinovați de antinomianism; afirmațiile sale despre legea lui Moise l-ar fi expus acuzației că elimină complet noțiunea de lege. Următorul fragment este expunerea lui Lloyd-Jones despre clarificarea apostolului cu privire la poziția sa față de har și lege.

În încheierea primului său argument din capitolul 6, el [Pavel] a spus: „Căci păcatul nu va mai avea stăpânire asupra voastră”, iar motivul pentru care a spus asta este „pentru că (deoarece) nu sunteți sub lege, ci sub har”. El pare să se mândrească cu acest fapt. Pare să dea o altă lovitură legii. El a doborât-o deja, ca să zicem așa, în capitolul 5, versetul 20; acum o calcă în picioare. Imediat, adversarii lui iau atitudine și spun: „Cu siguranță, acestea sunt afirmații foarte greșite și foarte periculoase; dacă vrei să abrogî legea și să o înlături cu totul, elimini cu siguranță orice garanție a unei conduite și a unui comportament drept și sfânt. Sfințirea este imposibilă fără lege. Dacă tratezi legea în acest fel și o respingi, bucurându-te de acest lucru, nu încurajezi oare

fărădelegea și nu inciți oare oamenii să ducă o viață păcătoasă?” Ei credeau că legea era marea garanție a unei vieți sfinte și a sfințirii. Apostolul simte nevoia să își apere poziția și puritatea Evangheliei în fața acestei interpretări eronate.

Tocmai acesta este rolul capitolului 7. Acela de a explica ce vrea să spună el când afirmă că legea „a venit” și că ar trebui să ne bucurăm de faptul că nu suntem „sub lege, ci sub har”. Acest capitol 7 este o expunere sau o explicație extinsă a ambelor afirmații sau, pentru a o spune mai pozitiv, scopul său este să ne arate funcția și scopul legii date de Dumnezeu prin Moise copiilor lui Israel.

Dar apostolul are în vedere și un alt obiectiv particular, și anume, să arate că sfințirea prin lege este la fel de imposibilă ca și îndreptățirea prin lege... Așa cum este imposibil să fii îndreptățit prin lege, la fel de imposibil este să fii sfințit prin lege. După cum vom vedea mai târziu, el afirmă chiar mai categoric că nu numai că omul nu poate fi sfințit prin lege, ci că, de fapt, legea este un obstacol în calea sfințirii și că agravează problemele sfințirii. Aceasta este teza capitolului 7: nu numai că omul nu se poate sfinți prin respectarea legii, dar legea este chiar un obstacol și o piedică în calea sfințirii.⁵⁹

⁵⁹ D. Martyn Lloyd-Jones, “Capitolul 1,” in *Romans: An Exposition of Chapters 7.1-8.4: The Law: Its Functions and Limits* (Edinburgh: Banner of Truth Trust, 1973) 4, 5.

BIBLIOGRAFIA SURSELOR CITATE ȘI
RECOMANDATE

- Barclay, William. Gospel of Matthew. Vol. 1. Philadelphia: Westminster Press, 1975.
- Bahnsen, Greg, L. Theonomy in Christian Ethics. Nutley, NJ: The Craig Press, 1979.
- Barcellos, Richard. "Death of the Decalogue." *Tabletalk* (Sept. 2002): 14 -16, 55.
- . In Defense of the Decalogue. Enumclaw, WA: WinePress Publishing, 2001.
- Chantry, Walter. God's Righteous Kingdom. Carlisle, PA: Banner of Truth, 1980.
- Cotton, John. The Bloody Tenent, Washed White in the Bloud of the Lamb. 1647. Reprint, New York: Arno Press, 1972.
- Dabney, R. L. Lectures in Systematic Theology. Grand Rapids: Zondervan Publishers, 1972.
- Dorman, J. William. "Series on Biblical Law," *Sound of Grace*, V10 N1 (October 2003): 5, 9-12; V10 N3 (December 2003/January 2004): 5, 11-12; V10 N5 (March 2004): 5, 11 14; V11 N2 (November 2004): 7, 9-10; V11 N3 (December. 2004/January 2005): 7, 9.

- Hendriksen, William. Exposition of the Gospel According to Matthew—NT Series Commentary. Grand Rapids: Baker Book House, 1982.
- Lloyd-Jones, D. Martyn. Studies in the Sermon on the Mount. Grand Rapids: Eerdmans, 1959.
- . “Chapter One” in Romans: An Exposition of Chapters 7.1-8.4: The Law: Its Functions and Limits. Edinburgh: Banner of Truth Trust, 1973.
- Murray, John. Principles of Conduct. Grand Rapids: Eerdmans, 1957.
- Pink, A. W. An Exposition of the Sermon on the Mount. Swengel: Bible Truth Depot, 1962.
- Reisinger, Ernest. The Law and the Gospel. Phillipsburg, NJ: P&R Publishing, 1977.
- Reisinger, John G. Christ, Lord and Lawgiver. Frederick, MD: New Covenant Media, 1998.
- . Tablets of Stone. Frederick, MD: New Covenant Media, 2004.
- . The Believer’s Sabbath. Frederick, MD: New Covenant Media, 2002.
- Robertson, A. T. Word Pictures in the New Testament. Vol. 1. New York: Harper, 1930.

Dar Eu vă spun

Scofield Reference Bible. 1917 edition. New York: Oxford University Press, 1945.

Watson, Thomas. The Ten Commandments. 1833. Reprint, Carlisle, PA: Banner of Truth, 1998.

Westminster Confession of Faith. 1729. Amended 1903, NP: Office of General Assembly of the Board of Christian Education of the Presbyterian Church in the USA, 1947.

Verduin, Leonard. The Reformers and their Stepchildren. 1964. Reprint, Sarasota, FL: Christian Hymnary Publishers, 2000.